

**Åpen høring i kontroll- og konstitusjonskomiteen
mandag den 26. november 2012 kl. 09**

Møteleder: Anders Anundsen (FrP)
(komiteens leder)

S a k :

Redegjørelse av statsministeren og justis- og beredskapsministeren om regjeringens oppfølging av rapporten fra 22. juli-kommisjonen

Møtelederen: Da er klokken slagen.

På vegne av kontroll- og konstitusjonskomiteen vil jeg få ønske velkommen til denne kontrollhøringen. Høringen avholdes i forbindelse med at komiteen behandler statsministerens og justis- og beredskapsministerens redegjørelser om regjeringens oppfølging av 22. juli-kommisjonens rapport. Dette er den siste av i alt fem kontrollhøringer som er holdt i løpet av denne måneden. Det er en del av det arbeidet som det politiske Norge nå skal gjøre for å ta med seg lærdommen fra 22. juli 2011.

Terrorsaken rystet hele nasjonen den 22. juli 2011 og preger oss fortsatt. Det har vært viktig for komiteen å håndtere denne saken med det alvor den har, og samtidig med den verdighet den krever. Komiteens viktigste funksjon er å bidra til ytterligere klarhet rundt de faktiske forhold og bidra til plassering av ansvar.

Kontroll- og konstitusjonskomiteens oppgave er å se bakover, og komiteen har besluttet å legge følgende tre problemstillinger til grunn for sitt arbeid:

1. Hva er årsakene til og hvem har ansvaret for at beredskapen sviktet på vesentlige områder 22. juli 2011? Hvorfor ble ikke advarsler tatt alvorlig, og hva er årsaken til at det tilsynelatende har vært en ansvarspulverisering på beredskaps- og sikkerhetsområdet?
2. Hvorfor ble ikke planverket og fastlagte rutiner fulgt den 22. juli 2011? Hvordan ble ansvar utøvd, og hvor kan ansvar plasseres?
3. Hva har sviktet i opplæring og ledelse når kulturer, holdninger til beredskap og evnen til samhandling blir trukket frem som en viktig årsak til at mye ikke fungerte den 22. juli 2011, og hvor ligger ansvaret for dette?

Til denne høringen har komiteen invitert:

- statsminister Jens Stoltenberg
- justis- og beredskapsminister Grete Faremo
- tidligere justisminister Knut Storberget
- tidligere departementsråd Morten Ruud, Justis- og beredskapsdepartementet
- tidligere assisterende departementsråd Hans Olav Østgaard, Justis- og beredskapsdepartementet
- tidligere ekspedisjonssjef Hans Sverre Sjøvold, Justis- og beredskapsdepartementet

Komiteen har til denne høringen besluttet å sende invitasjon direkte til Ruud, Østgaard og Sjøvold og stille spørsmål direkte til dem.

Hovedregelen etter § 5 første ledd i reglementet for åpne kontrollhøringer når det gjelder ansatte i et departement, er at komiteen kan anmode embets- og tjenestemenn

om å møte til høring, men at henvendelsen fra komiteen og den senere utspørringen går via statsråden.

Når komiteen nå fraviker denne hovedregelen, skyldes det denne sakens ekstraordinære karakter. Det er etter regelverket åpnet for at komiteen kan stille spørsmål direkte til den inviterte embetsmann når det av særskilte grunner anses nødvendig. Komiteen finner at det foreligger slike særskilte grunner i denne saken.

Det vil bli tatt stenografisk referat fra høringen, og referatet vil følge som vedlegg til komiteens innstilling til Stortinget.

De prosedyrene som er fastsatt i reglementet for åpne kontrollhøringer, vil bli fulgt. Den inviterte får først anledning til å holde en innledning. Deretter får saksordføreren, som er Geir Jørgen Bekkevold, som sitter ved min venstre side, og deretter representantene for de øvrige partiene, anledning til å spørre ut de inviterte.

For at komitémedlemmene skal få stilt de spørsmålene som er nødvendige, vil jeg be om at svarene blir så korte og konkrete som mulig. Jeg gjør oppmerksom på at vi har en rød lampe som hjelper oss i styringen av taletiden. Den begynner å lyse når det er 30 sekunder igjen av taletiden, og den slutter å lyse når taletiden over.

Til slutt får komiteen anledning til å stille noen få oppfølgingsspørsmål, og så får de inviterte anledning til en oppsummering.

Dette er en åpen høring, og det er derfor viktig at de inviterte unngår å omtale forhold som er undergitt taushetsplikt. Dersom et spørsmål ikke kan besvares uten at det gis taushetsbelagt informasjon, bør den innkalte gjøre komiteen oppmerksom på det.

Jeg vil også gjøre oppmerksom på at mobiltelefoner må slås av eller være satt på «stille», og vi er nødt til å huske å bruke lydknappen aktivt, slik at vi trykker den på når vi skal snakke, og av når vi er ferdige. Hvis ikke bryter lydsystemet sammen.

Det er komiteens håp at høringen vil gi nødvendige opplysninger i saken – som bakgrunn for de konklusjoner komiteen skal treffe i sin innstilling til Stortinget.

Da har vi kommet igjennom formalitetene og går over til realitetene.

*Høring med tidligere departementsråd Morten Ruud,
tidligere assisterende departementsråd Hans Olav
Østgaard og tidligere ekspedisjonssjef Hans Sverre Sjøvold*

Møtelederen: Jeg vil få lov til å ønske velkommen til Morten Ruud, som er tidligere departementsråd i Justis- og beredskapsdepartementet i perioden fra august 1997 til april 2012. Det er bakgrunnen for at komiteen ønsker å stille ham spørsmål. I dag er han spesialrådgiver i Justis- og beredskapsdepartementet.

Videre vil jeg ønske velkommen til Hans Olav Østgaard, som er tidligere assisterende departementsråd i Justis- og beredskapsdepartementet. Det har han vært fra 1997 til 2012, og det er bakgrunnen for at komiteen ønsker å stille ham direkte spørsmål. I dag er han spesialrådgiver i Justis- og beredskapsdepartementet.

Til slutt vil jeg ønske velkommen til Hans Sverre Sjøvold. Han ble utnevnt til ny politimester i Oslo i juni 2012,

men er invitert til høringen på bakgrunn av sin tid som ekspedisjonssjef i politiavdelingen i Justis- og beredskapsdepartementet fra høsten 2010.

Da gir jeg først ordet til Morten Ruud, som har inntil 10 minutter til å gi en innledning, vær så god.

Morten Ruud: Takk, komitéleder.

Vi tre som sitter her, utgjorde den sentrale administrative ledelsen i Justis- og politidepartementet den 22. juli 2011. I dag har vi alle knyttet merkelappen «tidligere» til de titlene vi den gangen hadde.

22. juli-kommisjonens rapport gir en grundig gjennomgang av så vel beredskapsarbeidet forut for 22. juli 2011 som håndteringen av selve katastrofen. Den munnet jo, som vi alle vet, ut i en konklusjon om svikt i kultur, holdninger og ledelse, og det er særlig justissektoren, som vi da representerte, som er blitt mål for denne kritikken. Jeg vil for egen del forsikre om at jeg tar denne kritikken på alvor. Som vi alle vet, ble 77 mennesker drept; fire av disse var ansatt i Justisdepartementet, og jeg hadde arbeidsgiveransvar for dem. Spørsmålet om noe mer kunne – og ikke minst burde – vært gjort for å forhindre dette, vil alltid hvile over oss.

Konklusjonen om svikt i kultur, holdninger og ledelse blir likevel, slik jeg ser det, veldig generell og gir egentlig liten veiledning om hva som må forandres, både med hensyn til hva som skal tas bort, og ikke minst hva som skal komme i stedet.

Tidligere statsråd Kristin Clemet hadde en uttalelse i Dagbladet tidligere denne måneden – og jeg siterer:

«Den norske sentralforvaltningen er, i motsetning til forvaltningen i mange andre land, kjent for å være både ukorrupt, transparent, effektiv og kompetent.»

Jeg har tidligere hørt riksrevisor Jørgen Kosmo uttale omtrent det samme. Det blir da viktig i de endringer som alle er enige om må komme, at man tar vare på de verdier som er positive i norsk forvaltning. Politidirektør Humlegård var inne på det samme i denne komité for en uke siden. Han redegjorde for den omfattende prosess som er iverksatt i politiet. Også i denne prosessen blir det ekstremt viktig at man ikke svekker den beredskap vi har på andre områder.

Det kan med stor grad av sikkerhet forutses at de fleste beredskapssituasjoner som vil oppstå i de kommende år, vil omhandle annet enn terror, slik som flom, skred, strømutfall og datasvikt – for bare å nevne noe. Dette er ting vi opplever jevnlig, og som etter min mening er blitt håndtert adekvat – og det må vi fortsette med. Vi må også fortsette med å legge til rette for at politiet kan videreføre sitt gode arbeid på andre ansvarsområder, slik som tilstedeværelse, kriminalitetsforebygging og etterforskning.

For meg er det et tankekors at de vurderinger som er gjort, i stor grad bygger på en sammenligning med næringslivet. Også 22. juli-kommisjonen var preget av folk med erfaring fra næringsliv og konsernmodeller, mens den blant sine medlemmer manglet nesten totalt folk med erfaring fra sentral forvaltning. Styringsformene er og må bli forskjellige for private bedrifter og statsforvaltning. Oppgavene og målsettingen er annerledes; riktignok snakkes det om bedrifters samfunnsansvar, men der vil bunnlinjen

alltid bli det sentrale målekriterium. Det er vanskeligere å måle forvaltningens resultatoppgåelse. Et annet sentralt ledd i vårt system er at departementene er politisk styrt, men med et uavhengig embetsverk.

Statsministeren har i forbindelse med denne saken uttalt at han forventer at embetsverket sier fra. Det er selvsagt en berettiget forventning, og min erfaring etter 35 år i sentralforvaltningen, hvorav 15 år som departementsråd, er at vi sier fra. Statsråden har alltid krav på informasjon som kan bringe ham i ansvar, og det er embetsverkets plikt å komme med begrunnede motforestillinger. Men dersom dette skal fungere, må det skje internt og i fortrolighet, men ikke minst: Når beslutninger er truffet av statsråden, skal embetsverket lojalt følge opp og gjennomføre de politiske vedtak. Derfor faller det tungt for enhver embetsmann – også en tidligere departementsråd – å gå ut offentlig med kritikk av en politisk ledelse. Det har å gjøre med lojalitet, men også med integritet overfor skiftende politiske ledelser. For meg vil den lojalitetsplikten til systemet – og ikke til personene – være det styrende. Jeg ser dessuten lojalitet som en gjensidig forpliktelse.

Oppgjøret etter 22. juli reiste spørsmål om handlekraft og effektivitet i offentlig virksomhet. Hvorfor tok det så lang tid å stenge Grubbegata? Hvorfor var det en forsikringskultur i PST? Hvorfor tar det så lang tid å få på plass et nødnett og et IKT-system i politiet? Avdelingsdirektør Tesaker i Kulturdepartementet hadde tidligere i høst et innspill som det er all grunn til å lytte til. Det er jo også et tankekors at mens det på 1980-tallet tok 2–3 år å anskaffe Sea King-redningshelikoptre, ser det ut til at det vil ta nærmere 20 år for å få erstatningshelikoptrene på plass. Og det vil ta minst 10 år, kanskje 15 år, å få gjenoppbygget regjeringsskvartalet.

Vi bruker både tid og penger på kvalitetssikring og på kvalitetssikring av kvalitetssikrerne. Få spør om kostnytte-effekten. Disse problemstillingene går selvsagt langt ut over det vi opplevde og erfarte i forbindelse med 22. juli, men har i høyeste grad relevans også her.

Justisdepartementet har siden 1990-tallet hatt en samordningsrolle innenfor sivilt beredskap. Etter 22. juli 2011 er det understreket at denne rollen skal styrkes. Det reiser etter min mening spørsmål om hvordan – og, ikke minst, hvilke virkemidler departementet skal ha. Tradisjonelt vil samordning innebære å sørge for en enhetlig og koordinert virksomhet. Men i etterkant av 22. juli er det kommet inn et annet begrep i samordningsoppgaven, nemlig pådriverrollen. Statsministerens kontor tok den rollen i forbindelse med sikring av regjeringsskvartalet, men hvis jeg forsto regjeringssråd Frisak korrekt, mener hun at vi i Justisdepartementet burde ha overtatt den på et visst tidspunkt. Slik jeg forstår det, vil en pådriverrolle ha mer preg av tilsyn enn av samordning. Og da oppstår spørsmålet om virkemidler. I vårt styringssystem, med likestilte departementer og likestilte statsråder med hvert sitt konstitusjonelle og parlamentariske ansvar, kan en pådriverrolle bli ganske krevende – og til dels illusorisk. Justisdepartementet og justisministeren kan ikke pålegge andre departementer å prioritere beredskap. I alle fall har man ingen virkemidler til å gjennomføre dette. Jeg tok opp denne problemstillingen

gen mens jeg ennå var departementsråd, men jeg tror ennå ikke man har funnet et godt svar på det.

Jeg vil endelig i dette innlegget også komme kort inn på to forhold hvor kritikk er rettet direkte mot min rolle den 22. juli. Det er for det første reist kritikk om at Justisdepartementet ikke satte stab, slik det er forutsatt i departementets kriseplan. Ifølge denne planen skal Justisdepartementet ved en krise for det første etablere kriseledelse bestående av departementsrådene, ekspedisjonssjefene i Politiavdelingen og Rednings- og beredskapsavdelingen samt informasjonssjefen. Dersom det er hensiktsmessig, skal det også etableres stab med fire enheter. Da vi ved 17-tiden den 22. juli fikk etablert oss i Forsvarsdepartementet, konstaterte jeg raskt at kriseledelsen, eller deres stedfortredere, var på plass. Jeg konkluderte også med at det ikke var hensiktsmessig – i den infrastrukturen og den lokalsituasjonen vi da hadde – å etablere stabsledd på dette tidspunkt. Vi ville derimot holde spørsmålet åpent og ta det ved behov. Men som kjent var situasjonen raskt avklart ved pågripelse av gjerningspersonen. Begrunnelsen for ikke å etablere stab er gjengitt i 22. juli-kommisjonens rapport. Selv om kommisjonen uttrykte en viss forståelse for dette, kom den til at det var en feil beslutning, og jeg tar selvsagt dette til etterretning, men vil understreke at dette etter min mening overhodet ikke påvirket hendelsesforløpet.

Det er også kritisert at det var for mange uten sikkerhetsklarering til stede på møtene i Regjeringens kriseråd den 22. juli. Som leder av Kriserådet tar jeg ansvar for det. Min vurdering om ettermiddagen den 22. juli var at her var alle departementene rammet. De var uten tilgang til sine lokaler, sine arkiver og sitt arbeidsverktøy, og jeg anså det som meget viktig å få gitt signalet utad at det sentrale statsapparatet fortsatt var operativt. Derfor ble alle departementer innkalt. På grunn av ferietiden møtte enkelte med stedfortreder for departementsrådene, og vi hadde ikke full oversikt over sikkerhetsklareringer. Men vi anså ikke dette som noe problem fordi de diskusjoner som skulle føres, ikke ville berøre opplysninger som krevde slik klarering. Man skal også huske på at Regjeringens kriseråd ikke er et operativt krisehåndterende organ. Selve håndteringen av terrorsaken fredag ettermiddag ble utøvet av politiet og de andre redningsetatene. Det ville bli galt om Regjeringens kriseråd skulle overstyre dette. I den grad det var behov for samordning og samhandling mellom departementene om spørsmål som krevde sikkerhetsklarering, ble dette tatt enten bilateralt eller i mindre grupper etter «need to know»-prinsippet. Det gjaldt bl.a. håndtering av bistandsanmodningene fra politiet til Forsvaret. Jeg tror jeg stopper der. Takk.

Møtelederen: Takk for det. Da gir jeg ordet videre til Hans Olav Østgaard, som også har inntil 10 minutter til disposisjon. Vær så god.

Hans Olav Østgaard: Takk, komiteleder.

Med utgangspunkt i den tragiske hendelsen 22. juli foreligger nå en rekke rapporter som vil måtte legges til grunn i det videre arbeid med samfunnssikkerhet og be-

redskap, både når det gjelder strategisk nivå, ledelse og gjennomføringsevne og på operativt nivå.

Det er ofte sagt at beredskapsarbeidet i Norge er hendelsesstyrt. Etter 11. september i USA ble det gitt ekstra-bevilgninger til beredskapstiltak. Det samme skjedde etter tsunamien i Thailand og nå etter 22. juli. Så noe riktig er det i dette utsagnet. Men dette er ikke hele bildet. 22. juli-kommisjonen slår fast på side 77 at myndighetene gjennom organisatoriske tiltak, lovbestemmelser og meldinger har viet stor oppmerksomhet til sikkerhets- og beredskaps-spørsmål, men har også pekt på at konkrete målsettinger ikke har vært tydelige nok.

Tydelig målsetting på samfunnssikkerhet har det imidlertid vært: Justisdepartementet tok initiativ til å anskaffe nye redningshelikoptre og nytt nødnett som vil koste mange mrd. kr.

22. juli-kommisjonen uttaler at vi også her i landet må leve med en viss risiko. Jeg vil også legge til at beredskap koster. Å følge opp forslagene i kommisjonens oppsummerende kapitler, som alle synes å ha stilt seg positive til, vil koste betydelig med hensyn til både investeringer og i økte, løpende driftsutgifter.

Når jeg nå er inne på økonomi, la meg da trekke frem to forhold som begge i særlig grad relaterer seg til politiet. Flere steder har 22. juli-kommisjonen pekt på politiets ressursknapphet 22. juli og særlig fremhevet bemanningen ved operasjonssentralene og at det var for liten bemanning i Oslo til at objektsikring kunne iverksettes raskt. Kommisjonen har imidlertid ikke angitt noe om hva som i tilfelle kunne være en tilstrekkelig bemanning. Dette er et viktig spørsmål, som har betydning for den videre planlegging av strukturen i politiet, og er også omtalt i en artikkel av professor ved Politihøgskolen Tor-Geir Myhrer, i Dagsavisen den 17. september i år med hovedinnhold:

«Hva slags politistyrke skal vi ha og hva skal prege dens tjeneste?»

Kommisjonen trekker frem manglende informasjonssystem som den antakelig viktigste enkeltfaktor som bidro til at politiet manglet kunnskapsbasert ledelse, og peker på at det må avsettes midler til en rask og effektiv implementering av en IKT-strategi for politiet. Dette kan jo gi inntrykk av at det ikke har vært arbeidet med disse forhold tidligere. Det har i ganske mange år vært kjent at IKT-systemene i politiet har vært om ikke utdaterte, så i hvert fall så gamle at de vanskelig kan tilpasses nye systemer. Det har hvert år blitt fremmet forslag om til dels betydelige bevilgninger til IKT, blant annet til politiet. I den prioriteringen som alle her kjenner til må foretas blant mange gode formål, fremgår det av budsjettproposisjonene at enkelte år er det blitt bevilget noe, noen år er det bevilget litt på dette felt, andre år er det ikke bevilget noe. Den administrative ledelse forholdt seg naturligvis til disse prioriteringene.

La meg da kommentere noen enkeltområder – først det såkalte sikkerhetsprosjektet og stengning av Grubbegata.

Jeg var kjent med dette arbeidet. Innledningsvis vil jeg fastslå at jeg mener det er helt klart at Statsministerens kontor påtok seg ansvaret for å iverksette og sørge for framdrift i prosjektet. Det var ingen uenighet om at FAD – jeg sier FAD selv om det var et annet departement

tidligere – hadde ansvaret for sikkerhetsarbeidet i regjeringskvartalet. Jeg deltok i et møte i Politidirektoratet sammen med bl.a. representanter for Statsministerens kontor og Forsvaret da prosjektet var ferdigstilt. Jeg mener at Politidirektoratet og Forsvaret sammen hadde laget et meget godt prosjekt.

Arbeidet for Justisdepartementet var deretter å vurdere konsekvensene for politiets gjennomføring av prosjektet, og de trengte en del oppfølging på det. Jeg har sett at det fra Statsministerens kontor er pekt på at Justisdepartementet skulle ha fått et særskilt ansvar for oppfølging.

Jeg ble av kommisjonen i intervju foreholdt opplysninger fra et møte ved Statsministerens kontor i 2008, hvor regjeringsråden uttalte at det var enighet om at Justisdepartementet skulle følge opp videre arbeid overfor FAD. Jeg måtte da si at jeg ikke husket møtet – det har for øvrig vært ganske mange møter på Statsministerens kontor som jeg har deltatt i – og jeg fikk opplyst at det ikke forelå noe referat fra dette møtet. Jeg har i ettertid undersøkt i vårt arkiv og fant innkallingen til møtet. Det interessante her er kanskje min påtegning på innkallingen etter møtet, som lyder: bør journaliseres – jeg vet ikke om vi får noe referat – dette var jo bare en kurant oppdatering på status uten merknader. Altså har ikke jeg oppfattet at Justisdepartementet skulle overta noe formelt ansvar for stengningen.

For fullstendighetens skyld nevner jeg at Justisdepartementet fikk statusrapport fra Politidirektoratet i mai 2010, som beklageligvis ble forlagt. Dette er det detaljert redegjort for av kommisjonen på sidene 432 og 433.

Kommisjonen har uttalt at det var en for sterk forsikringskultur i PST. Det kan nok være riktig. En av grunnene til det var nok den offentlige kritikk som PST har fått fra Stortingets EOS-utvalg, som gjaldt registreringer av opplysninger. Imidlertid gir kommisjonen anbefalinger om at PST nå må utvise større aktivitet. PST må utvise større pågåenhet, det må være økt informasjonsdeling med andre etater, og taushetsbestemmelser som hindrer informasjonsutveksling, må vurderes.

Kommisjonen konkretiserer også at det må være en bedre kontroll med eksplosiver og kjemikalier, og at terskelen for å varsle politiet og PST virker for høy. Det ligger her altså an til en utvidelse av adgangen for PST til å registrere opplysninger, og dette må i tilfelle reflekteres i et klart regelverk, slik at det unngås at det reises offentlig kritikk.

Kommisjonen peker på at det var en alvorlig feilvurdering da Justisdepartementets administrative ledelse ikke vurderte å påse at det mer overordnede Sivilt Beredskapssystem ble iverksatt. Samtidig ble det påpekt at de praktiske konsekvensene av dette ikke ble store. La meg komme med noen kommentarer til dette.

Det var en meget kort tidsfase vi opererte i, i en ganske kaotisk situasjon. Spørsmålet om Sivilt Beredskapssystem ble ikke drøftet i departementets administrative ledelse i løpet av denne korte tiden – vi snakker her om noen få timer. Det ble ikke fra noe hold i Kriserådet tatt opp spørsmålet om iverksettelse av Sivilt Beredskapssystem, så vidt jeg husker heller ikke i senere møter.

Til slutt: De tre nødetatene, politi, brann og helse, har alle krevende oppgaver. Jeg vil også trekke fram frivillige

organisasjoner som viktige medspillere i det totale beredskapsarbeidet. Men i tillegg har vi Sivilforsvaret, som er en meget viktig innsatsressurs, som er tillagt et omfattende ansvar i sivilbeskyttelsesloven. Det er viktig å gi Sivilforsvaret mulighet til å ivareta dette, og det kan sies at det har vært en positiv utvikling de senere år. I forberedelsene til å håndtere nye sivile kriser av forskjellig art som garantert vil komme, er det nødvendig at også Sivilforsvaret er fullt operativt. Det er en viktig samfunnsikring.

Møtelederen: Takk for det.

Da gir jeg ordet videre til Hans Sverre Sjøvold, som også har inntil 10 minutter til disposisjon, vær så god.

Hans Sverre Sjøvold: Jeg tenkte først jeg skulle si litt om den tiden som har vært i Justisdepartementet, og jeg vil åpne litt personlig.

Det har vært en spesiell periode: det å avbryte ferien den dagen da bomben smalt, det å skulle finne ut hvor mange av kollegene som var i live, det å rigge en arbeidsplass på nytt, det å gjøre mange – hva skal jeg si – grunnleggende grep for å finne ut hvordan stoda var. Og etter det å bytte arbeidsplass og kontorsted opptil fire ganger – vi måtte bytte kontor flere steder internt i Nydalen – og etter hvert kom også politikken etter oss. Det har vært en spesiell opplevelse å være med helt fra det operative til nå å sitte her i høringen. Jeg synes det er greit av meg å si det innledningsvis, for jeg må si det har gjort et sterkt inntrykk på meg, også det stadig å bli minnet på egne kollegers – hva skal jeg si – minner etter dette, men ikke minst det som vi stadig ble minnet på gjennom mediene. Jeg synes det siste nå, hvor det var et fjernsynsprogram om en familie som hadde gitt penger til en SOS barneby i Peru som et minne etter en sønn som var gått bort, var spesielt. Da var det sagt innledningsvis.

Jeg har tenkt igjennom hvilket anslag jeg skulle ta i min innledning, og har valgt å si litt om det som jeg vet har vært berørt opptil flere ganger, nemlig detaljstyringen av Politidirektoratet, som komiteen er opptatt av, og som jeg har hatt et ansvar for – i hvert fall et par tildelingsbrev – etter at jeg ble ekspedisjonssjef i politiavdelingen.

Det har også vært kritikk mot at det i forbindelse med målstyringen av Politidirektoratet har vært for lite oppmerksomhet rundt beredskapsproblemstillinger, underforstått at dette ikke skulle ha fått fornøden oppmerksomhet i Politidirektoratet som en følge av dette.

Jeg kunne godt tenke meg å gå helt tilbake til etableringen av Politidirektoratet og de føringer som ble gitt den gangen i Ot.prp. nr. 7 for 1999–2000, hvor Stortinget behandlet hvilke oppgaver Politidirektoratet skulle ha. Jeg oppfatter at dette er et veldig tydelig politisk mandat for et underliggende organ. Her står det bl.a. at POD skal utvikle hensiktsmessige styringsvirkemidler tilpasset politiforvaltningen, nødvendige styrings- og ledelseskompetanse i ytre ledd. POD skal også videreutvikle det politifaglige sentrale beredskaps- og krisehåndteringsapparat.

Jeg synes i hvert fall det er riktig i den grad komiteen eller kommisjonen ikke har vært opptatt av å hente opp de dokumentene, å nevne det her. Det var faktisk viktige

problemstillinger som her ble belyst politisk, og som var noe av grunnlaget for at POD ble etablert. Jeg jobbet selv i Justisdepartementet i den perioden da POD ble etablert, og det var viktig å få lagt en del av de operative oppgavene ut av departementet – så jeg tror at det har vært en lykkelig separasjon.

Bare for å si det: Målstyring fra Stortinget ble faktisk gitt veldig tydelig når det gjaldt disse oppgavene tilbake ved etableringen.

Jeg har også lyst til å si litt om dynamikken i utvikling av politiske dokumenter og politikk. Det er vel nesten litt arrogant av meg å sitte og si det til all den erfaringen som sitter her, men jeg kunne godt tenke meg å belyse det litt med utgangspunkt i min rolle som ekspedisjonssjef og byråkrat. Det er ingen tvil om at det er mange detaljer i styringsdokumentene til Politidirektoratet, som igjen skal materialisere politikk gjennom operativ aktivitet i politidistriktene. Etter å ha jobbet med styringsdokumenter i til sammen fem år – jeg har også vært en periode i Justisdepartementet før jeg var ekspedisjonssjef – er det ingen tvil om at man i styringsdokumentene som utarbeides til underliggende etater, ofte tar høyde for de politiske problemstillinger som har vært drøftet, kommet opp, når det gjelder regjeringens prioriteringer, og i interaksjon mellom storting og regjering. Jeg har selv vært med på utallige runder med interpellasjoner, spørsmål, spørretimespørsmål som genererer politisk aktivitet i et departement, i dette tilfellet f.eks. Politiavdelingen, som igjen materialiserer seg i styringssignaler til underliggende etat. Jeg opplever at det faktisk er en del av den dynamikken som er.

Det kan være mange detaljer som dukker opp i en spørretime, i en kommunikasjon med en statsråd, som, som sagt, genererer handling fra departementet ned mot POD. Jeg kan nevne saker som biometrikiosker oppe i Finnmark – eller var det Troms – der spørsmålet i Stortinget var: Hvorfor får ikke folk anledning til å få pass der de bor? Det genererer en aktivitet. Båttjeneste langs kysten mellom Bergen og Trondheim ble en utredning som vi måtte utkvittere. Ressursfordeling, stillinger, DNA-reform – alt dette er aktive spørsmål som vi jobber med i byråkratiet, og som selvfølgelig genererer mye detaljer i styring av underliggende nivå. Så kan man mene hva man vil om det, men jeg vil i hvert fall bare prøve å nevne det.

Jeg tror også det er et annet dilemma som oppsto i forbindelse med etableringen av Politidirektoratet. Det er at Politiavdelingen gjennom ti år, tror jeg, suksessivt ble noe tappet for oppdatert politifaglig kompetanse, slik at man var nokså avhengig av å gjøre henvendelser til Politidirektoratet når det gjaldt faglige spørsmål. Det var også et sterkt ønske fra Politidirektoratet å bidra til at disse svarene ble korrekte, slik at det ble gitt god informasjon. Det som, etter min mening, er et høyst relevant spørsmål i forbindelse med detaljstyringen, er om det skal ha vært så omfattende og slukt så mye ressurser at det ikke har vært mulig å drive godt beredskapsarbeid. Det skal ikke jeg si noe om her nå.

Jeg kunne også godt tenke meg å nevne litt om et tildelingsbrev som så vidt er referert i kommisjonsrapporten. Det er tildelingsbrevet til Politidirektoratet for 2011. Her

vil jeg påstå at det faktisk er en del momenter som skulle tilsi at departementet var opptatt av beredskapsarbeid. Her går det mye på kriminalitetsforebyggende arbeid i lokalmiljøene, noe som jo Hareide-komiteen har vært veldig opptatt av, også i terrorforebyggingssammenheng.

Jeg kan videre nevne at det i det samme tildelingsbrevet er understreket at samarbeid med andre beredskapsaktører og PST skal videreføres, og at Justisdepartementet også viser til at det er bevilget midler til en eventuell oppstart av landsdekkende utbygging av Nødnett i 2011, og en nærmere beskrivelse av det. Det skal gjøres rede for samarbeid med øvrige beredskapsaktører, og det skal også gjøres rede for øvrige forslag til hvordan disse utfordringene, altså samarbeid med øvrige beredskapsaktører, bør håndteres. Det skal gjennomføres en ROS-analyse, som kan bidra til å heve politiets krisehåndteringsevne, og Politidirektoratet bes om å gi en overordnet vurdering av gjennomførte øvelser, særskilte beredskapstiltak og samarbeidet med PST i årsrapporten.

I tillegg er det en rekke punkter som går på IKT-infrastruktur. Vi har også vært opptatt av at det framlegges styringsdokumenter på sentrale IKT-utviklingsprosjekter, særlig slik at man kunne prioritere pengebruken mellom de ulike prosjektene.

På disse områdene kunne man kanskje fra kommisjonens side ha gått noe dypere inn i denne materien.

Møtelederen: Da er tiden ute. Takk skal du ha, og takk skal dere ha for deres innledninger.

Vi skal da gå over til komiteens utspørring, og jeg vil presisere at det er utspørrerne selv som styrer sin egen taletid, uten komitéleders innblanding.

Da er det først Geir Jørgen Bekkevold, som er saksordfører, som har inntil 10 minutter. Vær så god.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Takk leder, og takk for tre interessante innledninger.

Bare til oppklaring, Morten Ruud: I din innledning kommenterte du sammensetningen av 22. juli-kommisjonen litt, at det var mye folk fra næringslivet. Men det må ikke forstås dit hen at du har svekket tillit til kommisjonens konklusjoner – eller hvordan stiller du deg til konklusjonen, siden du har noen kritiske bemerkninger til hvordan den er sammensatt?

Morten Ruud: Jeg har full respekt for og tillit til kommisjonen, for all del, men jeg tror jeg påpekte i møtet med kommisjonsleder Bech Gjørsvik at jeg syntes det var påfallende at de manglet forvaltningsrettslig kompetanse. Det var hun for øvrig enig i, og hun sa at de prøvde å skaffe seg nødvendig kunnskap på annen måte.

Men selvfølgelig: Kommisjonen har gjort en rekke gode funn som jeg synes er veldig vesentlige. Om jeg er enig i alle konklusjonene, det får bli en sak for meg selv, tror jeg. Takk.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): I hvilken grad var du involvert i sikkerhetsarbeid og beredskapsarbeid i departementet?

Morten Ruud: Som jeg også redegjorde for overfor kommisjonen, og som er gjengitt der i min forklaring, har vi hatt en arbeidsfordeling i departementet mellom to i praksis likestilte departementsråder, Hans Olav Østgaard og meg. Vi fordelte arbeidsoppgavene, og avdelingsvis lå ansvaret for både Politiavdelingen og Rednings- og beredskapsavdelingen primært hos Østgaard. Men vi arbeidet nært sammen og var forberedt på å steppe inn for hverandre til enhver tid, så det er ikke noe forsøk på ansvarsfraskrivelse fra min side. Jeg har som departementsråd også et ansvar, men de praktiske detaljene om dette kjenner nok Østgaard vesentlig bedre enn meg.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Satte du deg i det hele tatt inn i sikkerhetsprosjektet som POD utarbeidet?

Morten Ruud: Det var jeg kjent med. Østgaard var jo den som deltok i noen få møter på Statsministerens kontor om dette – det kan han forklare bedre enn meg. Jeg ble holdt orientert om at det foregikk en prosess, men var i liten grad inne i detaljene.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Når det gjelder politiets kapasitet, mener du at den har vært god nok?

Morten Ruud: Det er et spørsmål som jeg tror det er veldig vanskelig å besvare innenfor den tid vi har til rådighet. Det kommer jo også an på hva kapasiteten skal brukes til. Men det viste seg at da et terroranslag skjedde en fredag ettermiddag i ferietiden, hadde man ikke på plass nok til å håndtere det. Men man mobiliserte ganske raskt.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Østgaard, du sa i din innledning at du har en opplevelse av at det har vært veldig mye fokus på beredskap – helikopter og Nødnett – men samtidig at dette selvfølgelig koster veldig mye penger. Jeg har forstått statsministerens redegjørelse for kommisjonen dit hen at han mente at når det kom til sikkerhet og beredskap, var det nærmest fri flyt av penger, dvs. det ble bevilget mye. Er det din opplevelse også, at dere fikk det dere ba om?

Hans Olav Østgaard: Nei, jeg kan vel ikke si at vi fikk alt det vi ba om. Det er ingen underlagte etater som får alt det de ber om. Det tror jeg er min erfaring. Men dere har jo hørt andre snakke her, bl.a. underlagte etater under Justisdepartementet, som har fremmet ganske betydelige ønsker. Det ble selvfølgelig vurdert i Justisdepartementet og fremmet i det vanlige systemet og oppover, som dere kjenner godt til. Det var ikke alltid at de fikk full uttelling på sine ønsker.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Takk for det.

Det neste gjelder 22. juli. Forvisset du deg om at terror- og sabotasjeplanverket ble utløst – at det var utløst 22. juli?

Hans Olav Østgaard: Hvis du her peker på politiets planverk, ble ikke det utløst. Jeg forsikret meg ikke om

det. Vi hadde regnet med at man fulgte det planverket som politiet har modernisert nå ganske nylig.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Når du ser litt tilbake, og særlig på det at politiet ba veldig sent om bistand fra Forsvaret, har du noen kommentar til det?

Hans Olav Østgaard: Nei, bortsett fra at vi registrerte at det skjedde, hadde vi kontakt med Politidirektoratet, som opplyste at de hadde iverksatt en del tiltak i Oslo da dette skjedde. Detaljene om det var at de hadde sjekket en del opplysninger på forskjellige adresser. De hadde også etter hvert, som politidirektør og assisterende politidirektør sa her i høring, iverksatt en viss objektsikring. Jeg tror Stortinget fikk noen politifolk her etter rimelig tid. Utover det så må jeg bare konstatere at de mente at de ikke hadde behov for hjelp i den første tiden, men det kom relativt raskt etterpå at de ville ha Forsvaret kl. 06 lørdag morgen, så vidt jeg husker.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Når det gjelder din innledning, Sjøvold – nei, unnskyld det var Østgaard som var innom dette med Sivilforsvaret, og pekte på at Sivilforsvaret har en viktig samfunnsrolle – hvordan har Justisdepartementet prioritert Sivilforsvaret? Hvordan ser du på det arbeidet som er gjort for nettopp å sikre og sørge for at Sivilforsvaret har denne viktige samfunnsrollen?

Hans Olav Østgaard: Jeg tror vi alle i en tidlig fase i Justisdepartementet var litt beklemt over at vi ikke klarte å skaffe Sivilforsvaret tilstrekkelig utstyr. Det diskuterte vi mye, også i administrativ ledelse og med våre politikere. Til slutt mente vi at vi måtte gjøre noe, og som det fremgår av proposisjoner de siste årene, har man klart å finne penger til en del utstyr. Jeg bare håper at det kommer til å fortsette.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Så det har ikke vært en bevisst nedprioritering av Sivilforsvaret i Justisdepartementet?

Hans Olav Østgaard: Det er klart at når man ikke klarer å skaffe penger, er det en prioritering som foregår. Men en bevisst nedprioritering om at det ikke skulle kunne fungere, er ikke riktig i så fall.

Møtelederen: Takk for det.

Da er det Arbeiderpartiet som har inntil 5 minutter til disposisjon. Det er Martin Kolberg som eventuelt deler noe av sin tid med Marit Nybakk. Vær så god, Kolberg.

Martin Kolberg (A): Takk for det.

Jeg velger å si at jeg hørte disse tre innledningene på den måten at dere som har stått så sentralt i dette, har inne den grunnleggende erkjennelsen av at beredskapsarbeidet ikke var på plass, at dere i all hovedsak slutter dere til kommisjonens konklusjoner. Det er bra. Det er bare en innledende setning, for den mest sentrale polititjenestepersonen gjennom de senere årene er tidligere sjef for Politi-

direktoratet, Killengreen. Hun har vært her, som dere er informert om, og hun har framført at hun hadde mye vilje, hun hadde mye ansvar, men hun mener at den styringen som departementet både administrativt og politisk styrte POD på, ødela for henne, i den forstand at dere detaljstyrte henne og dermed ødela effektiviteten i Politidirektoratets arbeid. Det er det hun sier.

Jeg spør først Østgaard og så Sjøvold om kommentarer til dette? Dette er meget sentralt.

Hans Olav Østgaard: Når det gjelder spørsmålet om hvor mye vi har detaljstyrt Politidirektoratet, har det nok vært en viss utvikling siden Politidirektoratet ble etablert. Jeg opplever at daværende politidirektør har sagt at det var en rimelig balanse i en del år etter at Politidirektoratet ble etablert, men så kom det en del, skal vi si, aktivitet fra Justisdepartementets side som medførte at hun tydeligvis følte at hun fikk for mange oppgaver. Jeg er litt usikker ...

Martin Kolberg (A): Østgaard, min tid er veldig ... Unnskyld, det er ikke for å være uhøflig på noe sett og vis, absolutt ikke. Men hun sier at du og Sjøvold gjennom den måten dere styrte på – vi skal selvfølgelig spørre Knut Storberget om dette om en stund – overtok styringen av direktoratet slik at hun ikke fikk utøvd virksomheten, sånn at det gikk ut over beredskapen. Det er spørsmålet. Dette er meget viktig.

Hans Olav Østgaard: Jeg mener at det ikke er riktig å si det så bastant som det spørsmålet tyder på.

Martin Kolberg (A): Sjøvold også – som hadde den direkte kontakten.

Hans Sverre Sjøvold: Det var detaljstyring på en del områder. Det var noe i den korte tiden jeg var der og hadde kontakt med direktøren – ressursfordeling knyttet til fordeling av stillinger, vanskeligheter med å få slått sammen lensmannskontorer, men dette er politiske føringer som er gitt. Jeg synes det er vanskelig å kunne være enig i at det ikke skal være mulig å drive godt beredskapsarbeid. Det var mange detaljer som ble gitt fra departementet, og da må man i hvert fall gå inn og se hva disse detaljene består i. På det området synes jeg at kommisjonen har vært nokså lite grundig, for å være ærlig.

Martin Kolberg (A): Jeg hørte nøyte etter da du refererte til disse styringsdokumentene som var oversendt, og som du hadde hånden på. Vil du kommentere PODs oppfølging av disse dokumentene?

Hans Sverre Sjøvold: Den tidligere direktøren i POD var en pliktoppfyllende og skikkelig direktør på alle mulige måter, så det går ikke på det, at man ikke fulgte det opp. Detaljstyringen ligger på et bredt spekter av områder, og en del av de detaljene som er beskrevet i disse dokumentene, er kurante ting å utkvittere – f.eks. tildele fire stillinger til Kripos, eller åtte til Hedmark politidistrikt. Det krever ikke mye arbeid og mye rapportering.

Martin Kolberg (A): Nei, men i høringen – hvis jeg ikke husker feil, og det tror jeg ikke at jeg gjør – sa Killengreen at den type detaljstyring hemmet henne i hennes prioriteringer.

Hans Sverre Sjøvold: Det kunne hemme henne i prioriteringen, selvfølgelig, når det gjaldt å fordele stillinger. Det har jeg forståelse for.

Martin Kolberg (A): Det neste er IKT. Killengreen sier at hun gikk av nærmest i protest mot manglende IKT-investeringer og bevilgninger til IKT. Det er vel Ruud kanskje som skal svare på det.

Morten Ruud: Jeg er fristet til å si at det i så fall må ha vært en veldig stille protest. Jeg registrerte iallfall ikke i forbindelse med hennes avgang at dette var årsaken. På den annen side kan jeg ha en viss forståelse for at problemet med å finne midler til IKT har vært tvingende og kan ha vært motiverende, men å si at dette var en protest – det er ikke slik jeg oppfatter ordet.

Møtelederen: Da er tiden ute, og det er Fremskrittspartiet som skal stille spørsmål. Jeg overlater møteledelsen til Lundteigen.

Per Olaf Lundteigen overtok her som møteleder.

Møtelederen: Takk, komitéleder.

Da er det Fremskrittspartiet som får ordet, vær så god.

Anders Anundsen (FrP): Takk for det.

Først til Hans Olav Østgaard, som egentlig kommer med nye opplysninger når det gjelder det vi har lest i forklaringene til Gjerv-kommisjonen om dette møtet i 2008, hvor du refererte til dine påtegninger der. Kan jeg forstå deg sånn at du ikke på noen måte oppfattet at SMK ba Justisdepartementet om noen særskilt oppfølging i etterkant av det møtet? Altså, dere følte ikke at dere tok over noe ansvar?

Hans Olav Østgaard: Etter møtet i 2008 fikk ikke jeg noe inntrykk av at vi skulle overta noe ansvar for framdriften.

Anders Anundsen (FrP): Så i det videre prosjektet oppfattet dere at det var SMK som hadde pådriverrollen for dette prosjektet?

Hans Olav Østgaard: Ja, det oppfattet vi, og selvfølgelig da et stort ansvar for FAD.

Anders Anundsen (FrP): Hadde dere noen oppfølgingsmøter som bekreftet det inntrykket Justisdepartementet hadde?

Hans Olav Østgaard: Nei, det kan jeg ikke huske, men i 2009 rettet jo vi en henvendelse til Politidirektoratet etter anmodning fra Statsministerens kontor om å få en status-

rapport – det var den som beklageligvis ble forlagt – og da tok vi et ansvar for å følge opp det som Statsministerens kontor ba oss om å gjøre.

Anders Anundsen (FrP): Men Justisdepartementet har jo også et særskilt tilsynsansvar for dette feltet. Falt det dere aldri inn at et sånt tilsynsansvar også var aktuelt med tanke på sikkerhetsprosjektet og sikringsprosjektet som FAD styrte over?

Hans Olav Østgaard: Hvis vi skal trekke ut av det den henvendelsen vi hadde til Politidirektoratet hvor vi fikk en bred gjennomgang av status, er det jo riktig at vi gjorde det, men før det hadde vi ikke hatt noen følelse av at vi skulle påse at dette prosjektet skulle gjennomføres. Det vi snakker om her er i realiteten stenging av Grubbegata, det andre gikk rimelig brukbart.

Anders Anundsen (FrP): Hvem er det som har ansvaret for at det er klarhet i ansvarslinjene i en sårn prosess?

Hans Olav Østgaard: Når det er en enhet som iverksetter dette, må det i tilfelle være helt tydelig at man overfører ansvaret til andre. Det er klart at når jeg med min påtegning på denne innkallingen til møtet, fant ut at dette bare var en kurant oppfølging uten noen bestemte merknader, så må jeg si at jeg ikke føler at vi her blir pålagt et så viktig ansvar – uten referat.

Anders Anundsen (FrP): Ja, ikke sant. Men hvis dere skulle blitt det, hvem har ansvaret for å gjøre det klart?

Hans Olav Østgaard: Det må være Statsministerens kontor.

Anders Anundsen (FrP): Takk, det var svaret jeg var ute etter.

Rapportering: Vi har hørt fra både POD og tidligere sjef for PST at de veldig tydelig kommuniserte sine behov overfor departementet. Det gjaldt både tilgang til ressurser, det gjaldt IKT-systemer, det gjaldt investeringsbudsjett og beredskapsutfordringer. Er dere enig i den virkelighetsbeskrivelsen at den informasjonen om behovet fra POD og PST er kommet til dere?

Hans Olav Østgaard: Ja, det er jeg enig i. Vi har hatt mange samtaler med PST og med POD om de behovene, og det er jo spesielt IKT-investeringene som har vært et problem for oss i mange år.

Anders Anundsen (FrP): Kan jeg bare få en bekreftelse fra dere andre også om dere deler Hans Olav Østgaards oppfatning om dette? Sjøvold?

Hans Sverre Sjøvold: Det er ingen tvil om at det ble adressert behov for investeringer knyttet til IKT fra politidirektørens side. Vi hadde også åpne runder med PST når det gjaldt budsjettbehov derfra. Det er helt normalt.

Anders Anundsen (FrP): Deler også Ruud det inntrykket?

Morten Ruud: Ja.

Anders Anundsen (FrP): Takk for det. Informerte dere oppover til politisk ledelse om de behovene dere hadde fått beskjed om at POD og PST hadde? Østgaard først.

Hans Olav Østgaard: Vi sitter sammen med politikerne hver dag i den situasjonen som Morten Ruud og jeg er i. Vi har møter hver dag. Det er klart at vi snakker mye med politisk nivå. Vi diskuterer ganske mye. Så svaret på spørsmålet ditt er ja.

Anders Anundsen (FrP): Så det POD og PST rapporterte til dere, det visste politisk ledelse om?

Hans Olav Østgaard: Nå spør du kanskje litt vanskelig, for jeg kan ikke bekrefte at alt det som kom fra disse etatene, ble diskutert i detalj med politikerne til enhver tid.

Anders Anundsen (FrP): Men de litt store ressursbehovsspørsmålene var dere veldig tydelig på?

Hans Olav Østgaard: Det er det ingen tvil om.

Anders Anundsen (FrP): Hvem har da ansvaret for at det aldri ble satset på IKT i politiet? Det ble bevilget litt penger det ene året og ingenting det andre året, men IKT-satsingen i politiet er jo en gedigen investering. Hvorfor ble aldri dette løst?

Hans Olav Østgaard: Som jeg sa i min innledning, kom det forslag om bevilgninger til IKT i politiet gjennom mange år. Man har da de tre nivåene når det gjelder spørsmål om å diskutere penger: Det første er det administrative nivået, det andre er det politiske nivået i departementene, og så er det selvfølgelig regjeringen. Her er det mange gode formål som skal prioriteres mot hverandre, som dere kjenner veldig godt til. Noen ganger fikk man gjennom noe, andre ganger fikk man gjennom ingenting.

Møtelederen: Da viste komitélederen overbærenhet med hensyn til klokken. Vi takker for svar og spørsmål, og klubba går tilbake til komitéleder, vær så god.

Anders Anundsen overtok her igjen som møteleder.

Møtelederen: Takk for det.

Da er det Høyre og Per-Kristian Foss som har inntil 5 minutter, vær så god.

Per-Kristian Foss (H): Morten Ruud, du sa om mangelen på sikkerhetsklarering i Regjeringens kriseråd at du tar ansvaret. Hvorfor gjorde du ikke noe med det på forhånd? Hvorfor oppsto situasjonen?

Morten Ruud: Hvis noe skulle gjøres på forhånd der, at man skulle forutse 22. juli, at man skulle forutse ...

Per-Kristian Foss (H): Nei, jeg spør om hvorfor du ikke sikkerhetsklarte utvalget?

Morten Ruud: Regjeringens kriseråds faste medlemmer og dets stedfortredere er sikkerhetsklarte, men her dukket det opp folk fra samtlige departementer, som da ble innkalt til dette møtet i Kriserådet.

Per-Kristian Foss (H): Det kunne med andre ord ikke falt deg inn på forhånd at Kriserådet kunne måtte møtes i ferien – altså i juli?

Morten Ruud: Ikke nødvendigvis med representanter for samtlige departementer, men hvis det er en svikt, så tar jeg på meg ansvaret for det, ja.

Per-Kristian Foss (H): Ja, det har vi skjønt. Hva slags krise var det da du så bort fra siden du kunne ha et slikt resonnement?

Morten Ruud: Ved de fleste kriser tror jeg vi ville nøyd oss med å innkalle de fem faste medlemmene av Kriserådet, pluss kanskje de mest berørte departementene, og det gjelder i stor grad FAD, Samferdselsdepartementet og Olje- og energidepartementet, f.eks. Der legger vi til grunn – uten at jeg personlig hadde sjekket opp det – at både departementsråd og nærmeste stedfortreder ville være sikkerhetsklart.

Per-Kristian Foss (H): Takk. Du ga uttrykk for noen synspunkter på det du kalte en dobbel kvalitetssikring som forsinkende element i fremdriften av prosjekter. Jeg antar at du da sikter til den doble kvalitetssikringen, altså først ett departement og så Finansdepartementet? Vil du da peke på at Justisdepartementet har hatt en særlig god «record» når det gjelder større investeringsprosjekter som holder budsjettet?

Morten Ruud: Jeg tenkte nok utover departementene i dette tilfellet. Jeg skal på ingen måte bestride Finansdepartementets vesentlige rolle i dette, men det er vel i prosesser med bruk av eksterne konsulenter og eksterne byråer, både til kvalitetssikring og kvalitetssikring av kvalitetssikringen, som jeg i visse sammenhenger synes går litt langt.

Per-Kristian Foss (H): Så du vil altså ikke gått ut med anbud av kvalitetssikringen, men du ville at det skulle foretas av departementets egne ansatte?

Morten Ruud: Eller kanskje litt mindre omfattende enn det vi etter hvert har kommet fram til. Det er kanskje mer mengden enn selve systemet.

Per-Kristian Foss (H): Ja vel. Slår det deg at det finnes god forvaltningsrettslig kompetanse også utenfor departementene?

Morten Ruud: Det håper jeg da inderlig, for vi rekrutterer.

Per-Kristian Foss (H): For eksempel i universitetsmiljøet?

Morten Ruud: Der kan det også finnes god kompetanse, men det at man kommer fra et universitetsmiljø, gir ikke i seg selv kompetanse. Det må man ha bygget opp på annen måte enn bare ved å være ansatt ved et universitet.

Per-Kristian Foss (H): Altså, man kan ikke lære det, man må ha hatt erfaring, er det slik?

Morten Ruud: En kombinasjon.

Per-Kristian Foss (H): Ja. Så til Hans Olav Østgaard. Jeg synes du kommer med ganske interessante og nye opplysninger om uklarheten som har eksistert i ansvarsforholdet mellom SMK og Justisdepartementet. Bare for å få en oppklaring med tanke på det siste spørsmålet fra komitéleder: Gjaldt din uttalelse hele sikkerhetsprosjektet eller bare sikringsprosjektet, altså sikringen av bygningene?

Hans Olav Østgaard: Jeg var jo kjent med hele prosjektet, og vi tok det ansvaret som vi måtte ta, fordi politiet måtte foreta seg en del ting som en oppfølging av dette, og det var bl.a. å skaffe penger til noen helt spesielle ting som jeg ikke kan referere her. I tillegg var det hovedproblemet med stengingen av Grubbegata, som jo hele tiden har ligget på oss, og det var den vi følte at vi ikke hadde noe oppfølgingsansvar for i den situasjonen som forelå.

Per-Kristian Foss (H): Du refererte vedrørende PST: Du sa at kritikken fra EOS-utvalget for behandlingen av personopplysninger har vært årsak til en såkalt forsikringskultur. Hvilket år tenker du da at kritikken fra EOS-utvalget kom? Jeg har sittet i denne komiteen i sju år nå, og jeg kan ikke klart erindre at de har kommet med noen veldig kritikk i den perioden. Du tenker kanskje på årene før det?

Møtelederen: Tiden er ute, så et kort svar er påkrevet.

Hans Olav Østgaard: Nei, jeg har jo hatt kontakt med dette arbeidet i ganske lang tid, og det er i noen offentlige uttalelser i disse særreporteringene til Stortinget jeg har sett at det har vært offentlig kritikk mot registreringene.

Møtelederen: Da er det Sosialistisk Venstreparti og Hallgeir H. Langeland, som har inntil 5 minutter til disposisjon. Vær så god.

Hallgeir H. Langeland (SV): Lat meg halda litt på PST. Er de delvis inne og frikjenner dei ved å seia at det var ein forsiktighetskultur? Men det var ingen forsiktighetskultur når det gjaldt å be om pengar?

Hans Olav Østgaard: Nei, det slutter jeg meg helt til.

Hallgeir H. Langeland (SV): Nettopp. Då er neste spørsmål: Kan det vera at det var noko gale med retninga på PSTs arbeid – at dei var overfokusererte på islamisme og underfokusererte på høgrefascisme?

Hans Olav Østgaard: Når det gjelder de trusselvurderingene som vi opererte med, var høyreekstreme grupperinger i høyeste grad inne i bildet, men i likhet med i de fleste andre land som vi har kontakt med, var nok den ekstreme islamismen prioritert nr. 1 for PST.

Hallgeir H. Langeland (SV): Men det var fokus på høgreekstremisme òg?

Hans Olav Østgaard: Ja, til og med i de åpne trusselvurderingene har man pekt på det.

Hallgeir H. Langeland (SV): Så til Sjøvold: Du hadde jo med deg eit tildelingsbrev som – på ein måte – beviser at de faktisk var opptekne av beredskapsspørsmål i tildelinga. Men spørsmålet er meir knytt opp mot dette at detaljstyring jo i prinsippet betyr at du ikkje har noko du kan bestemma sjølv. Alt kjem ovanfrå, og så må du gjera det som kjem ovanfrå. Var det sånn når det galdt politidirektøren at ho ikkje hadde noko handlingsrom i det heile med dei midla ho fekk over statsbudsjettet?

Hans Sverre Sjøvold: Jeg synes ikke det. Jeg mener det må ligge et godt handlingsrom til grunn for politidirektøren, selv om det var en del detaljer – det har hun rett i. Det er jo store deler av politiaktiviteten som ikke er detaljstyrt, men på noen områder er den det. Som jeg prøvde å si innledningsvis, er det ofte et resultat av dynamikken i politikken. Man vil gjerne se igjen politiske ønsker på et detaljnivå. Sånn er det jo bare, og det vil ofte gi seg utslag i det noen mener er – kanskje – noe meningsløse detaljer, som f.eks. fordeling av stillinger. Men sånn er det.

Hallgeir H. Langeland (SV): Ja, den politiske viljen slår jo sjølvsagt ut på den måten?

Hans Sverre Sjøvold: Ja, jeg aksepterer i hvert fall i min rolle at sånn må det være.

Hallgeir H. Langeland (SV): Nettopp.

Hans Sverre Sjøvold: Så kan man jo mene hva man vil om det, men det er ikke min oppgave.

Hallgeir H. Langeland (SV): Etter fem dagar som praktikant i politiet var ein av dei tinga eg var forundra over, at ein brukte så mykje tid på statistikk og måling. Når ein har sånne målingar, blir jo dei ofte detaljprega. Dei store spørsmåla kjem ikkje opp. Kva seier de til det?

Hans Sverre Sjøvold: Ofte er vi jo opptatt av statistikk, vi er opptatt av på mange måter å synliggjøre hva vi

gjør. Dette er jo litt av målstyringens dilemma. Det er ingen presis vitenskap. Det er det heller ikke å drive politivirk-somhet. Hva er godt politiarbeid, hva er godt beredskapsarbeid? Det er en rekke problemstillinger som man ikke finner noe millimetersvar på.

Hallgeir H. Langeland (SV): Spørsmålet er meir: Det systemet ein har, fungerer det etter hensikta, eller fungerer det byråkratiserande, som Lea i DSB sa?

Hans Sverre Sjøvold: Det er klart at dette er et system som genererer byråkrati og rapportering. Det er det ingen tvil om – det er åpenbart. Det er masse statistikk, mye rapporter. Det genererer jo også dette tildelingsbrevet, for all del.

Hallgeir H. Langeland (SV): Ruud, til slutt, når det gjeld det me no er inne på med detaljstyring og måling og telling: Du sa at Gjørsv-kommisjonen var prega av næringslivstenking. Kan du utdjupe det i samband med det me no snakkar om – byråkratisering og statistikk?

Morten Ruud: Det vil også ta ganske lang tid, tror jeg. Men det er grunnleggende forskjeller i hvordan man administrerer en næringsbedrift og hvordan man administrerer regjeringsapparatet og departementsapparatet. Det er en mye tettere kontroll og oppfølging fra storting og fra media, og beslutningsveier og beslutningsprosesser er annerledes, noe som gjør at offentlig forvaltning blir mindre effektiv enn næringslivet. Men det er en omkostning vi må ta. Vi har ikke noen bedre styringsform enn den vi følger.

Møtelederen: Da er det Senterpartiet og Per Olaf Lundteigen, som har inntil 5 minutter. Vær så god.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Takk skal du ha.

Til Ruud: Tidligere politidirektør Killengreen kunne ikke peke på at det var noen spesiell feil i ledelseskulturen i politiet, utover at politiet hele tiden arbeider med å bli bedre ledere – fra laveste ledernivå og oppover. 22. juli-kommisjonen påpeker derimot at norsk politis utfordringer handler om ledelse, samhandling, kultur og holdninger mer enn om mangel på ressurser. Hvem har rett?

Morten Ruud: Jeg vet ikke om jeg skal opphøye meg til dommer der. Jeg tror begge påpeker nyanser og svakheter, så egentlig er det vel noe i det begge sier.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Er det altså slik at begge kan ha rett? Det er jo ganske forskjellige konklusjoner disse kommer til?

Morten Ruud: Ja, egentlig, for jeg synes kanskje begge uttaler seg for bastant og for unyansert.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Så det en kunne utlede fra Gjørsv-kommisjonen, nemlig at eksempelvis realkompetansen i stillinger knyttet til den enheten vi her snak-

ker om, var for lite framme – altså at en valgte, og innstilte på, ledere som hadde naturlig autoritet innenfor sine fagmiljøer – ikke er et eksempel på noe som 22. juli-kommisjonen har rett i?

Morten Ruud: 22. juli-kommisjonen har gjort en masse veldig viktige funn på veldig mange punkter. Men jeg synes det er farlig å trekke for generelle konklusjoner ut fra de funnene, og det er kanskje noe – etter min mening – også kommisjonen gjør i et par tilfeller.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Killengreen forklarte at politiet ikke er til stede når en trenger dem mest, på grunn av arbeidstidsbestemmelser og arbeidstidsordninger. Hvem er det som har ansvaret for forhandlingene om lønns- og arbeidsvilkår?

Morten Ruud: Det er POD som fører disse forhandlingene, og jeg tror begge mine kolleger kan redegjøre bedre for dette.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Så der snakket Killengreen mot bedre vitende?

Hans Sverre Sjøvold: Når det gjelder tjenesteordninger i politiet, er det slik at det er et lokalt ansvar for den enkelte politimester å sette opp tjenestelistene. Der som det blir uenighet, er det politidirektøren som har ansvar for å løse tvisten – som har beslutningsmyndighet.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Videre til deg, Sjøvold: Du ga en god forklaring på det som ligger i styringsdokumentene – med erfaringa di – og at en hele tida må ta høyde for politiske problemstillinger, stort og smått. Du viste stor forståelse for det. Men i det du sa, lå det egentlig at det var en for dårlig totalprioritering fra politisk ledelse mellom dette med stort og smått. Var det det du egentlig ville ha fram?

Hans Sverre Sjøvold: Politikken er jo stor og liten. Jeg har jobbet under flere statsråder, og man har jo sitt politiske fokus. Det er klart at statsråd Storberget var opptatt av sine ting, mens en annen statsråd vil være opptatt av sine prioriteringer. Sånn er det jo.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Jeg ble ikke så mye klokere av det.

Hans Sverre Sjøvold: Det ble ikke jeg heller.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Ok. Så var du inne på begrepet «separasjon». Det var en lykkelig separasjon mellom Justisdepartementet og POD, samtidig som du – hvis jeg forsto deg rett – sa at separasjonen svekket den politifaglige kompetansen i departementet. Sagt med mitt språk: En fikk ikke – hvis jeg har forstått deg rett – sånn kontakt med det praktiske politilivet som en hadde tidligere? Kunne du utdype det?

Hans Sverre Sjøvold: Det er helt korrekt slik du har oppfattet meg. Jeg var selv i politiavdelingen da denne separasjonen skjedde, og det er ingen tvil om at den gangen politiavdelingen hadde ansvaret for underliggende etater, ble alle små saker politiske. Det var saker som kom inn på statsrådets bord som helt åpenbart ikke hørte hjemme der, men de kom inn og ble behandlet.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Betyr det f.eks. at den innstillinga som dere ga i innledende faser her ved embetsutnevnelser, var mer preget av at det var lagt vekt på at vedkommende som var innstilt, hadde en naturlig autoritet innenfor sitt fagmiljø enn det det ble etter hvert?

Hans Sverre Sjøvold: Nei, jeg vil heller si det på den måten at mye av den politifaglige kompetansen gikk ned i Politidirektoratet, som da var i Justisdepartementets politiavdeling. Noe av formålet med den separasjonen var jo nettopp at man skulle bruke mer ressurser på å være sekretariat for politisk ledelse. Det tror jeg har vært helt nødvendig, for det er en betydelig oppgave å håndtere all politikken i byråkratiet.

Møtelederen: Takk for det.

Da er tiden ute, og det er Trine Skei Grande, fra Venstre, som har inntil 5 minutter. Vær så god.

Trine Skei Grande (V): Jeg vil først få avklart en ting med Østgaard. Vi har jo hatt mange runder om Grubbegata, men ut fra din oppfatning lå dette ansvaret hos SMK, ikke hos FAD? – Ja eller nei?

Hans Olav Østgaard: Oppfølgingsansvaret lå hos SMK, ansvaret for å gjennomføre dette hos FAD.

Trine Skei Grande (V): Så er det til Sjøvold: Var detaljstyring noen gang tema i diskusjonen mellom departementet og POD?

Hans Sverre Sjøvold: Jeg tror ikke det er noen tvil om at politidirektøren følte seg detaljstyrt flere ganger.

Trine Skei Grande (V): Kan du si noe om utviklinga over tid? Jeg er jo enig i det du sier, om at det er litt forskjell på to stillinger her enn en veldig variert måldefinisjon. Kan du si noe om utviklinga over tid på det?

Hans Sverre Sjøvold: Nei, det er vanskelig for meg å si noe om det. Jeg var jo veldig kort tid i departementet før direktøren sluttet. Det var bare noen få måneder.

Trine Skei Grande (V): Er det noen andre som føler seg kompetent til å si noe om utviklinga av detaljstyring over tid? – Ruud.

Morten Ruud: Jeg vet ikke om det er grunnlag for å si at det har vært en veldig markert økning utover.

Trine Skei Grande (V): Gjengedal har et sitat, der han sier:

«Vi kjenner til dette med sivilt beredskap osv., men vi er aldri blitt målt på det.»

Det er klart at når man ikke blir målt på noe, ikke etter-spurt på det, får det en regning. Er det noe som du, Sjøvold, i så fall er enig i når det gjelder den uttalelsen?

Hans Sverre Sjøvold: Jeg er litt usikker på hva han mener. Men det som vel ...

Trine Skei Grande (V): Han mente at dette hadde han aldri blitt spurt noe om. Det var aldri noe fokus hos politikerne på dette med beredskap.

Hans Sverre Sjøvold: Nei, blir man ikke spurt om noe, har man ikke noe fokus på det heller. Sånn kan det jo være.

Trine Skei Grande (V): Men var du enig i at dette var det ikke noe fokus på hos noen av statsrådene de siste periodene?

Hans Sverre Sjøvold: Jeg synes det kanskje er å strekke det noe langt. Men i hvert fall når det gjelder aktiviteten knyttet til beredskap på politidistriktsnivå, var det jo mange aktiviteter initiert også fra Politidirektoratet, så vi har jo ikke vært helt uten beredskapsfokus i etaten.

Trine Skei Grande (V): Så har jeg noen spørsmål til Ruud når det gjelder holdninger hos politiet, for det er jo et av funnene hos Gjærv-kommisjonen.

Vi opplevde jo en rekke med politiuniformer her på siste høringsdag, der man vel var utsatt for det man kan si er en litt liten grad av sjølerkjennelse – for å si det sånn. Lea uttalte tidligere at han oppfattet politiet som seg sjøl nok. Forsvaret var klare, uten at de egentlig ble spurt.

I avhørene uttaler du at politiet må «bevisstgjøres» på hva Forsvaret kan bidra med. Kan du utdype hva du mener med det sitatet, og er du enig i at det fortsatt trengs en stor grad av sjølerkjennelse hos politiet for at vi skal komme oss videre?

Morten Ruud: Også jeg brukte vel uttrykket «er seg selv nok» i høringen for Gjærv-kommisjonen.

Vi har et veldig dyktig – et faglig dyktig – politi, men der jeg synes det svikter litt, og hvor de kan være mer åpne, er i samarbeid og samhandling med andre etater. Ikke minst når det gjelder bistand fra Forsvaret, er det også to-sidig: Politiet må bli flinkere til å innse hva Forsvaret kan bistå med. Men det er også vel så viktig at Forsvaret innser at når de yter bistand, skjer det på politiets premisser og innordnet der, og ikke slik at Forsvaret kommer og overtar.

Så her er det læring som må skje hos mange. Også i forhold til redningstjeneste og frivillige bør politiet bli mer åpne og mer inkluderende.

Trine Skei Grande (V): Så her har vi avslørt en klar svakhet.

Et siste spørsmål til Ruud: Statsråd Dørum var opp-

tatt av at hvis man skulle ha et fokus på de viktige oppgavene i Justisdepartementet, var det viktig å bruke begrepet – som han sa – «å kaste ut asylsakene». Har du noen mening om hvor rett det er å ha fokus på beredskap, f.eks., i et departement som får stadig flere oppgaver?

Morten Ruud: Ja, det er vel kjent at jeg har gått inn på ting som jeg egentlig ikke har noe med. Men jeg mener at Justis- og beredskapsdepartementet bør deles, dels fordi oppgavene er altfor store i dag til å håndteres enhetlig, og dels fordi man her skal ivareta ulike, motstridende interesser – menneskerettigheter og individuelle rettigheter – kontra i terrorbekjempelse og i beredskap en effektivitet og en effektiv håndhevelse. Det kan være en fordel om disse motsetninger får bryne seg mer åpent enn at det skjer innenfor samme etat.

Møtelederen: Takk for det. Da er tiden ute, og alle partiene har fått stilt sine spørsmål innenfor egen tid.

Vi går nå over til en runde med oppfølgingsspørsmål. Det er en slags fellestid, så det er viktig at alle spør kort og konkret, og svarer kort og konkret.

Da er det først saksordfører Bekkevold – deretter Nybakk. Vær så god.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Takk for det, leder. Jeg har bare et kort spørsmål til Østgaard.

Du sier jo at Justisdepartementet ikke hadde noe direkte ansvar når det gjaldt stengingen av Grubbegata, for det var det FAD som hadde. Men reagerte du på noe tidspunkt på at det tok så lang tid?

Hans Olav Østgaard: Et kort svar på det er ja. Jeg kan utdype det litt, og det er at det viser jo at når vår statssekretær også syntes at dette gikk litt lenge, hadde han kontakt på politisk nivå. Dette framgår av kommisjonsrapporten.

Møtelederen: Takk for det.

Da er det Nybakk – deretter har jeg tegnet meg selv. Nybakk.

Marit Nybakk (A): Takk skal du ha, leder.

Jeg har et spørsmål til Sjøvold, og jeg vil be Sjøvold kommentere det svaret som Morten Ruud ga til Lundteigen.

Gjærv-kommisjonen understreker veldig sterkt – det er helt fundamentalt i Gjærv-kommisjonen – dette at politiets utfordringer dreier seg om problemer med ledelse, samhandling, kultur og holdninger. Dette benektet Killengreen, tidligere politidirektør, i høringen i kontroll- og konstitusjonskomiteen. Vi fikk ikke noe ordentlig svar fra Morten Ruud. Tvert imot – han virker som om han nesten undergraver Gjærv-kommisjonens konklusjoner.

Har Sjøvold noen kommentarer til det?

Møtelederen: Sjøvold, vær så god.

Hans Sverre Sjøvold: Jeg synes dette er et av de vanskelige temaene å kommentere i rapporten, for det er vel

noe uklart hva som menes med en dårlig kultur. Jeg forholder meg da til et begrep som genererer handling over noe tid. Hva som er dårlig kultur, og hva som var uheldige omstendigheter og dårlige beslutninger f.eks. rundt 22/7, synes jeg er en veldig interessant problemstilling. Så jeg synes dette kulturbegrepet er vanskelig. Vi skal nedsette et eget prosjekt internt i Oslo politidistrikt for å bore mer i det, men det å gi noen sånn lang utredning eller god beskrivelse av hva som ligger i det her og nå, har jeg faktisk problemer med. Det er vel egentlig ikke noen skarpe formuleringer, så vidt jeg heller kan se, i rapporten som beskriver den generelt dårlige kulturen. Det er mulig jeg ikke har lest det godt nok.

Marit Nybakk (A): Kan jeg få ordet til en kort oppfølging?

Møtelederen: Kort oppfølging – Nybakk.

Marit Nybakk (A): Ja, for det som det nettopp ble snakket om, altså denne vegringen hos politiet til å bruke Forsvaret som operativ ressurs, er ikke det en del av kulturen i politiet?

Møtelederen: Sjøvold.

Hans Sverre Sjøvold: Det kan være et kulturelt trekk, men det kan også ikke være det. Så du ble ikke noe klokere av det der.

Møtelederen: Takk for det.

Da har jeg tegnet meg selv – deretter er det Foss.

Først en oppklaring i forhold til Sjøvolds svar på spørsmål fra Lundteigen om sentrale lønns- og arbeidsvilkårforhandlinger.

Hans Sverre Sjøvold: Lønns- og arbeidsvilkår?

Møtelederen: Det var det som spørsmålet dreide seg om, og da tror jeg at Sjøvold har lyst til å svare på det spørsmålet på nytt. Jeg gir ham anledning til det. Deretter er det et spørsmål til Morten Ruud, som for Gjerv-kommisjonen forklarte at Storberget blandet seg inn og detaljstyrte og tok avgjørelser på ulike nivå utenom linjen. Hvordan påvirker det ansvarslinjene?

– Sjøvold først.

Hans Sverre Sjøvold: Da må jeg bare få lov til å gi komitélederen honnør – jeg svarte jo på «tjenestelister» og ikke «lønns- og arbeidsvilkår». Hvis man tar dagens – hva skal jeg si – arbeidsvilkår, f.eks. ATB-avtalen, blir den i utgangspunktet forhandlet frem i POD, men konfirmert på departementsnivå. Det var ikke Justisdepartementet. Det er helt korrekt. Jeg beklager det.

Møtelederen: Ruud.

Morten Ruud: Jeg kan ikke huske at jeg sa det akkurat slik som du siterte det nå. Men ulike statsråder har ulike

stiler, og Storberget, og for så vidt også Dørum, var meget aktive og positivt pågående i mange saker og tok kanskje noen snarveier i forhold til de byråkratiske prosesser. Det synes jeg ofte kan være fornuftig, forutsatt at de som skal vite det, blir holdt orientert – at man da ikke nødvendigvis alltid følger de lange, snirklete byråkratiske prosesser.

Møtelederen: Men spørsmålet er: Hvordan påvirker det ansvarslinjene?

Morten Ruud: Det er derfor det er viktig med informasjon. Ansvarslinjene skal forbli uforandret.

Møtelederen: Foss, vær så god, og deretter Langeland.

Per-Kristian Foss (H): Et spørsmål til Sjøvold: Du ga inntrykk av at et tildelingsbrev eller styringsdokument nær sagt var en sum av antall interpellasjoner og spørsmål stilt i Stortinget i løpet av et år. Så enkelt kan det vel ikke være? Jeg har en viss erfaring med tildelingsbrev, og – la meg si det sånn – det foregår en viss prioritering i departementet knyttet til de ressurser som er til disposisjon for dem som skal styres?

Hans Sverre Sjøvold: Det var vel egentlig ikke det jeg sa. Jeg sa heller ikke at det ikke var noen prioritering. Men det jeg tok utgangspunkt i, var at alle detaljene i politikken gjerne kan være et resultat av ulike politiske prosesser. Skulle tildelingsbrevene inneholdt alt av det som kunne vært relevant, ville det nok vært mer enn 114 punkter. Takk.

Møtelederen: Da er det Langeland, deretter Lundteigen. Langeland, vær så god.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg har eit spørsmål til Ruud. Det gjeld framleis PST og denne forsiktighetskulturen som de på ein måte nemner, som eigentleg er ei unnskyldning som PST får ha mot oss politikarar, og som på ein måte har skremt dei til å bli forsiktige. Er ikkje det ei framstilling som ikkje heilt stemmer med verkelegheita?

Møtelederen: Ruud.

Morten Ruud: Jeg tror det er, og forstår hvorfor det er, en forsiktighetskultur i PST. Det kan ligge noe positivt i det også. Vi er i et felt hvor det gjelder spørsmål om folks personvern og rettssikkerhet, og at vi da ikke skal ha en etat som balanserer på grensen, men som kanskje holder seg på trygg side av den. Det er ikke bare ulempe ved det heller.

Møtelederen: Da er det Lundteigen, deretter Skei Grande. Lundteigen, vær så god.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Til Sjøvold: Du sa generelt at beredskapsfokus var for svakt, samtidig som du sa at det var mye beredskap på politidistriktetsnivå. Der hadde

det vært rimelig stort fokus, sånn som jeg forsto deg. Det er vel kanskje naturlig, for der var det vel flere som så at det var åpenbare svakheter – der er det mer enkelt å se det.

Men hva ble gjort med det på politidistriktsnivå når det var mye beredskapsfokus på det – innenfor alle nivåer i politiet?

Møtelederen: Sjøvold.

Hans Sverre Sjøvold: Det jeg kan si – og som jeg også var litt inne på innledningsvis – er at selv om det ikke var veldig sterkt målstyrt når det gjelder det med beredskap, er det allikevel en rekke beredskapsaktiviteter i politiet som går uavhengig av årlige styringsdokumenter. Jeg nevnte litt av det som var en av hovedoppgavene til POD da det ble etablert. Vi fikk etablering av operasjonssentraler – et mye mer profesjonelt operativt konsept i forbindelse med politireformen. Operativ trening er satt mye mer i system. Politihøgskolen har utviklet en rekke operative utdanninger og tilført politietaten mye mer kompetanse med årene. Det har vært stadig påfyll – for å si det slik.

Møtelederen: Oppfølging – Lundteigen.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Du nevnte operasjonssentral. Det var to operasjonssentraler her som fikk store utfordringer – for å si det forsiktig. Den realkompetansen som de operasjonssentralene har, ville det ikke vært naturlig å ha det i fokus når du så f.eks. i Oslo at realkompetansen til innsatsleder var betydelig større enn det som tydeligvis var situasjonen på operasjonssentralen? Var ikke det en naturlig oppfølging av det du sier nå?

Møtelederen: Sjøvold.

Hans Sverre Sjøvold: Ja, kompetansen på operasjonssentralen, volumet på operasjonssentralen, evnen til å forutse ulike hendelser som håndteres gjennom ulike tiltakskort f.eks., vil jo ha et naturlig fokus.

Møtelederen: Da er det Skei Grande, deretter Kolberg.

Skei Grande, vær så god.

Trine Skei Grande (V): Et av hovedfunnene hos Gjerv-kommisjonen var jo at dette handler om kultur. Vi som opplevde dagen vi hadde med blå skjorter her, fikk i og for seg bevist at kommisjonens konklusjoner var riktig.

Jeg har et spørsmål til Østgaard, som mener at kommisjonens konklusjoner og tiltak er kostbare, mens Gjerv-kommisjonen sier at dette handler ikke så mye om ressurser, men det handler om ressurser som ikke fant hverandre og om kultur som ikke klarte å finne de gode løsningene.

Betyr det at du er uenig med Gjerv-kommisjonen i at dette egentlig handler om ressurser, eller deler du kommisjonens syn om at dette handler mest om kultur?

Møtelederen: Østgaard, vær så god.

Hans Olav Østgaard: Som jeg sa innledningsvis: Hvis du leser avslutningene etter hvert kapittel, er det relativt lett å se at dette er dyrt. Det må jeg bare legge til grunn. Jeg har også lyst til å signalisere at det er nok ikke bare en kulturendring som må til. Det må også en del kostnader til for å kunne bringe det opp på et bedre nivå når det gjelder beredskap i Norge.

Møtelederen: Tiden for oppfølgings spørsmål er ute, men vi har bare en spørre igjen. Hvis Kolberg er kort nå, og svaret like kort, tillater jeg det.

Kolberg, vær så god.

Martin Kolberg (A): Til Sjøvold: Det er fortsatt litt uklart for meg: De kravene som ble stilt til POD når det gjelder beredskap, ble de etter din mening tilfredsstillende fulgt opp?

Møtelederen: Sjøvold, vær så god.

Hans Sverre Sjøvold: Ja, nå har ikke jeg noen rapporter her, men jeg har ikke noen grunn til å si at de ikke ble fulgt opp på en ordentlig måte.

Møtelederen: Takk for det. Da er vi ferdige med komiteens utspørring og er kommet til den delen hvor dere kan gi en kort oppsummering på inntil 3 minutter. Da foreslår jeg at vi starter i samme rekkefølge som vi begynte.

Jeg gir først ordet til Morten Ruud – vær så god.

Morten Ruud: Nei, jeg tror ikke jeg har noe å legge til. Jeg bare takker for gode spørsmål. Jeg håper at vi har kunnet bidra med å gi noen svar, om ikke de klare svarene som dere kanskje hadde ønsket.

Møtelederen: Takk for det. Da gir jeg ordet videre til Østgaard, vær så god.

Hans Olav Østgaard: Bare noen få, korte kommentarer, komitéleder:

Selv om Justisdepartementet nå har fått et nytt navn, Justis- og beredskapsdepartementet, må jeg peke på at det er mange tunge arbeidsoppgaver utover beredskapsområdet som departementet har ansvaret for. Det er således betydelige utfordringer innenfor domstolene, kriminalomsorgen og utlendingsforvaltningen med restanser og investeringsbehov. Dette er områder som har betydning for rettsikkerhet og kriminalitetsbekjempelse, og som således kan sies å ha et samfunnssikkerhetsperspektiv som også må ivretas. Takk.

Møtelederen: Takk for det.

Da gir jeg ordet videre til Hans Sverre Sjøvold, vær så god.

Hans Sverre Sjøvold: Takk.

Jeg har bare lyst til å kommentere kultur på slutten. Det

var mye som gikk galt og som kunne gått annerledes den 22. juli. Grunnen til at jeg sliter litt med kulturbegrepet, er at det like gjerne kan være at det var hektisk og man tok gale beslutninger – ikke fordi det hadde utviklet seg en kultur over tid i politiet, slik at man ikke ville få det til å lykkes. Det tror jeg er en ganske stor forskjell. Så dette kulturbegrepet kommer jeg til å bruke mye tid på å forstå. Takk.

Møtelederen: Takk for deres bidrag i denne kontrollhøringen. Vi skal ta med den informasjonen dere har bidratt med, videre i vårt arbeid.

Vi skal nå ha en pause i kontrollhøringen frem til kl.10.55.

Høringen ble avbrutt kl. 10.29.

Høringen ble gjenopptatt kl. 10.55.

Høring med tidligere justisminister Knut Storberget

Møtelederen: Da er vi klare til å starte opp igjen. Jeg vil få ønske velkommen til tidligere justisminister Knut Storberget.

Jeg skal kort gjenta noen få formaliteter. Det er viktig å svare kort og konsist. Lampen lyser når det er 30 sekunder igjen av taletiden, og slukker når taletiden er omme. Mikrofonene må slås på når vi skal snakke, og av når vi er ferdige – for å unngå problemer med lydanlegget.

Det er lagt opp slik at den tidligere justisministeren får anledning til å gi en innledning på inntil 10 minutter. Vær så god, Knut Storberget.

Knut Storberget: Tusen takk, ærede komite og ærede leder. Takk for invitasjonen til å delta i denne høringen. Det har jeg sett veldig fram til. Jeg vil bidra til å beskrive det som skjedde i forkant av, i løpet av og etter 22. juli 2011, så godt jeg kan.

Det var ekstremt grusomme og ekstraordinære handlinger og hendelser, som satte oss alle på en voldsom prøve.

I tida etter at jeg gikk ut av regjeringa i november i fjor, er flere fakta kommet på bordet, ikke minst gjennom 22. juli-kommisjonen. Jeg redegjorde for hendelsene i trontaledebatten i fjor, i den utvidede utenrikskomiteen og i en særskilt redegjørelse i Stortinget den 10. november 2011. Selvfølgelig tok jeg klare forbehold om fakta i disse redegjørelsene.

Den 13. august i år ble 22. juli-kommisjonens rapport lagt fram. Jeg mener den er utfyllende, grundig og god. Den peker på særlig fem viktige og riktige faktorer som årsaker til det som sviktet den 22. juli: for liten evne til risikoerkjennelse, for svak gjennomføringsevne, mangelfull evne til å koordinere og samhandle, manglende utnyttelse av IKT og utilstrekkelig ledelse.

Som daværende justisminister beklager jeg dette på det aller sterkeste. Jeg tar ansvaret for politiets håndtering av

terrorangrepene i regjeringskvartalet og på Utøya, og for at det sviktet på vesentlige punkter.

I Justisdepartementet hadde vi høyt fokus på beredskap. Vi fikk beredskapsfokus både gjennom kriseøvelser og virkelige krisesituasjoner, som f.eks. flom, ras og ulykker. Vi erfarte i mange av disse, som dog var mindre og mellomstore situasjoner, et godt samspill mellom ulike etater og en god organisering. De lokale staber som ble satt hos politiet, fungerte godt. Vi så også gode bidrag både fra Forsvaret, Sivilforsvaret, de frivillige og andre. Mye av denne samvirkekulturen er det viktig å ta vare på. Det Gjerv-kommisjonen likevel peker på, er at ved en så massiv, stor hendelse svikter dette.

Likevel: Forbedringen av beredskapen i Norge trenger etter min mening derfor ikke å starte alt på nytt. Vi har mye positivt å bygge på. Prinsippene om ansvar, nærhet og likhet, slik de er praktisert av ulike regjeringer, bør fortsatt stå sterkt.

Gjennom de seks årene jeg var justisminister, valgte vi å styrke beredskapen i Norge betydelig. Siden det har vært et tema for kontrollhøringen så langt, har jeg lyst til å gå inn i noen av de områdene hvor vi har valgt å styrke beredskapen.

- Grunnplanken i all beredskap – politiet. Vi foretok en betydelig økning i politiets budsjetter, fra ca. 8,2 mrd. kr i 2005 til ca. 12,2 mrd. kr i 2011.
- Vi trenger bemanning. Vi foretok en dobling av utdanningen av politifolk ved Politihøgskolen, fra 360 studenter i 2005 til opptak per år på 720 studenter i 2010 og 2011.
- Det ble ansatt mange nye i politi- og lensmannsetaten, bl.a. ansettelse av 430 sivile for å avlaste de politituttannede mens vi ventet på bl.a. at flere skulle få utdannelse.
- Utbygging av Nødnett ble igangsatt, et vesentlig beredskapsmessig tiltak.
- Stor satsing på redningshelikopterberedskap ved utbygging av baser og etablering av døgnkontinuerlig tilstedevakt på seks baser med 15 minutters responstid, noe jeg mener er helt avgjørende bl.a. med henblikk på politiets transportkapasitet.
- Igangsetting av innkjøpsprosess av nye redningshelikoptre, som Stortinget kjenner godt til, kapable også for skarpe situasjoner.
- Styrking av PST budsjettmessig, henimot 70 pst. budsjettøkning fra 2005 til 2011, og styrking av beredskapstroppen, senest i mai 2011.
- Det ble avholdt flere øvelser, og styrket kriseplanverk, senest i juni 2011, hvor politiets plan- og beredskapsverk del 2 ble offentliggjort, som er særs viktig for det totale beredskapsplanverket i politiet.
- Det ble dessuten i departementet holdt ukentlige briefere med folk fra beredskapsstatene.

Jeg sier til slutt også: Vi sloss for å få vedtatt datalagringsdirektivet.

Likevel, når jeg nå ser meg tilbake, må jeg erkjenne følgende: 22. juli-kommisjonen peker på viktige årsaker til at beredskapen sviktet, bl.a. knyttet til kultur, holdninger, ledelse og gjennomføringsevne i justis- og be-

redskapssektoren. I de sammensatte utfordringene ser jeg at det er nødvendig med endringer og tiltak. Ja, det er grunn til å gjennomgå politiets oppgaveportefølje, styringen av politiet og ikke minst de lokale distriktenes slagkraft. Jeg tror nemlig det også henger sammen med både kulturspørsmålet og risikoforståelsesspørsmålet.

Vårt påbegynte arbeid med resultatreformen i politiet hadde dette som siktemål. Regjeringas arbeid med bl.a. felles nødnummer, samlokalisering av nødmeldesentraler og utvikling av IKT er dessuten helt avgjørende faktorer for å skape mer slagkraft. Jeg tar ansvaret for at vi ikke kom langt nok i dette arbeidet.

Så ligger det meg sterkt på hjertet å si følgende: I den tid som er gått etter at vi alle ble så hardt rammet den 22. juli, har mye oppmerksomhet dreid seg om det som ikke gikk som det skulle. Det er betimelig, og det er nødvendig. Det legger grunnlaget for gode politiske prosesser som forbedrer beredskapen i landet vårt. Til tross for det ekstreme, uforståelige og ubegripelige i handlingene til gjerningspersonen må det tales.

Jeg vil likevel benytte anledningen igjen til å gi honnør til mange av dem som gjorde sitt ytterste. Vi så frivillige, helsepersonell, brannfolk, et sivilforsvar og politi som virkelig trådte til og reddet liv. Mange strakk seg langt. Vi så en beredskapstropp som under svært vanskelige forhold reddet mennesker fra regjeringsbygget, og som raskt, og før bistandsanmodningen kom, kjørte mot Utøya.

Jeg har stor forståelse for at det i sanntid var mange svært vanskelige avgjørelser som skulle tas. Det er enklere i ettertid å si hva folk skulle og burde ha gjort. Jeg er likevel takknemlig for den innsats hver enkelt av disse gjorde.

Jeg mener også at de ansatte i Justisdepartementet fortjener stor takk. Jeg kommer aldri til å glemme deres innsats den 22. juli og i dagene som fulgte – de som hadde mistet kolleger og kontorer, og som døgnet rundt sto på for oss alle. Jeg har bare lyst til å understreke: Det å påpeke svakheter og feil i krisehåndteringen er ikke å fraskrive seg ansvaret – det tar jeg. Ledere i forvaltningen og nødetatene opptrer på fullmakt. Ansvaret for Justisdepartementets virksomhet var likevel mitt.

De forhold som sviktet den 22. juli, kan ikke møtes av politisk «quick-fix». Det handler om fornuftig bruk av tilgjengelige ressurser. Det handler om endring av kultur og holdninger og tydeligere og bedre ledelse. Det handler om bedre samhandling mellom etater og mennesker. Dette tar tid. Jeg har slett ikke alle svarene.

De anbefalinger 22. juli-kommisjonen kommer opp med, bør etter min mening følges opp. Jeg oppfatter at kommisjonen begrunner disse godt. Det er betydelige utfordringer knyttet til å bygge en kultur som tar risiko, beredskap og kriseforståelse nok på alvor i alle ledd og i alle etater.

Jeg vil også si at det arbeid som er nedlagt av Stortingets særskilte 22. juli-komité, oppfatter jeg som grundig og seriøst, og det fremmes gode forslag som jeg er glad for følges opp. Slik verdsetter jeg at vi som samfunn synes å være på rett vei.

Takk.

Møtelederen: Takk for det.

Da går vi over til komiteens utspørring, og vi starter med saksordføreren, Geir Jørgen Bekkevold, som har inn-til 15 minutter til disposisjon. Jeg presiserer at utspørreren styrer sin egen tid uten komitelederens innblanding. Vær så god, Bekkevold.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Takk for det, leder, og takk for din innledning, Storberget.

Vi hadde en interessant runde før du kom inn her, med folk fra departementet. Morten Ruud har tatt i orde for å dele Justisdepartementet i to, rett og slett fordi det er veldig mange oppgaver som Justisdepartementet skal jobbe med – domstol, kriminalomsorg, utlendingsforvaltning osv. Din forgjenger, Dørum, kastet asylsakene ut av Justisdepartementet. Du tok dem inn igjen. Har det blitt for mange oppgaver i Justisdepartementet, slik at det har gått på bekostning av sikkerhet og beredskap?

Knut Storberget: Det er ingen tvil om at Justis- og beredskapsdepartementet slik det framstår i dag, har en meget vid oppgaveportefølje – den er stor – tradisjonelt som et innenriksdepartement og et politidepartement i sammenlignbart land. Men jeg ser store fordeler med det. Jeg er ikke enig i det Ruud framførte her i stad, at siden man i stor grad har fokus på menneskerettigheter når det gjelder innvandringsdelen, er det ikke naturlig at det er der, og så får man heller ha resten – jeg holdt på å si nesten snarere tvert imot. Mye av dette henger sammen, og særlig hele straffesakskjeden fra etterforskning til domfellelse og gjennomføring av straffullbyrdelse mener jeg naturlig ligger i ett og samme departement. Da kommer også lovsiden og mye av det sivile til.

Når det gjelder inntaket av innvandringsavdelingen, mener jeg at det var nyttig, særlig fordi man ønsket seg en bedre og ekspeditivt effektivering av de utlendingsvedtak som ble fattet. Det mener jeg man allerede nå ser store fordeler ved.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Så du er ikke enig i at dette har vært med på å ta fokuset vekk fra andre viktige oppgaver, som sikkerhet og beredskap? Jeg har jo kjent deg som justisminister, og i og med at jeg selv jobber så mye med asylpolitikk, vet jeg at fokuset var veldig stort på akkurat det området. Men du er ikke enig i at dette har gått på bekostning av andre viktige oppgaver, som sikkerhet og beredskap?

Knut Storberget: Jeg har problemer med å se at det at man tok inn innvandringsfeltet, bidro til at man fikk mindre fokus på beredskap. Men det fordrer jo at man bygger opp et departement som kan håndtere dette både politisk og administrativt. Det så vi jo. Så vi måtte styrke politisk ledelse, og vi fikk selvfølgelig også en betydelig styrking da vi fikk inn innvandringsavdelingen.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Din forgjenger, Dørum, organiserte møter med Politidirektoratet en gang i måneden. Da du overtok, ble det færre møter, ca. annen-

hver måned, og ofte møtte du ikke selv, men det var en statssekretær som møtte. Hva er årsaken til det?

Knut Storberget: Vi hadde en opprydding i hvor mange møter vi skulle ha med de underliggende etatene, og fant ut at det var for mange møter, og at vi heller ville ha mer effektive møter.

Nå har ikke jeg noen oversikt over hvor mange møter jeg var på når det gjaldt politidirektøren, men jeg skjønner at ...

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Det var opplysninger som Killengreen kom med i sin redegjørelse.

Knut Storberget: Ja, jeg hørte det. Men jeg deltok også på mange av disse møtene med Politidirektoratet, selvfølgelig. Jeg oppfattet hele tida at vi hadde god dialog med særlig politidirektøren.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Når du sier at PST har blitt styrket med 70 pst., kan det være interessant å vite hvor mye PST har blitt styrket reelt sett. Det har blitt pekt på at mye av ekstrabevilgningene har gått til livvaktjeneste. Hva er din kommentar til det?

Knut Storberget: Det er dels riktig.

Når det gjelder budsjettet til PST, er det jo kjent for Stortinget at det er økt fra rundt 280 mill. til over 400 mill., så det har hatt en betydelig vekst. Jeg er veldig enig med Gjerv-kommisjonen når man sier at denne diskusjonen i veldig liten grad handler om bevilgninger. Men når det gjelder veksten til PST, ble den begrunnet ut fra særlig tre forhold: Vi hadde behov for å styrke PSTs virksomhet når det gjaldt å kartlegge åpne kilder, Open Source Intelligence, OSINT. Vi hadde behov for å styrke PST fordi man gikk tungt inn i en del etterforskningsaker, bl.a. etterforsket man i 2010 en stor terrorsak. Og vi hadde behov for å styrke PST fordi man måtte bygge ut livvaktjenesten. Så det var disse tre elementene som begrunnet budsjettøkningen fra vår side.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Hvordan kjenner du deg igjen i kritikken som har kommet med tanke på at regjeringen var mer opptatt av å vise handlekraft når det gjaldt det media henviste til og gjerne skrev om, enn alle andre områder som Justisdepartementet hadde ansvaret for?

Knut Storberget: Jeg ser at det ofte var sammenfall mellom hva vi også ønsket mer trykk på fra politiets side og det media var opptatt av, naturlig nok. Når man fikk en oppblomstring av voldtekter, var det naturlig at man gjorde hva man kunne for å styrke innsatsen opp mot det. Det samme gjaldt vold mot kvinner og barn. Omreisende vinningskriminelle plaget oss også veldig, og der la vi inn veldig mye politisk trykk, det må jeg bare medgi.

Hvis man ser på den satsingen man har hatt både budsjettmessig og etter mitt skjønn også politisk opp mot store beredskapsmessige tiltak – jeg nevnte nødnettet,

jeg nevnte redningshelikopter, jeg nevnte ikke hele reformen rundt Sivilforsvaret – mener jeg at det var stort fokus også på beredskapsmessige oppgaver, som ikke akkurat nødvendigvis var noen kioskvelter ute i Medie-Norge.

Når vi valgte å omstrukturere Sivilforsvaret, som jeg hørte mine tidligere kolleger i embetsverket var inne på, var det en veldig viktig sak for oss for å styrke Sivilforsvaret. Det er jo først når det smeller, vi vet hvor viktig det er å sikre Sivilforsvaret uniformer.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Det er interessant at du tar opp dette med Sivilforsvaret, for Østgaard beklaget jo at man ikke hadde bevilget nok til en så viktig del av beredskapen. Dette handler jo også om politiske prioriteringer og går tilbake til din tid som justisminister. Hvorfor var det så lite fokus på Sivilforsvaret, som er en viktig samfunnsaktør?

Knut Storberget: Jeg mener at det var et stort fokus på Sivilforsvaret.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Men det kom jo ikke fram i bevilgningene?

Knut Storberget: Det gjorde også det, men jeg skal medgi at det ikke var nok. Jeg skulle gjerne hatt mer, jeg skulle gjerne hatt raskere på plass de uniformene, men man fikk reorganisert Sivilforsvaret med omstrukturering av hvordan man organiserte seg, man fikk kjøpt lageret på Starum og gjort det til hovedbase, man fikk penger til det, og man fikk kjøpt inn noe utstyr, men langt fra nok. Men at det var fokus på Sivilforsvaret – det var det.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Du nevner nødnettet. Det var du også inne på i din forklaring til Gjerv-kommisjonen, altså viktigheten av utbygging av Nødnett. Men hvor fornøyd er du med tempoet i utbyggingen og kvaliteten i dag?

Knut Storberget: Jeg har bare lyst til å orientere komiteen om – som dere kanskje er kjent med – at jeg ble kjent inhabil i håndteringen av nødnettet høsten 2006. Så det var en settestatsråd som håndterte det. Men jeg kan gjerne kommentere på generelt grunnlag hvordan jeg ser på utviklingen av nødnettet, for det er en avgjørende del av beredskapen i Norge.

Jeg må jo si at jeg syns det beste for utviklingen av et nytt samband i Norge, rent operativt, ville vært å ha en sammenhengende utbygging. Men man var, også når vi innledet dette arbeidet, så pass forsiktig i forhold til å sikre seg at det nye nødnettet skulle fungere, at man skulle ha den evalueringspausen som regjeringa og Stortinget sluttet seg til.

Så er jeg glad for at nødnettet er blitt etablert i de regioner det har blitt etablert. Jeg mener også at det er en stor fordel at både regjering og storting i juni 2011, var det vel, vedtok at vi nå får dette over hele landet.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Til en annen ting. Når PST i 2007 vurderte det som 50 pst. sannsynlig at Norge ville bli utsatt for terror, hvordan kan da risikokjennelsen være så lav som kommisjonen har påpekt?

Knut Storberget: Det er et veldig godt spørsmål. Det er et spørsmål hvor lav den er. For da den meldingen kom i 2007, ble det jo iverksatt en rekke tiltak fra regjeringa og fra Stortinget som nettopp skulle bidra til at vi fikk forsterket risikokjennelse og forsterket kapasitet til å slå tilbake et eventuelt angrep. Det var jo det som var starten på opptrappingen når det gjaldt bevilgningene. Det var starten på det arbeidet som departementet la fram i 2010, altså det å bedre kunne forebygge ekstrem voldelig terrorisme. Det var starten på mye av det arbeidet som foregikk lovveien.

Der vil jeg også si at jeg hørte tidligere PST-sjef Jørn Holme si at man ikke fikk implementert de nye terrorbestemmelsene i den nye straffeloven. Det gjorde jo Stortinget i 2008. En av grunnene til at vi valgte å ta ut det fra den nye straffeloven og implementere det i den gamle, slik at det skulle tre i kraft, var jo nettopp at man nærmest hadde fått illevarslende rapporter. Det er altså bestemmelser både om oppfordring, rekruttering og opplæring til terror som regjeringa syntes var viktig å få inn i den gamle straffeloven. Derfor ble det vedtatt av Stortinget i 2008. Så jeg stiller meg litt undrende til det som kom fram vedrørende lovgivningssiden.

Det er alltid vanskelig å si hva som påvirker rolleforståelse, risikoforståelse og lederskap. Men fra politisk ståsted mener jeg at det i hvert fall er avgjørende at vi har klare lovregler om det vi ønsker å bekjempe, og det fikk vi da i 2008, med unntak av sjøve strafferammen. Vi fikk nytt planverk, som ble presentert senest juni 2011. Så fikk man også en betydelig opprustning av PST, som jeg erfarte ble tatt godt imot av sjefene i PST. Man la seg også på en linje som tidligere justisminister startet, med å ha en større åpenhet mot befolkningen, og som jeg tror er alfa og omega for å kunne spille på lag med befolkningen.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Noe som det har vært mye fokus på i høringene, er påstander om at Justisdepartementet har detaljstyrt Politidirektoratet i altfor stor grad. Har du detaljstyrt POD på en sånn måte at de faktisk ikke har fått gjort jobben sin?

Knut Storberget: Det vil jeg bestemt ta avstand fra. Jeg vil nok si det sånn at noen saker var vi ivrige på, bl.a. dem som sto nedfelt i Soria Moria-erklæringen, og noen politiske saker som meldte seg, bl.a. på grunn av behov. Men at det skulle sette skranker for hvordan POD brukte sine 13,8 mrd., har jeg vondt for å se. At man får inn et barnehus til 5 eller 6 mill. kr, eller at Stortinget i sine dokumenter, på initiativ fra oss, faktisk velger å si at nå bør Kripos styrkes fordi vi har vedtatt nye regler om krigsforbrytelser, og man må ha 10 nye stillinger til den særskilte enheten ... – Det har jeg vondt for å se.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Men hva er din reaksjon på at Killengreen er så tydelig på dette?

Knut Storberget: Jeg har lyst til å si at i min hovedinnledning tar jeg et klart ansvar, og jeg har lyst til å stå ved det. Jeg forstår veldig godt alle dem som sier at nå må det på mange måter bli slutt på at man driver og peker på hverandre, så jeg har veldig lite lyst til å viderebringe den diskusjonen. For jeg ser at innunder mitt eget ansvar ligger det også andre handlingsalternativer, ikke nødvendigvis på det du nå spør om, om detaljstyring, for jeg mener at det ikke er det dette handler om, men på andre områder.

Når det gjelder tildelingsbrevet til Politidirektoratet i 2011, som dere er blitt konfrontert med tidligere – vær så snill og les det! Hvis det skulle vært reist én kritikk mot det tildelingsbrevet, måtte det være at det var for generelt. Tredje hovedpunkt i tildelingsbrevet er ...

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Vi har ikke tid til å gå inn på det. Jeg bare stopper deg der. Jeg har forstått svaret ditt.

Til slutt: Hvor godt orientert var du som justisminister om Justisdepartementets ansvar for å følge opp andre departementer? Jeg tenker da på FADs ansvar for å stenge Grubbegata. Hvor godt orientert var du om det ansvaret som Justisdepartementet hadde?

Møtelederen: Tiden er i ferd med å gå ut, så vi trenger et kort og konkret svar.

Knut Storberget: Ja, for det krever et litt lengre svar, leder. Det var jo en betydelig diskusjon i forbindelse med Riksrevisjonens undersøkelser av samordningsforpliktelsene til Justisdepartementet. Justisdepartementet fikk betydelig kritikk, og man mente at det var behov for å stramme inn. Så akkurat samordningsansvaret var vi godt orientert om.

Møtelederen: Takk for det.

Da er det Arbeiderpartiet og Martin Kolberg, som har inntil 10 minutter til disposisjon. Vær så god, Kolberg.

Martin Kolberg (A): Jeg vil begynne der som saksordføreren nesten sluttet, altså dette som gjaldt detaljstyring. Det er det svart på nå fra din side. Men du var i ferd med å si noe i tilknytning til tildelingsbrevet av 2011. Jeg oppfatter at det kan være relevant å høre litt mer om det. Så jeg ber deg om å redegjøre for det du ikke rakk å svare på.

Knut Storberget: Takk.

Tildelingsbrevet oppfatter jeg som det sentrale politiske og departementale signalet til Politidirektoratet, ved siden av sjøve bevilgningsvedtaket og det som anføres i Stortinget. Hvis man sammenholder de dokumentene, ser man at man har et politidirektorat som i veldig stor grad har frihet i samband med de pengene som blir bevilget. I realiteten er det veldig lite som er øremerket. Mange av disse pengene blir kanalisert videre til politidistriktene etter en fordelingsnøkkel som er omdiskutert. Og igjen har politimesteren rimelig stor frihet når det gjelder hvordan man anvender dette. Så til spørsmålet: Var ikke beredskapsar-

beid sentralt i disse tildelingsbrevene? I 2011 gjaldt punkt nr. 3 av 5 økt samfunnsikkerhet. Hvis man blar videre kommer budsjetttrammene. Så vil man se at det står om det å håndtere store kriser:

«Politiet er en sentral aktør i det sivile samfunnets beredskap mot store ulykker, naturkatastrofer og terroranslag.»

Jeg kunne redegjort for mer også. Et spesielt oppdrag for Politidirektoratet var altså å ruste opp mot slike hendelser. Det var ikke uten grunn at dette sto i tildelingsbrevet. For vi hadde hatt lang dialog med Politidirektoratet nettopp om bl.a. skoleskytinger og alvorlige anslag for å få en større beredskap knyttet til dette.

Martin Kolberg (A): Dette var i 2011. Men er det slik å forstå, Storberget, at det du sier til komiteen her nå, er at du mener at du på et generelt grunnlag kan si at beredskapsarbeidet hadde høy prioritet i departementets arbeid og i ditt politiske virke?

Knut Storberget: Jeg mener at det hadde høy prioritet. Men – på bakgrunn av de erfaringene vi ser fra 22. juli – ikke høy nok.

Martin Kolberg (A): Ja, det har vi forstått.

Du svarte ganske konkret på spørsmålet fra saksordføreren om detaljstyring. Det har vi allerede vært innom i forbindelse med dette brevet. Men den tidligere politidirektøren, Killengreen, har nevnt og den nåværende politimester i Oslo, som var sjef for politiavdelingen, Sjøvold, sa her for ganske få minutter siden til oss at han hadde forståelse for at politidirektøren kunne føle seg detaljstyrt ved en del anledninger. Det er omtrent nøyaktig sitat. Hva er din kommentar til at han sier dette?

Knut Storberget: Jeg tror det er riktig formulert. Jeg hørte at det også gjaldt mange år tilbake i tid – at både Dørum og jeg skulle vært ivrige i noen saker. Det er riktig. Jeg kan nevne et par saker hvor vi hadde dialog med politidirektøren og Politidirektoratet, og hvor det var klar politisk vilje. Jeg nevnte barnehusene. Disse egne teamene som arbeider med familievold ute i distriktene, hadde vi diskusjon om med politidirektøren. Jeg sjøl hadde det på tomannshånd. Vi kom til en veldig god løsning. Vi skulle ha team i de største distriktene. Det tredje som jeg husker, som var et rent politisk initiativ, paradoksalt nok, var altså forsterkingen av beredskapstroppen i mai 2011.

Martin Kolberg (A): Til slutt om dette, ettersom dette er sentralt: Forstår jeg det riktig når du avviser at denne «detaljstyringen» var i veien for direktoratets beredskapsarbeid?

Knut Storberget: Det avviser jeg. Men jeg kan forstå at enhver politidirektør eller leder der ute som leder et direktorat, kan synes at det i enhver sak er plagsomt ...

Martin Kolberg (A): Det forstår vi også. Men du avviser denne forståelsen?

Knut Storberget: Det gjør jeg.

Martin Kolberg (A): Det er bra. Da har vi klart for oss hva du mener om dette. Det var det jeg mente.

Så til dette om at Killengreen sier at hun går av fordi hun ikke fikk bevilgninger til IKT. Det spurte vi din tidligere departementsråd om, og han sa at det må ha vært en stille protest, for han hadde ikke hørt noe. De andre hadde heller ikke hørt noe. Hørte du at det var det som var beveggrunnen for at Killengreen sluttet som politidirektør? Jeg spør om det på bakgrunn av at IKT selvfølgelig er en veldig viktig del av beredskapsbyggingen.

Knut Storberget: Det er noen ganger i slike saker at man går igjennom mange fakta, og man blir tvil om hva man har lest, og hva man har hørt. Men jeg husker veldig godt min kontakt med politidirektøren da hun hadde bestemt seg for å gå av. Da var jeg i permisjon. Jeg fikk en telefon med beskjed om at hun hadde fått et spennende jobbtillbud i Fornyingsdepartementet. Jeg kan overhodet ikke erindre at det var uttalt noen protest i forbindelse med den avgangen. Jeg må også ile til og si at jeg har hatt et veldig godt profesjonelt forhold til politidirektør Ingelin Killengreen, og jeg har vært veldig begeistra for mye av det arbeidet som hun har nedlagt i politiet.

Martin Kolberg (A): Jeg stiller et siste spørsmål, og så skal Jette F. Christensen stille et spørsmål til slutt, hvis vi får tid. Mitt spørsmål gjelder kultur, dette at kulturen i politiet var slik at man ikke fungerte godt i akutte situasjoner, og at det var en medvirkende årsak til at det gikk som det gikk den 22. juli. Forsto du at vi hadde en kultur som var – la meg bruke uttrykket – «bakpå» i slike situasjoner, slik at vi kanskje burde gjort noe med det før?

Knut Storberget: Som jeg sa i hovedinnlegget mitt, var mitt inntrykk at når vi sto overfor de små og mellomstore kriser, hadde man et politi som håndterte sakene på en veldig god måte, og som fikk veldig godt skussmål. Så jeg må si jeg synes det er vanskelig å gripe an denne kulturbiten som påpekes i Gjörv-kommisjonens rapport. Men jeg tror ikke at den ikke er viktig.

Jette F. Christensen (A): Killengreen fortalte her i høyringa at politiet ikkje er til stades når ein treng dei som mest. Det er på grunn av arbeidstidsbestemmingar og arbeidsordningar. Me skal jo ha eit politi som er der ut frå når det er viktig på grunn av tryggleiken, ikkje på grunn av kva klokka er. Kven er det som har ansvaret for forhandlingane om løns- og arbeidsvilkår?

Knut Storberget: Det overordnede ansvaret på departementalt nivå ligger jo faktisk i Fornyingsdepartementet. Så da vi forhandlet fram denne avtalen om arbeidsmiljøbestemmelser, havnet den til slutt i Fornyingsdepartementet – etter innledende forhandlinger i Politidirektoratet. Men jeg må få lov til å medgi at når det f.eks. gjaldt den siste runden med politiet om arbeidsmiljøbestemmelser, hadde vi en stor aksje i det, og vi lå ganske tett på.

Jette F. Christensen (A): Takk. Er det tid til eit spørsmål til?

Møtelederen: Ja.

Jette F. Christensen (A): På måndag, då Killengreen var her, sa ho at det er gjeve mykje pengar til nye stillingar i politiet, som me har vore inne på. Men ho sa:

«De stillingene var øremerket fra Justisdepartementets side.»

Stemmer det?

Knut Storberget: Nei, det har jeg problemer med å se. Når det gjaldt de 430 sivile stillingene som kom i forbindelse med sysselsettingspakken, ble den fordelt til distriktene. Der var politikerne med. Men så var det opp til politiet å håndtere hvordan man skulle bemanne og hva man skulle bemanne ute i distriktene når det gjaldt sivile stillinger.

Når det gjelder spørsmål om å ansette nye fra Politihøgskolen, som kommer ut i større tall enn tidligere, heldigvis, vil jeg formode at man bruker mye av den samme fordelingen som man har gjort tidligere, og som samsvarer med fordelingsmekanismen av sjølve budsjettet – at de som får nye midler i distriktene, også kan ansette og etablere nye stillinger.

Møtelederen: Takk for det.

Da er det Fremskrittspartiet som skal stille spørsmål. Det skal jeg selv gjøre, og møteledelsen går til Lundteigen.

Per Olaf Lundteigen overtok her som møteleder.

Møtelederen: Takk, leder.

Da går ordet til Fremskrittspartiet, vær så god.

Anders Anundsen (FrP): Takk for det.

Først har jeg lyst til å gi deg honnør for måten du fremsto på den 22. juli og dagene etter. Du fremsto som en tydelig og god leder i media. Det synes jeg det står respekt av.

Jeg synes også det er bra at du her i dag så tydelig sier at du tar ansvaret. Da er et naturlig oppfølgings-spørsmål, for du kjenner til rammene for hva det parlamentariske ansvaret faktisk innebærer: Hvis du ikke hadde gått av av familiære årsaker, kunne du ha blitt sittende?

Knut Storberget: Jeg har, som mange andre, i løpet av det siste året slitt med mange av de tankene som kom etter 22. juli. Jeg må være ærlig og si at når det gjelder å ta stilling til den type hypotetiske spørsmål, har jeg valgt å ikke gjøre det.

Anders Anundsen (FrP): Så du mener at ikke noe av det som er fremkommet i Gjørsv-kommisjonens rapport, får deg til å våge å ta stilling til om du burde fortsatt i den jobben eller ikke?

Knut Storberget: Jeg har gått av, og da synes jeg det ...

Anders Anundsen (FrP): Det er jo et høyst relevant spørsmål i forhold til å ta ansvar. Det er veldig lett å ta ansvar når man har gått av, for da har det ingen konsekvens annet enn å si: Jeg tar ansvar. Det er derfor det spørsmålet er litt viktig.

Knut Storberget: Ja, men det får komiteen vurdere. Jeg har gått av, og eventualiteter knyttet til det får ...

Anders Anundsen (FrP): Da går jeg over til noe mer konkret.

Du møtte – opprinnelig – Politidirektoratet ca. hver måned. Så ble det endret til ca. hver annen måned. Ifølge Killengreen var du ofte selv ikke på de møtene. Altså: Du prioriterte den kontakten lavt, etter hva jeg fikk inntrykk av etter Killengreens forklaring. Er det ikke viktig for en statsråd å kjenne etaten på pulsen ganske ofte for å få et inntrykk av hvordan ledelseskulturen og prioriteringene i etaten er?

Knut Storberget: Det er kjempeviktig.

Anders Anundsen (FrP): Hvorfor reduserte du da hyppigheten av de møtene?

Knut Storberget: Det svarte jeg på i sted. Jeg mener at vi hadde en god styring med politiet og en god kontakt med politiet. Men hvis du skal kjenne politiet på pulsen – og hva som rører seg ute i etaten – må man i tillegg til å ha de møtene også ha tid og anledning til bl.a. å reise ut. Det prioriterte jeg. Det gjorde også min forgjenger.

Anders Anundsen (FrP): Så møtene med politidirektøren ga deg rett og slett for lite informasjon om hvordan tilstanden var i politiet?

Knut Storberget: Nei, det har jeg ikke sagt. Men jeg mener det var tilstrekkelig å ha den møtehyppigheten som vi hadde. Det er litt påfallende, hvis man mener at man er så detaljstyrt av statsråden, at man nesten ikke har noe kontakt med ham.

Anders Anundsen (FrP): Er det noe av det den tidligere politidirektøren – jeg vet du fulgte hennes forklaring – forklarer av viten, kunnskap og innsikt om utfordringene i politietaten som hun brakte videre i linje, og også inn på disse møtene, som du ikke var klar over? Jeg tenker på ressurs situasjonen, IKT-situasjonen, målstyringsutfordringer og behov for investeringsbudsjett – er det noe av dette du ikke kjenner deg igjen i? Er det noe du ikke visste?

Knut Storberget: Nei, dette har jeg hørt før.

Anders Anundsen (FrP): Så alt dette var du kjent med. Så du kunne ha foretatt deg noe?

Knut Storberget: Når det gjelder spørsmålet om f.eks. politiets budsjett, valgte vi å lytte, og vi valgte faktisk å gjøre noe. Derfor kom de enorme økningene til politiet når det gjaldt budsjett.

Anders Anundsen (FrP): Det er litt uenighet om akkurat det. Men poenget mitt er bare at du visste om disse tingene.

Da går jeg videre til IKT-utfordringen, som er helt fundamental og viktig.

Knut Storberget: Men det kan ikke være uenighet om økningen av budsjettene til politiet.

Anders Anundsen (FrP): Jeg tror det er greit at vi går videre til IKT. Som hun selv har sagt til Gjærv-kommisjonen, er årsaken til at hun gikk av, at du ikke lyttet til hennes faglig råd angående IKT-satsingen. Du sier du ikke hadde hørt noe om at det var en protest mot manglende IKT-satsing. Men hvem er det som egentlig har ansvaret for at det ikke ble prioritert midler til IKT-satsing? Er det deg, er det henne, eller er det Stortinget?

Knut Storberget: Ansvaret for budsjett og framleggelsen av det ...

Anders Anundsen (FrP): Ansvaret for at prioriteringen av IKT ikke var noe av det viktigste som politisk ble prioritert – altså at det ble lagt så langt bak i køen at det ble foreslått litt penger det ene året, ingenting det andre året og litt penger det tredje året, og som resulterte i at politidirektøren måtte ta midler fra politidistriktene for å starte forprosjektet. Er det ditt ansvar, hennes ansvar eller Stortingets ansvar?

Knut Storberget: Jeg mener at det er mitt ansvar.

Anders Anundsen (FrP): Takk.

Knut Storberget: Men om jeg kan få lov, leder, vil jeg bare påpeke at det blir framstilt som om vi i løpet av disse årene ikke valgte å bruke penger på IKT ...

Anders Anundsen (FrP): Jeg er kjent med fakta, men det er den fundamentale, store investeringen jeg snakker om. Jeg skjønner at det er brukt mye penger på det.

Knut Storberget: Men bare så det er sagt, så det ikke blir hengende her: I 2009 valgte vi å bruke over 190 mill. kr på det ...

Anders Anundsen (FrP): Jeg vil gå videre til PST. Var du kjent med de opplysningene som Kristiansen og Holme ga her, da de veldig tydelig sa at PST hadde for få ressurser til å håndtere det trusselbildet som faktisk forelå? Var du kjent med det?

Knut Storberget: Jeg var kjent med at de ønsket mer ressurser. Samtidig ga de uttrykk for at den veksten og den

opptrappingen som de opplevde under min regjeringstid, faktisk var bra.

Anders Anundsen (FrP): Det er jo viktig, men en veldig stor andel av disse pengene gikk jo til økt bemanning i livvaktjenesten fordi trusselbildet endret seg. Litt av utfordringen er at når du forklarer deg for Gjærv-kommisjonen, sier du at PST har stort sett fått det de har bedt om. Det er noe helt annet enn det Kristiansen sier, og det er noe annet enn det du sier nå.

Knut Storberget: I stor grad mener jeg at man i mange av de budsjetttrinnene fikk det man ba om.

Anders Anundsen (FrP): Kristiansen sa her at hun ikke fikk gehør for det ressursbehovet som PST faktisk hadde.

Knut Storberget: Jeg må bare få lov til å peke på den budsjettveksten som PST hadde. Jeg opplevde ...

Anders Anundsen (FrP): Hvor mye gikk til livvaktjeneste?

Knut Storberget: Jo, men noe av dette gikk også til å forsterke den viktige etterforskningen som foregikk på bl.a. terrorsaker, og det å begynne å bygge opp de åpne kildene. Jeg er ikke overrasket over at ...

Anders Anundsen (FrP): Men poenget er jo at når du snakker om en økning, snakker du om en nominell vekst på 70 pst., og du snakker om penger som i stor grad gikk til noe annet enn det PST mente det var viktig å prioritere. Det vil si: De måtte jo selvfølgelig også prioritere livvaktjenesten, men de hadde et mye større behov for å kunne håndtere trusselbildet etter en trusselvurdering som sier at det er mer enn 50 pst. sannsynlig at Norge vil oppleve terror.

Jeg har vanskelig for å forstå at PST fortsatt ikke får de ressursene de mener det er behov for for å håndtere den konkrete situasjonen som du er klar over.

Knut Storberget: Jeg syns bildet er annerledes etter 22. juli, enn det det var før 22. juli hva gjelder signaler som kom fra PST. Vi var ganske så samkjørte på at det var veldig viktig at man foretok oppgradering av PST. Vi mente at den burde skje gradvis, og den er ikke ferdig. Men at den har vært betydelig, kan det ikke være vanskelig å ...

Anders Anundsen (FrP): Men i din kommunikasjon har du gitt veldig sterkt inntrykk av at PST har fått det de har bedt om. Det er også din kommunikasjon til Stortinget at PST stort sett har fått det de har bedt om. Er det ikke det?

Knut Storberget: Som jeg sa til Gjærv-kommisjonen – i stor grad fått det man har bedt om fra PST.

Anders Anundsen (FrP): Når du til Stortinget sier at PST er vesentlig styrket både budsjett- og bemannings-

messig de senere år for å kunne håndtere mer komplekse saksforhold, er brorparten av den veksten ikke gått til å håndtere mer komplekse saksforhold, men til å beskytte myndighetspersoner.

Knut Storberget: Nei, det vil jeg nok ikke si. Nå kan vi gå inn i detaljene og se på hvor mye av de pengene som er gått til hva: En stor del har gått til livvaktjeneste, det er åpenbart – det har også en sammenheng inn mot beredskap og sikkerhet – men det er ingen tvil om at de store etterforsknings sakene som PST har drevet med, bl.a. på terror-siden, har kostet penger, og det har det blitt brukt ressurser på. Det har betydning for ...

Anders Anundsen (FrP): Et annet kritisk punkt – jeg har dårlig tid, det er derfor jeg må avbryte lange svar – er at Justisdepartementet, har det blitt påstått, hadde kontrollen på kuttene i helikopterberedskapen. Kan du bekrefte det?

Knut Storberget: Jeg mener at det som ble gjort av endringer av styring når det gjelder politihelikoptre, hvis det er det du tenker på, ble det gjort i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett i 2007, tror jeg, hvor man nettopp gikk bort fra politisk detaljstyring, men lot Politidirektoratet og politiet sjøl håndtere hva slags beredskapsnivå man ønsket å legge dette på.

Anders Anundsen (FrP): Men ifølge Oslo-politiet ble de pålagt et 5 mill.-kutt i kostnadene til politihelikopter av Justisdepartementet. Er det feil?

Knut Storberget: Jeg klarer ikke å erindre det, men jeg avviser det ikke.

Anders Anundsen (FrP): Oslo-politiet er helt tydelig på at Justisdepartementet hele tiden har vært informert om oppe- og nede-tid på politihelikoptre. Er du klar over det?

Knut Storberget: Det har vi.

Anders Anundsen (FrP): Så det har du kjent til?

Knut Storberget: I hvert fall har departementet og politisk ledelse fått informasjon om oppe- og nede-tider.

Anders Anundsen (FrP): Når og på hvilken måte har Stortinget endret forutsetningen om at politihelikoptre skulle ha en oppe-tid på 97 pst.?

Knut Storberget: Jeg mener at det skjedde i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett i 2007.

Anders Anundsen (FrP): Basert på et konkret vedtak eller merknader? Har det vært et klart styringssignal fra Stortinget om at vi aksepterer en nede-tid på helikoptrene som er bortimot halve tiden – 50 pst.?

Knut Storberget: Jeg oppfattet at den saken ble ryddig håndtert i Stortinget.

Anders Anundsen (FrP): Så du mener det er Stortinget som har ansvaret for at politihelikopterberedskapen har gått ned?

Knut Storberget: Nei, det mener jeg ikke. Det er fortsatt han som sitter her, som har ansvaret for det som skjedde i justissektoren i min tid.

Anders Anundsen (FrP): Hvordan reagerte du da du så at bemanningslistene og tjenestelistene i politiet er av en sånn karakter at det er flest politifolk på jobb når det ikke er behov for dem – hadde jeg så nær sagt – når det er minst behov for dem, og at det er få politifolk på jobb når det er behov for dem? Og hvordan reagerte du da Sjøvold, som er ny politimester i Oslo, nylig sa i media at det ikke er flere politifolk i gatene i Oslo nå, enn det var for ti år siden? Det slår litt beina under argumentasjonen om at en har styrket politiets utetjeneste veldig, gjør det ikke det?

Knut Storberget: Hvis jeg får litt tid til å svare ...

Møtelederen: Tida er dessverre gått ut, så du må være veldig kort. Komitelederen tok mer enn halvparten av sekundene.

Anders Anundsen (FrP): Du kan svare kort.

Møtelederen: Vi kan sikkert komme tilbake til svaret på det, siden omstendighetene ble som de ble.

Knut Storberget: Jeg svarer gjerne.

Møtelederen: Vi takker for svar og spørsmål, og jeg gir klubba tilbake til komitéleder.

Anders Anundsen overtok her igjen som møteleder.

Møtelederen: Takk for det.

Da er det Høyre og Per-Kristian Foss som har 10 minutter, vær så god.

Per-Kristian Foss (H): Takk for det.

Jeg vil gå tilbake til noen av dine svar om PST. Et generelt spørsmål først: Føler du at du har gitt Stortinget tilstrekkelig informasjon om PSTs kapasitet?

Knut Storberget: Ja, det føler jeg.

Per-Kristian Foss (H): Hvordan kan du da forsvare at du på den ene siden sier til Stortinget at PST stort sett har fått det de har bedt om – og du nekter å gi ytterligere opplysninger om det – samtidig som PST gir deg beskjed om følgende: Vi har ikke ressurser nok til å fylle våre oppgaver. Er ikke det to vidt forskjellige budskap?

Knut Storberget: Jo. Vi opplever ofte – og jeg ville tro at også representanten Foss har vært borti den situasjonen – at alle underliggende etater har ønsker for sin virk-

somhet, og at vi må balansere det. Når det gjelder PST, har det vært en av de etatene som faktisk har bidratt godt, etter mitt skjønn, ved både å være moderat og samtidig være med på at man skal ha en opptrapping av deres innsats og forsterkning i de årene jeg satt.

Per-Kristian Foss (H): Jeg spurte altså ikke om dette. Dette er ikke et politisk debattmøte, så du kan spare deg for i og for seg generelle betraktninger. Jeg spurte deg konkret: Er opplysningen om at PST ikke hadde ressurser til å fylle sine oppgaver, brakt videre til Stortinget?

Knut Storberget: Vi har brakt videre PSTs beskrivelse av situasjonen.

Per-Kristian Foss (H): Har dere det?

Knut Storberget: Ja.

Per-Kristian Foss (H): I hvilken form?

Knut Storberget: Jeg må bare gjenta det jeg har sagt: Når det gjelder kapasitetsbygging hos PST, har vi hatt flere runder både i ...

Per-Kristian Foss (H): Men mitt spørsmål var: I hvilken form har du brakt videre PSTs opplysninger om deres egen situasjon til Stortinget?

Knut Storberget: Ved flere orienteringsrunder overfor bl.a. den utvidede utenrikskomiteen. Der har også PSTs sjef vært til stede. Jeg forstår det slik at justiskomiteen har hatt et eget møte med PST. Jeg forstår det slik at presidentskapet også fikk det. Og selvfølgelig at man i de dokumenter som forelegges Stortinget, beskriver den utvikling som PST er i.

Men så er det jo slik at man vanskelig vil finne et punkt hvor man sier at «nå er vi der», også når det gjelder PST.

Per-Kristian Foss (H): Jeg har forståelse for det forholdet, og det har jeg heller ikke spurt om, så det behøver jeg ikke å vite.

Et generelt spørsmål på et annet område: Fungerte Justisdepartementet under din ledelse optimalt?

Knut Storberget: Når vi ser på bl.a. Gjørsv-kommisjonens rapport, mener jeg at vi hadde flere punkter å forbedre.

Per-Kristian Foss (H): Ja. Du sa i ditt svar at du prioriterte beredskap, men at man ikke kom langt nok. Det er en ærlig oppfatning, som jeg antar alle statsråder har på de fleste områder. Men vil du peke på noen tiltak som du ikke fikk gjennomført?

Knut Storberget: Ja, det vil jeg gjerne. Jeg skulle gjerne sett at vi kom lenger med resultatreformen. Det gir meg anledning til å si at debatten om detaljstyring har jeg sagt noe om, men jeg mener allikevel det er grunnlag for å se på

den totale oppgaveporteføljen til politiet. Det er en vanskelig øvelse, både for en statsråd og for en stortingspolitiker, å begynne å kutte på ...

Per-Kristian Foss (H): Men jeg spurte egentlig om konkrete tiltak på beredskap som du ikke fikk gjennomført.

Knut Storberget: Jo, men det ville vært veldig viktig å kunne fått ryddet i antall oppgaver man hadde, og fått slanket oppgaveporteføljen, slik at man fikk større press inn mot beredskap.

Per-Kristian Foss (H): Ja.

Knut Storberget: Det andre er – og det lå også i resultatreformens intensjon – å se på organiseringen av politidistriktene og på hvor store enheter vi hadde. Så det å sikre slagkraft lokalt til en viss grad er avhengig av hvordan man organiserer seg lokalt.

Så mener jeg også at vi ikke kom langt nok når det gjaldt utviklingen av IKT, men at det ikke nødvendigvis var et økonomisk spørsmål alene, i hvert fall.

Per-Kristian Foss (H): Nei. Du har nevnt tre tiltak, og du var justisminister i seks-syv år. Stenging av Grubbegata, fremsto det for deg som et viktig tiltak noen gang?

Knut Storberget: Der må jeg – jeg skal jo være ærlig ...

Per-Kristian Foss (H): Ja.

Knut Storberget: Jeg oppfattet ikke det som akutt. Jeg tenkte som så at hvis politiet eller PST mener det er behov for akutt stenging, får vi beskjed om det. Jeg må jo si at jeg synes det er lettere å vurdere stenging av Grubbegata i dag, enn jeg syntes det var 21. juli. Jeg leste en leder i Aftenposten om dette også, før 22. juli, hvor man nærmest tok avstand fra å stenge Grubbegata, så så akutt som det er for oss nå, og så synlig og tydelig som det er for oss nå, må jeg nok medgi at det ikke var for meg før ...

Per-Kristian Foss (H): Men jeg spør i og for seg om justisministeren ikke opplevde at det hastet litt mer å stenge av Grubbegata, enn hva Aftenpostens leder gjorde?

Knut Storberget: Jo, men poenget er at i den grad du spør meg personlig om hvordan jeg opplevde trusselsituasjonen ...

Per-Kristian Foss (H): Ja, i kraft av din stilling.

Knut Storberget: ... så er det mitt svar. Men jeg mener, når jeg har lest disse forslagene til tiltak, at Grubbegata skulle vært stengt før.

Per-Kristian Foss (H): Ja.

Litt tilbake til spørsmålet om kultur og kriseforståelsen

av beredskap i departementene. Vi har fått det inntrykk fra flere som har forklart seg, at forståelsen for beredskap har sviktet. Killengreen uttalte noe i retning av at politiet ble oppfattet som hysterisk, og at mange av tiltakene ble oppfattet som helt unødvendige. Føler du at denne kulturen eksisterte? Eller var dette ukjent for deg – med andre ord noe som er blitt kjent i ettertid, etter lesing av rapporten fra Gjørnv-kommisjonen?

Knut Storberget: Ikke ukjent for meg – før 22. juli også – at man opplevde tiltak fra politiets side som hysteriske.

Per-Kristian Foss (H): Hva gjorde du som ansvarlig for sikkerhet og medlem av regjeringens sikkerhetsutvalg for å prøve å gjøre noe med dette – for å skape en større forståelse for beredskap, selv i fredelige tider? For du befant deg tross alt i perioden mellom bombingene av tvillingtårnene og London-episoden, så det var en periode med ganske mange sikkerhetstrusler også i virkelighetens verden.

Knut Storberget: For det første fikk vi større fokus på, og mer diskusjon om, det å få inn trusselvurderinger. Jeg mente det var viktig at de var så åpne som mulig, slik at de gikk bredere ut – ikke bare til regjeringa, men til andre.

Det andre jeg har lyst til å peke på, er bevilgningene som kom, og forslag om bevilgninger.

Så syntes jeg det var viktig at også regjeringas sikkerhetsutvalg fikk høre PST direkte – særlig etter 2007, da vi fikk de nye trusselvurderingene, som var alvorligere. Så det skjedde.

Så hadde vi to store lovsaker, én av materiell art og én av mer prosessuell art. Den første har jeg nevnt, det er den som kom i 2008, om terrorlovgivningen, hvor vi implementerte og fikk satt i kraft bestemmelsene om organisering og medvirkning, som jeg nevnte i sted.

Den siste diskusjonen som jeg syntes var svært relevant når det gjaldt hva slags metodikk politiet skulle bruke, også i forebyggingen av terrorisme, var diskusjonen rundt datalagringsdirektivet.

Det er også andre områder jeg kunne ha pekt på, men jeg tror kanskje jeg vil trekke fram det.

Per-Kristian Foss (H): Mener du det var Øystein Mælands egen skyld at han ikke kjente til planverket i POD i det øyeblikket han tiltrådte? Øystein Mæland opplyste at han ikke kjente til hele planverket i POD i det øyeblikket han tiltrådte stillingen. Mener du det er hans eget ansvar?

Knut Storberget: Jeg mener, og forutsetter, at når folk blir ansatt i så viktige stillinger, så har man – her i POD – et opplegg som gjør at hvis man ikke er kjent med planverket idet man kommer inn døra, så skal man i hvert fall bli det med det første.

Per-Kristian Foss (H): Var du klar over hvem som egentlig var politidirektør den 22. juli?

Knut Storberget: Det har jeg svart på til kommisjonen, tror jeg. Jeg oppfattet det slik at det var Vidar Refvik som fungerte.

Per-Kristian Foss (H): Men det gjorde han jo ikke?

Knut Storberget: Jeg må bare si hva jeg oppfattet da. Jeg trodde at Mæland hadde ferie. Da jeg satt i bilen fra Engerdal og inn til Oslo, hadde jeg i hvert fall én telefonsamtale med Refvik, og jeg oppfattet at det var han som fungerte.

Per-Kristian Foss (H): Et generelt spørsmål til deg til slutt: Når det gjelder prioritering av beredskap i forhold til andre tiltak, har bl.a. Killengreen klaget over at hun oppfattet det som at for mye var prioritert. Hun gikk sågar til deg, så vidt jeg forsto, og ba om å få noen tiltak nedprioritert for å få plass til alt innenfor ressursrammen. Følte du at det var uttrykk for en frustrasjon fra hennes side?

Møtelederen: Da er tiden i praksis ute, så vi må få et kort svar.

Knut Storberget: Jeg følte at det var for mye. Derfor satte vi i gang den resultatreformen, og den var jo hun med og initierte.

Møtelederen: Takk for det.

Da er det SV og Hallgeir H. Langeland, som har inntil 10 minutter. Vær så god.

Hallgeir H. Langeland (SV): Til dette med budsjett, som det blir brukt ein del tid på her, og IKT og detaljstyring. Det kan jo høyrast ut som om du burde detaljstyrt Politidirektoratet endå meir, spesielt når det gjeld IKT. Men hadde ikkje politidirektøren eit handlingsrom til å gjera det sjølv?

Knut Storberget: Hvis man går inn i tildelingsbrevet til Politidirektoratet, ikke bare for 2011, men også for tidligere år, vil man se at IKT er en av de viktige oppgavene for å få opp en ny infrastruktur, men også en ny straffesaksdel og en del andre elementer. Det var det ingen tvil om. Men Politidirektoratet hadde det handlingsrommet i sin økonomi at man i løpet av årene fra 2008 til 2012 satte av mellom 190 mill. og 360 mill. kr per år.

For det første: Jeg har vondt for å forstå at man sier at det ikke er bevilget penger til IKT når man bruker en kvart milliard på ett år – i 2011 skulle man bruke en kvart milliard! Det hadde vi fått en klar orientering om i departementet.

Det andre interessante med dette er at det viser at man nettopp hadde spillerom til å kunne bruke så mye penger og samtidig organisere seg slik at man ivaretok det å kunne sysselsette folk ute i distriktene. Det var de to hensynene som var viktige for oss.

Avisen Verdens Gang har skrevet mye om det, og jeg mener at de er på rett spor når de sier at det ikke handlet om hvor mye penger man hadde, men om hvordan de faktisk

ble forvaltet. Det er mitt ansvar, og det lå også i POD. Den runden vi hadde i desember 2010, da departementet hadde bestilt en rapport for å se hvordan dette arbeidet drives, og man etter min mening fikk ganske illevarslende signaler og vi ønsket å få hyppige rapporter inn, viser at én ting er økonomien i dette prosjektet, det viktigste er hvordan det blir styrt. Det var derfor vi tok grep i Justisdepartementet utover i 2011.

Hallgeir H. Langeland (SV): La oss fortsetja på økonomisporet når det gjeld PST, som jo fekk ein auke på 70 pst., som du sa, og som for ein stor del gjekk til tryggingstiltak for myndighetspersonar. Ut frå det fiendebildet som var på det tidspunktet, er ikkje ein slik auke formidabel?

Knut Storberget: Jeg mener at den var helt nødvendig. Vi fikk i 2007 en trusselvurdering som gjorde sitt til at her måtte vi stille med de pengene vi stilte med. Samtidig så vi at det var betydelige utfordringer på andre hold, både når det gjaldt det å få inn kompetanse i PST, og at man klarte å ta i bruk de metodene man allerede hadde fått lov til å ta i bruk, i tilstrekkelig grad.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg vil tru at noko av grunnen til at fiendebildet blei som det var, var nærværet vårt i krigshandlingane i Afghanistan. Betyr det at me overfokuserte på eitt fiendebilde?

Knut Storberget: Jeg må si at jeg egentlig er imponert over PST – over mye av det arbeidet PST gjør, og over den kompetansen de har klart å sette sammen. Vi hadde jo jevnlig møter, og vi så ikke bare på kapasiteten, men også på de typer saker man drev i det forebyggende sporet. Det gjorde vi på grunn av mitt konstitusjonelle ansvar for metodebruken i disse sakene, hvor man også gikk inn med f.eks. romavlytting i et forebyggende spor uten at man hadde kvalifisert – eller i hvert fall tilstrekkelig – mistankegrunnlag for å kunne bruke andre virkemidler. Det ga et godt bilde på at man ikke bare var på det gamle sporet, les: kald krig. Det var god grunn til å styrke PST også ut fra de nye utfordringene PST sto overfor.

Hallgeir H. Langeland (SV): Men i og med at dette var ein høgreekstrem person, som gjekk til angrep på Noreg, bl.a. på Arbeidarparti-staten og på uskyldige AUF-arar, kan det ikkje ha vore fokus på høgreekstremisme?

Knut Storberget: Hvis det er sånn at når man opplever et så alvorlig anslag som 22. juli var, så konkluderer man med at da har man ikke fokusert på høyreekstremer – det vil jeg ta avstand fra. Jeg mener PST har fokusert på høyreekstremer. Når det gjelder grupper, har fokuset avtatt de siste årene, men så har man meldt om, og det har man også gjort overfor oss politikere, et behov for å forsterke innsatsen særlig mot enslige – «lonely wolves» – uansett hva slags ekstremisme de ikler seg. Det synes jeg PST har signalisert på en god måte, men det er jo ingen garanti for at man til enhver tid vil kunne få avdekket det vi så gjerne skulle ha avdekket.

Hallgeir H. Langeland (SV): Akkurat det siste kan ein bekrefte. Komiteen var i Spania, i Madrid, og innanriksdepartementet der. Der har dei jo erfaringar med ETA og sånn sett kunnskap om terrorisme, men heller ikkje dei klarte å forhindra eksplosjonen på jernbanestasjonen.

Men det du seier, er at dei ressursane som PST fekk, gjekk til å gå inn på dei miljøa som var terrorbildet på det tidspunktet?

Knut Storberget: Nå har vi redegjort for hvor penge- ne gikk. Som komitélederen også var inne på, gikk en stor del til livvakt, noe gikk til etterforskning, og så var det viktig for oss å forsterke særlig kartlegging av åpne kilder og det generelle arbeidet som drives av PST.

Hallgeir H. Langeland (SV): Så eit generelt spørsmål til slutt, som går på kultur, og som Gjorv-kommisjonen skriv om – at det i større grad handlar om å læra om leiar- skap, samhandling, kultur og haldningar enn om mangel på ressursar. Kva seier du om det?

Knut Storberget: Jeg ble litt overrasket over den konklusjonen, men etter å ha lest hele rapporten, mener jeg det er et avgjørende poeng, for enhver politiker har kanskje enklest for å si at har vi bevilget penger til et formål, så har vi løst det. Jeg mener det er andre utfordringer dette gir oss som vi må gripe fatt i.

Møtelederen: Takk for det.

Da er det Senterpartiet og Per Olaf Lundteigen, som har inntil 10 minutter til disposisjon. Vær så god.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Tusen takk.

Tidligere politidirektør Killengreen kunne ikke peke på at det var noen spesielle feil i ledelseskulturen i politiet, utover at politiet hele tida arbeider med å bli bedre ledere – fra laveste ledernivå og oppover. Gjorv-kommisjonen, derimot, påpeker at norsk politis utfordring handler om ledelse, samhandling, kultur og holdninger mer enn mangel på ressurser. Er du enig med 22. juli-kommisjonen?

Knut Storberget: Ja.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Hva var da grunnen til at det var påtrengende viktig at politidirektør Killengreen kunne fortsette ut over sine åtte år som politidirektør?

Knut Storberget: Årsaken til at vi valgte å forlenge hennes åremål, var basert på at flere av oss – og særlig jeg – mente at hun hadde levert på mange av de områdene som vi syns det var viktig at politiet skulle levere på, særlig kampen mot økonomisk vinningskriminelle, og hadde klart å få ned den alminnelige kriminaliteten. Det var også viktig for oss i den tida at vi hadde stabilitet i ledelsen, fordi vi hadde hatt en vanskelig situasjon med politiet. Det var vurderinger som var avgjørende da vi valgte å forlenge hennes åremål. Vi var fornøyd med den jobben hun gjorde.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Ok. Tidligere departementsråd Ruud svarte på det samme spørsmålet at ingen har rett, verken Killengreen eller 22. juli-kommisjonen. Var det krevende at daværende departementsråd ikke hadde en klar forståelse av hva som var det viktigste da, med tanke på kulturspørsmålet i politiet?

Knut Storberget: Gjørsv-kommisjonen kom jo nå i august, slik at mye av det som kartlegges der, er utfordringer som ikke har vært like manifeste for alle, tydeligvis. Samtidig mener jeg at vi alle har mye å lære av den. Jeg har litt vanskeligheter med å forholde meg til Gjörsv-kommisjonen år tilbake i tid.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Du var veldig presis på at Gjörsv-kommisjonen ga en grundig og god rapport. I den opplistinga – som var presis – var også begrepet «utilstrekkelig ledelse». Hva gjorde du som statsråd, med tanke på at Gjörsv-kommisjonen i ettertid påpeker at det var utilstrekkelig ledelse?

Knut Storberget: Kan jeg bare få lov til å presisere spørsmålet, slik at jeg forstår det riktig? Er det hva vi gjorde med tanke på ledelsesarbeidet i politiet?

Per Olaf Lundteigen (Sp): Gjörsv-kommisjonen kom med sin rapport, og du sier at den var grundig og god. I den står det at det var for lite risikoerkjennelse, for svak gjennomføringsevne, mangelfull koordinering og samhandling, mangelfull utnyttelse av IKT og – til slutt – utilstrekkelig ledelse. Det var Gjörsv-kommisjonens rapport, som du nå i ettertid sier at er grundig og god, og at du er enig i virkelighetsbeskrivelsen. Hva gjorde du som leder med tanke på punktet om utilstrekkelig ledelse mens du var statsråd?

Knut Storberget: Først og fremst, når det gjelder ledelsesspørsmålet, vil jeg vel peke på alle de kompetansetiltakene som ble iverksatt i politiet og også gjennom Politihøgskolen. Jeg mener også at det å ha det fokuset som vi hadde med tanke på øvelser – at vi skulle øve mer – var sentralt. Det er to forhold jeg kan peke på som forbedring. Men poenget mitt er at Gjörsv-kommisjonen kom nå, slik at nye grep nå må tas, fordi vi også ser sider av politiet som flere av oss ikke har vært like bevisste på.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Nåværende politimester i Oslo sa at han måtte tenke nærmere på innholdet i kultur, det var et krevende begrep å gi operativt innhold i. Det forstår jeg. Ledelse regner jeg med at er en veldig sentral del av kulturen for deg?

Knut Storberget: Ja, type ledelse og utøvelse av ledelse er gjerne en viktig del av kulturen i en struktur.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Du var inne på kompetanse. På flere områder her har vi sett at den politifaglige kompetansen sto tilbake i forhold til de resolute opptrædener en måtte ha i dette her. Var det med kompetanse for

ledere i politiet på ulike nivåer et tema du arbeidet for å endre? Eller for å si det på en annen måte: Ser du nå at det der virkelig er behov for å endre ting for å få en ledelse som er langt mer tilstrekkelig?

Knut Storberget: Vi jobbet jo med ledelsesspørsmål, og det gjelder både generelt og ikke minst spesielt overfor politiet på forskjellige områder hvor vi ønsket å gi lederne ny kompetanse. Jeg nevnte innledningsvis at man valgte – i det stille, egentlig – å ha egne prosjekter som gikk i politiet knyttet inn mot risikoen for skoleskyting. Det er ett eksempel hvor man trakk inn lederne for å få forståelse for hva dette innebar og kunne innebære hvis det gale skjedde.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Når det gjelder endringer og tiltak, hadde du tre hovedpunkter. Det andre var styring av politiet – fortell litt mer hva som ligger i det. Er noe av det at den faglige kompetansen i Justisdepartementet er blitt for mye svekka da en fikk separasjonen med politidirektøren, som det ble nevnt her tidligere?

Knut Storberget: Ved opprettelsen av Politidirektoratet? Flere har sagt at da ble departementet tappet. Jeg mener det er viktig at man har en sterk departementsavdeling, men samtidig må jeg nok medgi at når det gjelder styring av politiet, er det ikke først og fremst detaljstyring som slår meg. Det som slår meg, er at oppgaveporteføljen er blitt for vid. Det er derfor jeg mener at det var så viktig å få gjort noe opp mot den resultatreformen vi igangsatte. Vi hadde jo også noen prøveballonger ute for å se på om det var mulig å tenke seg at politiet skal slippe å ta i noen saker og ikke i andre. Det er krevende politisk.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Ok, men mitt spørsmål gikk egentlig på at hvis du har mer erfarne, politifaglig kunnskap i departementet, er evnen til å prioritere og kraftsamle om det som er det viktigste, naturlig nok mye enklere enn dersom du skal betrakte det ad skriftlig vei gitt av andre.

Knut Storberget: For å si det sånn: Min holdning er vel at jeg vil ha mest mulig politifolk ut i gatene og færrest på kontorene, men det er klart at ved noen anledninger er det godt å ha erfaring fra politioperativ virksomhet også i departementet. I min tid – fram til i fjor – var det det.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Det tredje punktet ditt var at det var behov for tiltak ikke minst når det gjelder de lokale distriktenes slagkraft. Det har jo kommet fram her på flere områder at lokal kunnskap og lokal kompetanse er helt avgjørende. Lå det i det at du var veldig aktpågivende, og ønsker at departementet er enda mer aktpågivende med tanke på flere folk ute i de ulike politidistriktene, fordi en der er de vesentligste for å løse oppgavene for politiet i en slik kritisk situasjon som vi har opplevd nå?

Knut Storberget: Som jeg sa innledningsvis, mener jeg – og det tror jeg det vanskelig kan være uenighet om politisk – at det å utdanne flere politifolk er et gode. Alle

vi som sitter rundt dette bordet har bestemt akkurat hvor mange vi skal utdanne, og vi er helt like på det svaret. Da er det viktig at vi får sysselsatt dem, og jeg mener at det er viktig at de kommer i alle distrikter – også Oslo.

Så har jeg lyst til å si at når det gjelder politikapasiteten ute, mener jeg at det organisasjonsmessig – derfor igangsatte vi denne resultatreformen – er en jobb å gjøre når det gjelder hvordan politiet er organisert, enten det er lensmannsstrukturen eller distriktsstrukturen.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Det bringer meg over på det neste spørsmålet: Det Behring Breivik var mest redd for, var naboen, og i forlengelsen av det antagelig den lokale lensmannen. Er det et tankekors for deg?

Knut Storberget: Jeg mener man skal være litt varsom med å tolke ugjerningsmannen på den måten, for slik jeg har erfart det, er det jammen meg tatt forholdsregler ikke bare mot naboen, men også mot politiet.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Til slutt om helikopterberedskapen: Du refererte til revidert nasjonalbudsjett i 2007. I november 2009 tok Justisdepartementet til orientering den svekkelsen som her kom, som følge av at en måtte prioritere Afghanistan. Hadde ikke departementet andre alternativer for Afghanistan, slik at en kunne opprettholdt beredskapen i Norge?

Møtelederen: Du har syv sekunder til å svare på.

Knut Storberget: Det var jo Forsvarsdepartementet, så det var et annet departement enn oss. Men helt avgjørende har jeg bare lyst til å understreke veldig at når det gjelder transportstøtte for politiet i Norge – uansett hvor vi måtte befinne oss – mener jeg det i veldig stor grad er redningshelikopter man må basere seg på.

Møtelederen: Da er det Venstre og Trine Skei Grande, som har inntil 10 minutter til disposisjon. Vær så god.

Trine Skei Grande (V): Da skal jeg begynne med litt fakta. Historie er jo også et fag, så jeg skal begynne med et veldig enkelt ja-/nei-spørsmål når det gjelder nødnett. Vedtaket om nødnett og anbudet på nødnett ble gjort i desember 2004. Var du statsråd da?

Knut Storberget: Nei.

Trine Skei Grande (V): Takk for det.

Sjøvold sa at han syns at kulturspørsmål er vanskelig. Er du enig i det? Er det vanskelig å skjønne hva Gjærv-kommisjonen egentlig mener?

Knut Storberget: Jeg syns de kulturutfordringene som Gjærv-kommisjonen reiser, er vanskelige, men det betyr ikke at jeg ikke syns de er viktige.

Trine Skei Grande (V): Både Ruud og Lea bruker uttrykket politiet er «seg selv nok». Det er jo alltid ting som

kan gå galt, sjøl om man har gode planer, sjøl om man har gode kulturer, og sjøl om man har dyktige folk – om de er jurister, politifolk eller lensmenn – men mener du at Justisdepartementet og politiets ledelse tilstrebet åpenhet og ærlighet før Gjærv-kommisjonen la fram sin rapport?

Knut Storberget: Ja, Justisdepartementet var i stor grad for ærlighet og åpenhet og tilstrebet det på mange av politiets områder – jeg nevnte PST i sted.

Men jeg har lyst til å si at jeg ikke ville brukt det begrepet, at politiet er «seg selv nok». Jeg har veldig stor respekt for de polititjenestemennene og -kvinnene som er rundt omkring i Norge, og det siste jeg tenker på når jeg ser den jobben de gjør, er at de er «seg selv nok».

Trine Skei Grande (V): Hvis du skulle karakterisere politiets egevaluering av sin innsats før Gjærv-kommisjonen ble lagt fram, ville du da brukt et annet begrep?

Knut Storberget: Et annet begrep enn «seg selv nok»?

Trine Skei Grande (V): Ja. Hvordan vil du karakterisere den egevalueringen av politiet som skjedde mens du var statsråd?

Knut Storberget: Ja, den gjorde vel ikke det, slik at ...

Trine Skei Grande (V): Men den startet jo da?

Knut Storberget: Jeg er litt usikker på det. Jeg syns det er vanskelig å kommentere den evalueringen, jeg må si at i løpet av det siste året, så ... Det må du nesten spørre den sittende justisministeren om.

Trine Skei Grande (V): Hva gjorde du for å sikre åpenhet, både i politiet og i departementet, mens du var statsråd, etter hendelsen?

Knut Storberget: Etter hendelsen?

Trine Skei Grande (V): Ja.

Knut Storberget: Hva gjorde jeg for å sikre åpenhet? For det første så ...

Trine Skei Grande (V): Det handler jo nettopp om dette med kultur, og du var leder.

Knut Storberget: Det er et veldig viktig spørsmål. Vi hadde mange runder i departementet på dette – veldig vanskelige runder. Vi sto overfor en svært alvorlig straffesak. Politiet hadde sine legitime interesser av både etterforskningsmessig og påtalemessig art. Men det ble tatt flere initiativ, bl.a. fra statsrådets kontor, overfor politidirektøren og også overfor andre for at informasjon skulle komme ut – særlig til de pårørende.

Trine Skei Grande (V): Jeg har også lyst til å spørre litt om forsvar og politi.

Knut Storberget: Kan jeg bare få føye til en ting?

Trine Skei Grande (V): Ja.

Knut Storberget: I den redegjørelsen vi holdt i Stortinget 10. november, ba vi jo spesielt alle politiaktørene om å sende inn sine foreløpige rapporter til oss, og som ble referert i rapporten. Samtidig som vi holdt den redegjørelsen, varslet vi dem om at de rapportene ville bli offentliggjort – nettopp for å være åpen – med den risikoen jeg løp om at fakta kunne bli endret når kommisjonsrapporten kom, fordi noe kunne være feil osv.

Trine Skei Grande (V): Og det ble den jo.

Knut Storberget: Ja.

Trine Skei Grande (V): Forsvar og politi: Ruud sier at politiet må bevisstgjøres på hvilke ressurser som ligger i Forsvaret. Er du enig i at det er svakheten?

Knut Storberget: Ja, han har nok et poeng der, selv om jeg mener at samarbeidet mellom forsvar og politi i løpet av de siste årene faktisk bare har blitt bedre og bedre, heldigvis. Det tror jeg skyldes at man har etablert denne felles analyseenheten mellom E-tjenesten og PST, man har liaisonordninger mellom forsvar og politi, og at man har sett – i en del små og mellomstore kriser – at man drar gode veksler på hverandre. Men det er helt sikkert mer igjen når det gjelder å se potensialet hos hverandre.

Trine Skei Grande (V): Det funket jo ikke helt optimalt den 22. juli. Det er jo litt forskjell på det å vite hva man har å samarbeide om og det å ikke ville samarbeide. Det ene har med kunnskap å gjøre, det andre har med holdninger å gjøre. Refvik sier at samarbeidet var nært og greit, mens Killengreen sier at det nok har mye å gjøre med holdninger. Hvem er du enig med?

Knut Storberget: Det er vanskelig å si at den ene har feil, men jeg heller nok til ...

Trine Skei Grande (V): Det er litt forskjell på nært og godt og ...

Knut Storberget: Ja da, jeg tror det fortsatt har mye å gjøre med holdninger knyttet til viljen til å ta imot hjelp, og ikke bare av Forsvaret. Vi ser også utfordringer knyttet til det å kunne ta imot hjelp innenfor «sin egen familie» – enten det er over en politidistriktsgrense eller det er f.eks. å kunne bruke politireserven.

Trine Skei Grande (V): Så da er du egentlig mer enig med Killengreen enn med Ruud, som du først sa du var enig med, da du sa at det handler bare om bevisstgjøring, altså om kunnskap om hva man kan bruke.

Knut Storberget: Jeg vil si at det også handler om bevisstgjøring.

Trine Skei Grande (V): Politimestre har stor frihet, sa du. Gjengedal sa for en uke siden at han aldri ble målt på beredskap, men at all fokus hos politikerne lå på kriminalitet. Har Gjengedal misforstått?

Knut Storberget: Jeg hørte tidligere justisminister Odd Einar Dørum kommentere dette i media, og jeg synes det var godt kommentert. Han tok jo nærmest avstand fra det utsagnet, og det vil jeg også gjøre. Jeg er helt enig med den tidligere justisministeren når det gjelder dette med at man ikke diskuterte beredskap med Oslo politidistrikt fra politikernes side: Det siste vi tok opp med Oslo politidistrikt før det smalt 22. juli, var et politisk fattet vedtak om at vi valgte å styrke beredskapstroppen – jeg understreker *beredskapstroppen*, og dette ble tatt opp med Oslo politidistrikt.

Både min forgjenger og undertegnede har jo vært inne bl.a. når det gjelder øvelser som går i Oslo-området, utbyggingen av nødnett – jeg kunne nevnt mange områder hvor Oslo politidistrikt har vært meget sterkt, og godt, inne – så dette er en uttalelse jeg må si jeg synes er merkelig.

Trine Skei Grande (V): Det er noe som kan forvirre oss litt her, og det er ansvaret for oppfølging: Forrige fredag hørte vi, unison, at det var FAD som hadde ansvaret for sikkerhetsprosjektet og for stenging av Grubbe-gata. I stad hørte vi at Østgaard mente det var SMK som hadde ansvaret for oppfølginga. Og flere har uttalt til kommisjonen at ansvaret for sikkerheten er «uklar». Grande Røys sa at hun hadde inntrykk av at SMK eide prosjektet. Mener du det er klart hvem som hadde ansvaret for dette sikkerhetsprosjektet?

Knut Storberget: Det kan hende jeg er en enkel sjel fra landet, men jeg har hele tiden ment at FAD har det ansvaret. Slik er etter mitt skjønn vår konstitusjon oppbygd; vi har våre ansvarsområder. Du kan like det eller ikke, du kan klage på høye gjerder og vanskeligheter med å samarbeide, men jeg har alltid oppfattet det slik at ansvaret har ligget hos FAD. Så kan det være andre som har egne interesser i dette, eller har en egen rolle å spille, men min oppfatning er at det var FAD som hadde det ansvaret.

Trine Skei Grande (V): Jeg er også en forholdsvis enkel sjel fra landet, men det kan altså virke litt uryddig når det er FAD som har ansvaret for prosjektet, SMK som «eier» det – det er litt uklart for meg hva det begrepet betyr – og Justisdepartementet som skulle følge opp FAD, for å bruke ordene til Grande Røys. Du er enig i at det virker litt rotete også fra vår synsvinkel?

Knut Storberget: Når man sier det sånn, er det åpenbart rotete, og da er det jo all grunn til å holde tunga rett i munnen og nettopp holde fast ved at det er ett departement som har gjennomføringsansvaret for dette.

Trine Skei Grande (V): Du har sjøl brukt begrepet «ganske stor detaljstyring». Tidligere statsråd har da forklart hva han legger i den definisjonen. Hvorfor var det

nødvendig? Hvorfor er POD en institusjon som trenger den type styring?

Knut Storberget: Nå har jeg prøvd i dag å avvise at det var en total detaljstyring, men det var noen ...

Trine Skei Grande (V): Vi trenger ikke diskutere det. Men hvorfor var den styringa som du gjorde, nødvendig? Hvorfor må man ligge på det nivået? Kan du forklare det kort?

Knut Storberget: Jeg mener at på de områdene hvor det særlig for oss politisk var viktig at vi fikk en retning på Politidirektoratet – f.eks. det å bygge ut Politihøgskolen, ansette flere politifolk ute, få et IKT-anlegg oppe og gå, ha tiltak inn mot vold som rammer kvinner og barn, bygge nødnett – så syns jeg det var rimelig åpenbart at vi lå så tett på som vi kunne, for å få de resultatene som Stortinget forutsatte når man bl.a. bevilget penger. Og dette var viktig for oss politisk.

Trine Skei Grande (V): Da er det bare 17 sekunder igjen, så jeg rekker ikke noe nytt spørsmål.

Møtelederen: Da har alle partiene fått stilt sine spørsmål innenfor egen tilmålt tid, og vi skal over til en runde med oppklarende spørsmål. Jeg ber om at både utspørrere og svarer er så korte og konkrete som mulig, så vi ikke får lange utredninger.

Da er det først saksordfører Bekkevold, og deretter Kolberg. Bekkevold, vær så god.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Takk for det.

Jeg regner med at du, da du overtok som justisminister, fikk informasjon og ble satt inn i dette sikkerhetsprosjektet som POD hadde utarbeidet, og som regjeringen Stoltenberg overtok og skulle følge opp ansvaret for. Jeg regner da med at du også kjenner til sikkerhetsprosjektet og hvor viktig det var, bl.a. dette med stenging av Grubbegata. Da overrasker det meg litt når du sier – og du er jo ærlig – at du ikke opplevde Grubbegata som akutt. Killengreen var jo veldig opptatt av dette som direktør i POD. Hun ble til og med sendt til Oslo kommune for å få dem til å fatte et riktig vedtak.

Kjente du ikke godt nok til de scenarioene som sikkerhetsprosjektet viste til, altså hva som kunne skje hvis noen plasserte en bil foran høyblokka, og en bombe gikk av? Dette er jo en del av sikkerhetsprosjektet og en del av den kunnskapen som POD prøvde å dele. Det overrasker meg litt at du mente at Grubbegata ikke framsto som noe akutt.

Knut Storberget: Jeg må være helt ærlig på det, for hvis det hadde vært sånn at jeg mente at det var akutt, før 22. juli, hadde jeg vel bare måttet instruere politiet om å stenge den gata med en gang. Så jeg hadde ikke det akutte behovet, at nå måtte det stenges, men jeg visste at det var en prosess på gang som ikke bare gikk på Grubbegata, men på hele sikkerhetsprosjektet. Jeg er litt usikker på når jeg ble orientert om det, det var ikke umiddelbart etter

at jeg tiltrådte. Men jeg visste jo selvfølgelig at det var en prosess på det.

Møtelederen: Bekkevold – til oppfølging.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Kjente du i det hele tatt til sikkerhetsprosjektet? Når ble du informert om dette?

Knut Storberget: Det er jeg også blitt spurt om av kommisjonen, mener jeg. Jeg har svart til kommisjonen at Hans Olav Østgaard har helt rett når han beskriver den brevvekslinga som bl.a. var i 2008, og som vel avstedkom en rapport som gikk rett i arkivet. Han beskriver i sin høringsuttalelse at han ikke ville orientere politisk ledelse på det nåværende stadium.

Så mener jeg at i løpet av 2008 eller 2009 ble dette spørsmålet tatt opp på et morgenmøte i Justisdepartementet. Men jeg må ta forbehold om årstall når det gjelder dette.

Møtelederen: Kolberg, deretter har jeg tegnet meg selv. – Kolberg.

Martin Kolberg (A): Bare sånn at det skal bli orden for protokollen: Vi snakker om to ting. Vi snakker om sikkerhetsprosjektet og sikringsprosjektet. FADs ansvar knytter seg til sikringsprosjektet i regjeringsskvartalet, slik at vi bare har det klart for oss.

Det jeg har lyst til å spørre om, er knyttet til resultatopptakelsen i Politidirektoratet, fordi forholdet mellom departementet og direktoratet er et så sentralt tema. Hva er din karakteristikk av resultatopptakelsen til Politidirektoratet?

Knut Storberget: Vi ble veldig tilfredse da vi så at de måltallene vi hadde, knyttet til kriminalitet, gikk i riktig retning i 2009 og 2010, særlig nedgangen i vinningskriminalitet. Det betyr mye for mengdekriminaliteten. Men jeg skal ikke legge skjul på at vi samtidig diskuterte om det var riktige mål å ha, og det skulle vi ha med oss inn i resultatreformarbeidet. For det er veldig mye tall og mye målstyring: antall straffesaker, oppklaringsprosent, anmeldelsesprosent osv.

Men da vi også så hvordan politiet valgte å gripe inn i voldssakene, vold mot kvinner og barn og voldtekt, så vi på de områdene en betydelig økning i antall anmeldelser – som vi tolket som et positivt trekk, fordi flere faktisk sa fra oppi all elendigheten.

Så vi opplevde et direktorat og et politi som i veldig stor grad leverte på mange fronter, men som hadde utfordringer.

Møtelederen: Da har jeg tegnet meg selv, deretter er det Foss.

Jeg vil følge opp dette med sikringsprosjektet, for det er ingen tvil om at FAD hadde gjennomføringsansvar, og det er du veldig tydelig på selv. Men det er vel heller ingen tvil om at Justisdepartementet har et tilsynsansvar overfor de andre departementene i sikkerhetsspørsmål. Det forhold

det syntes jeg Ruud var veldig avslappet til da han var inne til kontrollhøring i stad, og jeg syntes han var veldig avslappet med hensyn til det da han forklarte seg for Bech Gjorv.

Deler du hans avslappede forhold til departementets tilsynsansvar overfor bl.a. FAD, tilknyttet sikringsprosjektet?

Knut Storberget: For å si det sånn: Jeg mener at det er ingen grunn til å være avslappet når det gjelder det tilsynsansvaret. Jeg var inne på det i sted. Vi fikk en kritikk av Riksrevisjonen på at man ikke fulgte opp tilsynsansvaret sitt skikkelig. Vi hadde en bred diskusjon i departementet om hva vi måtte gjøre for å skjerpe inn det tilsynsansvaret. Det er en oppgave også regjeringa nå jobber med, og jeg tror man må gå videre og se på om man eventuelt må ha mulige sanksjoner for å kunne få gjennomført tiltak ute i departementsverdenen.

Møtelederen: Så du er enig i at Justisdepartementet burde vært mer aktiv overfor FAD når det gjelder tilsyn på det området?

Knut Storberget: Når det gjelder FAD, kan jeg bare svare for det jeg vet. Når det gjelder tilsynet med FAD, hvor jeg tror bl.a. dette inngikk, var det til egen behandling hos oss, og jeg mener det helt klart ble tatt opp med FAD, i hvert fall det generelle tilsynet med FAD, at man der måtte se hen til de punktene som DSB hadde kartlagt.

Møtelederen: Da er det Foss, deretter Langeland. – Foss.

Per-Kristian Foss (H): Det er bare to korte spørsmål. Nektet du noen gang Killengreen å bruke penger på IKT i politiet før 2009, til tross for hennes klare anbefalinger?

Knut Storberget: Vi tillot at Ingelin Killengreen og Politidirektoratet brukte henimot 200 mill. kr på IKT i løpet av 2009, og siden vokste det beløpet. Men det er klart at man alltid har diskusjoner og også andre krav, som gjør det vanskelig å bruke enda mer. Vi var også veldig opptatt av at man skulle ansette politihøgskolestudentene.

Per-Kristian Foss (H): Det er greit.

Møtelederen: Foss – til oppfølging.

Per-Kristian Foss (H): Mitt andre spørsmål, bare. Du brukte tidligere i høringen uttrykket «en kioskvelder», og inntrykket var at du var opptatt av nettopp den type ting: populære tiltak som om ikke veltet kiosker, så iallfall interesserte publikum. Mener du at beredskap og IKT-investeringer var slike kioskveldere?

Knut Storberget: Da jeg brukte begrepet «kioskvelder», må jeg bare for rettferdighetens skyld få lov til å si at vi hadde flere prosjekter i vår portefølje som ikke var noen kioskvelder. Så vi satser også på det. Men IKT og

det man i større grad kan si er knyttet til drift av politiet, har aldri vært av særlig offentlig interesse før i løpet av 2010.

Men jeg mener at flere av de prosjektene vi hadde, som kostet mye penger, og som vi valgte å satse mye politikk på, var nettopp ingen kioskvelder. Så vi lot oss ikke bare styre av hva som vakte oppmerksomhet.

Møtelederen: Langeland, deretter Lundteigen.

Hallgeir H. Langeland (SV): Målesystem for resultat, styring osv. som er i bruk, fører til ei byråkratisering som gjør at ein kanskje må bruka større ressursar på statistikk enn på å vera ute på gatene. På spørsmål frå meg til DSB-leiar Jon A. Lea om det er blitt for mykje teljing og måling, svara han:

«Det er i hvert fall nok måling og telling. Jeg synes at det snart går over alle grenser når det gjelder måling og telling – ja.»

Korleis kommenterer du det, Storberget?

Knut Storberget: Justissektoren har mye måling. Men samtidig vil jeg nok til en viss grad forsvare en god del av den målinga, for den gir oss beslutningstagere en ganske god indikasjon på hvor landet ligger, f.eks. på hvor raskt en straffesak går. Det syns jeg er en viktig måleparameter for rettssikkerhet, for straffeutmålingsnivå.

Men jeg vil alltid være åpen for at man må tørre å diskutere måleparameterne. Og da vi initierte denne resultatreformene, så var det bl.a. for å se om vi hadde riktige måleparametere. Hvordan måler vi forebygging? Hvordan måler vi beredskap? Og hvis det er sånn at man i det ene øyeblikket sier at politiet har for mye som de blir målt på, men for lite de blir målt på når det gjelder beredskap, så ser vi jo med en gang det politiske dilemmaet.

Men det er en viktig diskusjon.

Møtelederen: Lundteigen, deretter Skei Grande.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Alle som har erfart på kroppen god eller dårlig ledelse, vet hvordan det gir helt forskjellige resultater, sjøl om en har samme ressursmengde til disposisjon. Dårlig ledelse gir dårlig resultat, dårlig effektivitet. Og god ledelse, som også kan faget, får jo fram det beste i de medarbeiderne en har. Og det bringer meg over til spørsmålet ledelse og kultur. Ut fra det du har sagt nå, er det noe som er viktigere for å endre kulturen enn å ha fokus på ledelse, altså evnen til å lede på faglig sterke premisser, når en ser hvordan det har fungert i denne situasjonen?

Møtelederen: Storberget.

Knut Storberget: Jeg syns det er vanskelig å svare på det spørsmålet – om det er noe som er viktigere enn ledelse for å forandre en kultur. Jeg tror bare jeg får si at jeg oppfatter at ledelse er svært viktig når det gjelder spørsmålet om kultur innad i en struktur, men ikke det alene.

Møtelederen: Trine Skei Grande, vær så god.

Trine Skei Grande (V): Jeg har lyst til å stille et spørsmål om Grubbegata. Killengreen var jo veldig engasjert i dette, og vi fikk nærmest en følelse av at rikets sikkerhet lå i byutviklingskomiteen i Oslo kommune. Så sa du tidligere her at hvis du hadde fått vite om dette, hadde du kunnet instruere politiet til å stenge gata – hvis det var så viktig. Er du ikke egentlig litt irritert over at du ikke fikk høre om det?

Møtelederen: Storberget.

Knut Storberget: Bare for å presisere det, så det ikke blir galt: Hvis jeg hadde fått vite at det var noe akutt, en akutt trussel, en terrortrussel, som gjorde det nødvendig, måtte man gjort noen grep. Da regner jeg med at politiet også hadde gjort det. Men jeg forsto politiet dit hen at så ikke var tilfellet.

Det er lett – hadde jeg nær sagt – i ettertid å sitte og konkludere på hva man selv burde og skulle ha gjort. Det kan også være enkelt å konkludere på hva man ville ha gjort hvis man hadde visst. I dag syns jeg det er ganske uinteressant – for egen del.

Møtelederen: Tiden for oppklarende spørsmål var ute for en stund siden, men vi har én spørrer til på talerlisten. Hvis Nybakk klarer å være rask, tar vi det også. Vær så god, Nybakk.

Marit Nybakk (A): Det spørs, det, leder.

Killengreen har ikke bare vært opptatt av forholdet mellom Politidirektoratet og departementet; hun har også vært opptatt av hvilken rolle direktoratet skulle ha. Blant annet har hun gitt uttrykk for at politiet hadde kunnet fungere bedre hvis direktoratet kunne overprøve politimestrene og faktisk gripe inn i – eller gå inn i – operative spørsmål. Deler du den oppfatningen?

Møtelederen: Storberget.

Knut Storberget: Jeg er en veldig stor tilhenger av det prinsippet som ligger til grunn for alt norsk beredskapsarbeid, nemlig ansvar, likhet og nærhet, og vi har mye å tjene på det. Men samtidig er det i noen alvorlige situasjoner behov for ekstra koordinering, særlig for å kunne trekke inn over distriktsgrensene. Da kan det være nødvendig for et politidirektorat å instruere. Så stort sett bør politimestrene kunne håndtere de fleste situasjoner, men man bør ha anledning til å overstyre ved alvorlige situasjoner.

Møtelederen: Takk for det.

Da er komiteens utspørring over, og vi er kommet dit hen at du kan gi en kort oppsummering på inntil 5 minutter hvis du ønsker det. Da kan du eventuelt svare på enkelte spørsmål som har vært stilt, som du ikke har fått svart på – uten at jeg skal lede deg i retning av noe.

Du har inntil 5 minutter til disposisjon. Vær så god, Storberget.

Knut Storberget: Var det 5 minutter?

Møtelederen: Ja.

Knut Storberget: Leder: Jeg har bare lyst til å takke for å ha fått komme. Det gjorde godt. Jeg syns det har vært nyttige spørsmålsrunder, og jeg tror dere er inne på noe.

Jeg har lyst til å si at man i justissektoren og i beredskapspolitikken står framfor store utfordringer. Jeg håper at den diskusjonen som nå skal gå framover, etter at dere er ferdige med deres arbeid med å skue bakover, i mindre grad handler om å peke på hverandre, og at man i større grad spør seg sjøl: Hva er det jeg kan gjøre?

Innledningsvis var jeg klar og tydelig på at jeg tar ansvar, og jeg har tenkt mye hjemme og andre steder på hva det ligger i det å ta ansvar. Jeg fikk også spørsmål om det. For meg har svaret i veldig stor grad vært fortsatt å kunne bidra inn for å skape nødvendig endring der hvor vi ser det er behov for endring, men også å anstrenge seg sjøl til det ytterste og spørre seg: Hva kunne jeg sjøl gjort annerledes? Det er først når man får svar på de spørsmålene, at ansvaret kommer. Takk.

Møtelederen: Da vil jeg på vegne av komiteen takke for de bidragene som du har gitt under denne kontrollhøringen. Vi skal ta med oss det inn i vårt videre arbeid.

Vi skal nå ha en pause i kontrollhøringen frem til kl. 13.10.

Høringen ble avbrutt kl. 12.35.

Høringen ble gjenopptatt kl. 13.11.

Høring med statsråd Grete Faremo, Justis- og beredskapsdepartementet

Møtelederen: Da er vi klare til å starte kontrollhøringen igjen. Det roer seg rundt oss. Det er bra.

Da vil jeg få lov til å ønske velkommen til justis- og beredskapsminister Grete Faremo. Velkommen hit. Du har med deg Tor Saglie som er departementsråd, og Thor Arne Aass som er ekspedisjonssjef i politiavdelingen, som bisittere. Velkommen også til dere.

Jeg skal kort gjenta noen formaliteter: Det er viktig å svare så kort og konsist som mulig, og det er viktig å passe på taletiden. Vi har en rød lampe her som hjelper oss med det. Den lyser når det er 30 sekunder igjen av taletiden, og den stopper når tiden er ute. Det er viktig å huske å slå av og på mikrofonene, slik at vi ikke får problemer med lydanlegget.

Vi har lagt opp til at justis- og beredskapsministeren kan ha en innledning på inntil 10 minutter. Vær så god, Grete Faremo.

Statsråd Grete Faremo: Ærede komité. Jeg vil takke for anledningen til å stille til høring her i dag. Vi er alle

tjent med en mest mulig åpen diskusjon om hva som skal til for å bedre de delene av beredskapene som ikke fungerte godt nok 22. juli i fjor.

En rekke av spørsmålene komiteen har stilt meg i brev form, dreier seg om hendelsene 22. juli og mine vurderinger av dem. I mine svar på disse viser jeg som regel til 22. juli-kommisjonens rapport. Det gjør jeg av to grunner.

Jeg var forsvarsminister 22. juli 2011 og kan vanskelig beskrive hendelsene og handlingene den dagen fra justisministerens perspektiv.

Jeg ser heller ikke grunnlag for å overprøve kommisjonens grundige gjennomgang av de faktiske forhold og dens vurderinger av hendelsene den dagen.

Jeg legger kommisjonens rapport til grunn for det videre arbeidet med beredskapen. Det betyr at jeg aksepterer kommisjonens framstilling og premissene for dens anbefalinger.

Jeg tiltrådte som justis- og beredskapsminister 11. november i fjor. Jeg ga umiddelbart en arbeidsgruppe i oppdrag å gå igjennom departementets strukturer og arbeidsprosesser på beredkapsområdet.

Gruppen leverte sine anbefalinger 31. januar, og det resulterte bl.a. i at vi etablerte et døgnbemannet, sivilt situasjonssenter i departementet, lagt til krisestøtteenheten. Det bidrar til en bedre forståelse og analyse av kriser og styrker krisehåndteringsevnen.

Vi fastsatte også en instruks som tydeliggjorde Justis- og beredskapsdepartementets ansvar for å samordne og være en pådriver for samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet.

I juni la vi fram en samfunnssikkerhetsmelding. Samvirkeprinsippet som ligger til grunn for organiseringen av norsk redningstjeneste, ble presentert som et nytt fjerde prinsipp for hele den norske beredskap og krisehåndtering. Ved siden av prinsippene om nærhet, likhet og ansvar skal det sikre bedre samhandling på tvers av sektorer både i det forebyggende arbeidet og i håndteringen av de faktiske krisene. Jeg har merket meg at kommisjonen i sin rapport oppfatter dette som et godt initiativ.

Kommisjonen mener at lærdommene etter 22. juli i større grad handler om ledelse, samhandling, kultur og holdninger enn mangel på ressurser, behov for ny lovgivning, organisering eller store verdivalg. Den viktigste anbefalingen er at ledere på alle nivåer i forvaltningen systematisk må arbeide med:

«å styrke sine egne og organisasjonenes grunnleggende holdninger og kultur knyttet til

- risikoerkjennelse
- gjennomføringsevne
- samhandling
- IKT-utnyttelse og
- resultatorientert lederskap».

Oppfølgingen av kommisjonens viktigste anbefaling er én av mine hovedoppgaver. Justis- og beredskapsdepartementet skal ta et større lederansvar og må samtidig endre vår måte å lede på. Vi har lagt den politiske styringen av politiet på et mer overordnet, strategisk nivå. Vi skal ha færre, klarere mål og tydeligere krav til resultater. Vi vil

legge de første premissene for et slikt styringsregime i tildelingsbrevene neste år.

Regjeringen har dessuten nedsatt en arbeidsgruppe som skal gjennomføre en politianalyse innen juni neste år – en faglig analyse av hvilke funksjoner politiet skal ha. Den skal legge grunnlaget for en langsiktig plan for politiet. Hvordan vi styrer og organiserer politiet, blir sentrale spørsmål i analysen. Det blir også grepene som politidirektør Odd Reidar Humlegård etterlyser: strukturendringer for å få mer robuste enheter i norsk politi – med operasjonssentraler som kan håndtere både de hverdagslige utfordringene og de store hendelsene.

Politiledelsen må, slik tidligere politidirektør Øystein Mæland formulerte det, gis handlingsrom til å lede. Dette handlingsrommet må brukes systematisk. Humlegård gjør nettopp det når han har etablert et endringsprogram i Politidirektoratet som tar opp i seg kommisjonens anbefalinger. Representanter fra de ansattes organisasjoner deltar i styringsgruppen for endringsprogrammet. Slik viser hele politietaten en vilje til å ta ansvar. Politidirektøren har også tatt strukturelle grep ved å etablere egne avdelinger og dermed tydeligere ansvar for beredskap og IKT.

For å kunne erkjenne risiko trenger vi gode analyser. Vi får i dag tre ulike trusselvurderinger – fra PST, E-tjenesten og NSM. Den felles analyseenheten i PST og E-tjenesten skal videreutvikles. Neste år skal det utarbeides en felles og åpen trusselvurdering basert på analyser og vurderinger fra de tre tjenestene.

DSB vil fortsatt utarbeide et årlig nasjonalt risikobilde som på en egnet måte reflekterer trusselvurderingen.

Kommisjonsleder Alexandra Bech Gjørsv sa til komiteen at hun er

«utålmodig etter å se tydelige tegn på endringsvilje og faktiske konkrete utviklingsplaner».

Jeg mener at eksemplene jeg har nevnt, viser at arbeidet med konkrete endringer er godt i gang. Samtidig kan vi ikke ha noen illusjoner om at endringene knyttet til kultur, ledelse, risikoerkjennelse og samordning kan gjennomføres over natten. En jobb må gjøres, og det er en stor jobb. Det tar tid å lede endringsprosesser.

Derfor kan jeg ikke annet enn å erkjenne at mye av det som ikke var godt nok 22. juli, ennå ikke er godt nok.

For eksempel er det min klare målsetting at politihelikopteret skal ha døgnkontinuerlig drift. Det er ikke på plass. Det har tatt lang tid å ansette og trene opp personell. Og det er mye nedetid – både av personellmessige, tekniske og ikke minst værmessige grunner. Jeg har innført krav om ukentlig rapportering fra Politidirektoratet om nedetid og antall utførte oppdrag.

Vi har fremdeles det samme pc-baserte systemet for riksalarm i politiet som vi hadde 22. juli. Systemet er forbedret, og det øves ukentlig for å sikre at politidistriktene responderer riktig. En ny løsning basert på en mer moderne teknologi vil ifølge Politidirektoratet være operativ og implementert først i løpet av 1. kvartal 2013.

Øvelsene som er gjennomført denne høsten, har også avdekket svakheter. Under Øvelse Tyr fungerte det operative samarbeidet mellom beredskapstroppen og Forsvarets spesialkommando godt. Men ledelsesnivåene var ikke

godt nok trent på å fatte gode og raske beslutninger. Noe liknende så vi også ved en reell hendelse 2. oktober da Oslo politidistrikt ba om håndhevelsesbistand fra Forsvaret. Jeg har derfor tatt et initiativ for å klargjøre hvilken informasjon en bistandsanmodning skal inneholde, og hvordan anmodningen skal håndteres for å sikre raskest mulig behandling på ledelsesnivå. Vi må ha klare rutiner, og disse må øves.

Dette er eksempler på svakheter ved vår beredskap, og vi har identifisert konkrete tiltak for å rette opp disse svakhetene. Bare slik kan vi gjøre beredskapen bedre.

Norges beredskap er mitt konstitusjonelle ansvar. Jeg er trygg på at vi nå har på plass gode formelle rammer for å sikre kommandolinjene og bedre samhandling blant alle aktørene med beredskapsansvar. Jeg er trygg på at vi har satt i gang gode prosesser for å gjennomføre endringer i kultur og holdninger. Vi skal også forsterke beredskapen med nye ressurser.

Beredskap er et kollektivt ansvar. Ledere i forvaltningen og nødetatene opptrer på fullmakt fra statsråden. Jeg forventer at ledere på alle nivåer fyller sine lederroller og tar sitt beredskapsansvar med de ressursene de har til rådighet. Kommisjonen slår fast at det ikke var knapphet på ressurser som var utslagsgivende den 22. juli. Derfor er det helt avgjørende at vi gjennomfører de anbefalte endringene knyttet til ledelse og kultur.

Regjeringen arbeider nå med en melding til Stortinget om oppfølgingen av 22. juli-kommisjonens rapport. Meldingen legges fram i første kvartal neste år og vil inneholde regjeringens respons på kommisjonens anbefalinger. Ved å behandle den og samfunnssikkerhetsmeldingen parallelt inviteres Stortinget til å legge premissene for det langsiktige arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap.

Møtelederen: Takk for det.

Da går vi over til komiteens utspørring, og det er først saksordfører Geir Jørgen Bekkevold, som har inntil 15 minutter til disposisjon. Jeg presiserer at utspørrer styrer sin tid uten innblanding fra komitélederen. Vær så god, Bekkevold.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Takk for det, og takk for innledningen.

Regjeringens sikkerhetsutvalg ble ikke satt på grunn av tidsmessige hensyn. Hva var årsaken til det?

Statsråd Grete Faremo: Som forsvarsminister ble jeg innkalt til møte hos statsministeren i hans bolig 22. juli 2011 om kvelden. Slik jeg fikk det presentert, var det de berørte statsrådene som ble bedt om å møte.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Også du tok kontakt med Politidirektoratet. En snau time etter at bomben gikk av her i Oslo slo det deg – har jeg lest meg til – at POD hadde en veldig fersk sjef – Mæland ble jo ansatt 21. juni – og derfor sendte du politidirektøren en SMS med beskjeden: Husk at Forsvaret har mye å dra på – underforstått at politiet kunne påregne støtte fra Forsvaret hvis det var behov for det.

Hva er årsaken til at du valgte å sende en tekstmelding, og forsikret du deg om at den tekstmeldingen kom fram til Mæland?

Statsråd Grete Faremo: Etter at bomben var gått av, gikk det ganske kort tid før jeg hadde en samtale med fungerende departementsråd i Forsvarsdepartementet og ba om at vi la oss frampå med det vi hadde. Jeg mener å huske at det var noen minutter over kl. 18 at jeg også kom på å sende denne SMS-en til politidirektøren. Jeg fikk ikke noe svar tilbake og gjorde ikke ytterligere anstrengelser for å forsikre meg om at SMS-en nådde fram. Men jeg var jo klar over at det også var kontakt mellom de ulike etatene på ulike nivåer.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Reflekterte du 22. juli, og for så vidt også dagene etter, på tidspunktet, altså for hvorfor politiet ikke ba om håndhevelsesbistand tidlige- re – har du gjort deg noen refleksjoner rundt det?

Statsråd Grete Faremo: Jeg har først og fremst vært opptatt av å få fram, slik det framgår av den redegjørelsen jeg holdt 10. november i fjor som forsvarsminister, de konkrete tidspunktene for når de formelle skriftlige anmodningene kom, når de uformelt også ble presentert muntlig, og tidspunktene for den uformelle kontakten. For øvrig synes jeg ikke det er enkelt å spekulere i hvilke tanker man hadde på justissiden den dagen.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): En velfungerende E-tjeneste har vært viktig for deg. Hvordan fungerte samarbeidet mellom PST og E-tjenesten, slik du ser det?

Statsråd Grete Faremo: Jeg opplevde at det var et godt samarbeid. Det var gjensidig respekt og også behov for hverandre. Den 22. juli var det raskt kontakt mellom de to tjenestene. Senere var det også klart at PSTs kompetanse og kapasitet ble utfordret på en slik måte at vi også avsto en del årsverk til PST fra E-tjenesten.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Gjørvt-kommisjonen viser til at PST i 2007 advarte RSU om at slik de vurderer det, var det mer enn 50 pst. sannsynlighet for at vi ville oppleve et alvorlig terroranslag i Norge i løpet av de neste tre–fem år. De spurte deg om du var kjent med dette. Nå kom du inn i regjeringen i 2009, og du sier også at du ikke var kjent med det. Hva er årsaken til at du ikke var kjent med dette – fikk du ikke denne informasjonen?

Statsråd Grete Faremo: Som forsvarsminister hadde jeg ansvaret for E-tjenesten, og deres oppgave ligger jo på å sikre norske interesser utenfor Norges grenser, så jeg synes ikke at det ville vært naturlig at jeg hadde blitt orientert i slik detalj om forhold fra E-tjenesten som lå flere år tilbake i tiden.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Du er jo justis- og beredskapsminister i dag, og jeg håper det er greit at jeg også stiller spørsmål til deg angående den rollen du har i dag.

I redegjørelsen din 28. august i Stortinget sier du at det er grunnleggende endringer som må til i holdninger, lederskap og kultur, og disse kan ikke vedtas, de må utvikles over tid, men vi må starte nå – det var det du sa i din redegjørelse – og vi må begynne på toppen hos oss selv. Hva er årsaken til, og dette går jo på ledelse og kultur, at Mæland måtte gå?

Statsråd Grete Faremo: Han valgte selv å fratre, og gjorde en vurdering – legger jeg til grunn – av den situasjonen som oppsto den famøse torsdagen etter at rapporten fra Gjerv-kommisjonen hadde kommet mandagen før. Torsdagen fikk jeg uventet en rekke spørsmål fra pressen om mitt habilitetsforhold til Mæland. I lys av den alvorlige rapporten som hadde kommet på mandagen, fant jeg det naturlig å be om en vurdering fra Lovavdelingen på habilitetsforholdet. Resultatet av den vurderingen er kjent: Jeg ble vurdert å være habil, men nært opptil inhabil i avgjørende spørsmål som gjaldt hans tilsetningsforhold. I lys av det så jeg ingen annen mulighet enn å erklære meg inhabil.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Du sier at Mæland trakk seg, og det er for så vidt riktig, men han må jo ha følt at han ikke hadde noen særlig tillit, siden han valgte det.

Har regjeringen begynt å jobbe med eller endret lederstil i lys av rapporten?

Statsråd Grete Faremo: Det er gjort en rekke grep for å sikre fokus på lederskap, kultur, holdninger og samhandling, som er de hovedområdene Gjerv-kommisjonen peker på. Det er iverksatt et stort endringsprogram i departementet. Det er også et endringsprogram på gang i direktoratet og PST. En rekke strakstiltak er det redegjort for i samfunnssikkerhetsmeldingen, og så vet vi likevel at denne typen prosesser må være både kontinuerlig og sterke, ikke minst ved oppstart. Så det er en rekke ting som er iverksatt.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Kommisjonsrapporten påpeker også at politiet burde ha øvd mer. Hvordan sikrer justisministeren seg at politiet har ressurser nok til samtidig å kunne øve mer? Vi har fått informasjon om at en vanlig politibetjent øver ca. 40 timer i året, og det vi investerer i en politibetjent er også de tjenestene man får ut i andre enden. 40 timer er ganske lite. Sett litt i lys av den debatten som har vært rundt bevæpnet politi, som kan bli en realitet, hvordan sikrer man seg at politiet får nok tid til å øve? Og burde man øvd annerledes enn det man gjør i dag?

Statsråd Grete Faremo: Det var mange spørsmål i ett. For det første er ansvaret politiet har, et ansvar for både beredskap, forebygging og straffesaksbehandling. Det å sikre at man balanserer de ulike oppgavene, er viktig. I det å sikre god beredskap ligger det flere ting: lederskap, kommunikasjon, det ligger et ansvar for å sikre bemanning, og at funksjonene er bemannet med riktig kompetanse. Opp-læring er selvsagt viktig, og å sikre at kompetansen er god på de ulike nivåene.

Politidirektoratet har allerede iverksatt økt utdanningskapasitet for de såkalte UEH-mannskapene. Det ligger en plikt på alle distriktene å ha minst ett UEH-lag, og det å sikre at vi også i fremtiden har godt skolert personell på de ulike postene også i denne operative funksjonen, som jeg forstår at du er opptatt av, er viktig.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Men synes du 40 timer er nok?

Statsråd Grete Faremo: Dette er et av de temaene som vi vil komme tilbake til, og som vi også skal ha en grundig runde på med Politidirektoratet og i den kommende politianalysen. Vi trenger et godt faglig grunnlag for å stake ut veien videre for politiet også når det gjelder denne delen av ansvarsområdet.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Du snakker om mål og resultater i redegjørelsen. Killengreen med flere har påpekt i høringer at det har vært altfor mange resultatmål som skal oppnås, og at beredskap ikke er blitt målt. Hva er årsaken til det, og hvordan har Justisdepartementet tenkt å måle bidrag i beredskapsarbeidet?

Statsråd Grete Faremo: Som jeg allerede har sagt, ønsker jeg klare mål og krav til resultater, og vi legger etatsstyringen på et overordnet strategisk nivå. Etatsstyringen er helt sentral både for å oppnå gode resultater og bli enige om utforming av mål. Vi har regelmessige møter og rapportering, og er det avvik i forhold til de mål som er satt, forventer jeg også at direktoratet kommer opp med forslag til korrigerende tiltak.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): En ting som jeg har tenkt litt på, særlig gjennom disse høringene, er at ansvaret for sikkerhet og beredskap jo er spredt – ikke bare på ulike departementer, men også mellom mange forskjellige direktorater. Kan denne spredningen av ansvar for et så viktig område være med på å gjøre at man får litt mindre fokus på det, rett og slett fordi det er så spredt?

Statsråd Grete Faremo: Prinsippene for beredskap er kjent, og det tør derfor også være kjent for den enkelte statsråd at de har konstitusjonelt ansvar for beredskap innenfor sitt område. Justisdepartementet har et særskilt samordningsansvar. Det er laget en ny kongelig resolusjon for dette, som kom sist sommer, og i den samordningsrollen er det viktig for oss å sikre at det er klare prioriteringer i beredskapsarbeidet i de enkelte departementene, at det også er klare mål for dette beredskapsarbeidet, og ikke minst at det også har lederoppmerksomhet.

Vi skal føre tilsyn. Det tidligere systemtilsynet er utvidet til også å være et tilsyn for å påse at tiltak er gjennomført. Vi skal også rapportere til Stortinget. Det skal vi gjøre årlig gjennom de årlige budsjettproposisjonene. Vi vil allerede i den kommende meldingen rapportere fra de innspill vi fikk fra alle departementene 1. oktober i år, på bakgrunn av det initiativet som statsministeren tok tidligere.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Jeg har et litt stort spørsmål igjen. Jeg skal ta det under oppfølgingen, for jeg ser at tiden min nå dessverre renner ut. Jeg får heller komme tilbake til det.

Møtelederen: Takk for det.

Da er det Arbeiderpartiet, som har inntil 10 minutter til disposisjon. Det er Martin Kolberg, som eventuelt deler sin tid med Jette F. Christensen. Vær så god, Kolberg.

Martin Kolberg (A): Justisminister, du har i din reddegjørelse til oss nå og i dine brev til oss understreket veldig sterkt at du stiller deg bak kommisjonens konklusjoner, for å si det slik. Du legger dem «til grunn» er det uttrykket du bruker. På det grunnlaget spør jeg deg: Hva er din vurdering av situasjonen i Justis- og beredskapsdepartementet og underliggende etater da du tiltrådte som justisminister?

Statsråd Grete Faremo: Jeg fikk et klart mandat fra statsministeren om å bedre beredskapen da jeg tiltrådte den 11. november i fjor, og tok derfor umiddelbart initiativ til å nedsette en egen gruppe som gikk igjennom hvordan beredskapsarbeidet og prosessene i departementet var organisert. Med det utgangspunktet jobbet vi fram en del umiddelbare forbedringstiltak. Senere har rapporten kommet og for så vidt bekreftet at vi var på rett vei på en del punkter, og den ga også veldig god veiledning og rådgivning om hvordan vi skulle ta dette arbeidet videre.

Det må ikke tas som bekræftelse på at det ikke er gjort mye godt arbeid i både departementet og underliggende etater tidligere, at behovet for lederfokus som ble annonsert allerede ved opprettelsen av Justis- og beredskapsdepartementet den 11. november i fjor, kanskje derfor er ytterligere understreket.

Martin Kolberg (A): Er dette slik å forstå at vi er bedre rustet nå enn vi var 22. juli?

Statsråd Grete Faremo: Ja, jeg mener vi er det. Vi er likevel på ingen måte i mål. Nå mener jeg beredskapsarbeid er en kontinuerlig prosess – lederskap likeså – og med de endringene som allerede er annonsert, er det bare å legge til grunn at dette er prosesser som tar tid.

Martin Kolberg (A): Jeg for min del – og jeg tror det gjelder hele komiteen, men jeg får snakke på egne vegne – har gjennom disse dagene denne veldig alvorlige høringen har funnet sted, latt meg frustrere over uklare svar fra en del av dem som har vært her. Det tror jeg gjenspeiler seg i at de har en uklar rolleforståelse av sin funksjon. Jeg tror i alle fall det er slik. Jeg vet ikke, men jeg sier at jeg tror det, for det er vanskelig å forstå det på annen måte.

Hva kan du som vår nåværende justis- og beredskapsminister gjøre med dette, og hva er din kommentar til eventuelt påstanden om at det er veldig uklare og til dels unnvikende svar vi har fått på sentrale spørsmål?

Statsråd Grete Faremo: Jeg tar utgangspunkt i mitt konstitusjonelle ansvar, at etatsledere som rapporterer til Justisdepartementet, opptre på min fullmakt, og også at

jeg må ha en forventning til at ansvarlige ledere på alle nivåer må fylle rollene sine.

I det daglige har jeg et mantra: Jeg vil ha klart ansvar, klare roller, klar oppgaveløsning – det er bare da man kan ha forhåpning om at det også fungerer i kriser. Og for å kunne fungere i kriser, må man ha øvd. Det er også noe av bakgrunnen for at det er stort fokus på øvelse, øvelsesnivå som Bekkevold også var inne på, og vi skal også drøfte og komme tilbake til spørsmål om responstid i den kommende meldingen første kvartal neste år.

Martin Kolberg (A): Jeg har et spørsmål til Aass, hvis statsråden tillater det, og gjerne med statsrådets kommentar også. Dere har sikkert fulgt høringene alle dager, også i dag. Det gjelder dette spørsmålet om detaljstyring av Politidirektoratet. Det skaper forvirring i det politiske miljøet at den ene sier det ene og den andre sier det andre, for å si det rett ut. Hva er Aass' kommentar til dette nå når du er blitt sjef for denne avdelingen?

Statsråd Grete Faremo: Aass må gjerne svare på spørsmålet. Jeg har gitt uttrykk for hva min ambisjon er, nemlig tydelige, færre mål og desto sterkere krav også til resultat.

Thor Arne Aass: Vi har fått et veldig tydelig oppdrag fra statsråden, at det tildelingsbrevet som skal utformes nå, og som skal gjelde for neste år, skal ha en klar vinkling, en spissing, langt færre mål og tydeligere mål. Det er det oppdraget vi jobber ut fra.

Martin Kolberg (A): Så denne forvirringen – jeg får tillate meg å bruke det uttrykket – som har blitt presentert for oss på dette punktet, skal vi nå greie å få slutt på? Det er Aass jeg gjerne vil spørre om dette.

Thor Arne Aass: Det er vanskelig for meg å garantere grad av forvirring i fremtiden. Siktemålet vårt er selvfølgelig at vi skal få fram en klar styringsprofil, tydelige mål, men så er det også slik at politiet disponerer store midler. Det er klart at i en viss grad må en også gi tydelige føringer for hvordan de ressursene skal benyttes og hva departementet forventer å få ut av de ressursene som stilles til disposisjon for direktoratet.

Martin Kolberg (A): Dette spørsmålet er altså stilt på bakgrunn av at jeg vil gå tilbake til justis- og beredskapsministeren og spørre om hvilken ambisjon, eller hvordan tenker hun seg at hun på en effektiv måte skal greie å få iverksatt de vedtak som Stortinget gjør når det gjelder politi- og beredskapsarbeidet?

Statsråd Grete Faremo: Dette vil jo være med utgangspunkt nettopp i de prioriteringer som gjøres av regjering og storting, som framkommer først og fremst i budsjettvedtak og i de lover og regler som gjelder for sektoren. Det er viktig å etablere en god etatsstyring, hvor vi sikrer at det er tydelige mål og krav til resultater som gjør det mulig å oppfylle de vedtak som er fattet. Når det gjelder selve oppgaveløsningen, vil det være stor grad av frihet i poli-

tidstriktene – selvsagt også når det gjelder utformingen under PODs ledelse.

Jette F. Christensen (A): Takk skal du ha.

Spørsmålet mitt går til justis- og beredskapsministeren. Kommisjonen avdekte at politiet ikkje alltid nødvendigvis er til stades på dei tidspunkta dei trengst mest. Er det noko du som justisminister kan akseptere?

Statsråd Grete Faremo: Optimal ressursbruk er helt sentralt. Når vi drar i gang en politianalyse, er det for å få belyst en rekke spørsmål, også dette, for å kunne få et godt faggrunnlag når vi skal ta den politiske diskusjonen om prioriteringene. Så har jeg lyst til å understreke at politiet har et bredt ansvarsområde, og vi må sikre gode løsninger på de ulike oppgavene som ligger til politi- og lensmannsetaten.

Jette F. Christensen (A): Så målet til ministeren er altså at me ikkje skal ha hol i døgnnet som er mindre trygge enn andre?

Statsråd Grete Faremo: Det er riktig.

Martin Kolberg (A): Det er ingen flere spørsmål.

Møtelederen: Takk for det.

Da er det Fremskrittspartiets tur til å stille spørsmål. Jeg overlater møteledelsen til nestleder Lundteigen.

Per Olaf Lundteigen overtok her som møteleder.

Møtelederen: Takk, komitéleder. Da er det Fremskrittspartiet som får ordet, vær så god.

Anders Anundsen (FrP): Takk for det.

Du er veldig tydelig på at du tiltrådte som justisminister 11.11.2011, og jeg tror til og med at klokken var 11. Men du var også konstituert justisminister fra 1. januar til 31. mars 2011, altså tre–fire måneder før tragedien inntraff.

Jeg vil stille deg noen spørsmål om den perioden: Tok du i de tre månedene noen beredskapsrelaterede initiativ i Justisdepartementet?

Statsråd Grete Faremo: Jeg jobbet ganske mye med redningshelikopterprosjektet, og var også med på å forme ut grunnlaget for første delen av budsjettprosessen for det som ...

Anders Anundsen (FrP): Du tok ikke noen andre initiativ i Justisdepartementet for å øke fokuset på beredskap?

Statsråd Grete Faremo: Det er ganske mange ting som er knyttet til budsjettet, men for øvrig tar jeg ikke det i farten.

Anders Anundsen (FrP): Fikk du noen bekymringsmeldinger om beredskapssituasjonen i de tre månedene?

Statsråd Grete Faremo: Jeg vil si diskusjonen rundt hvordan vi skulle sikre den nødvendige framdriften i redningshelikopterprosjektet var av en slik art.

Anders Anundsen (FrP): Det hadde du fått en bekymringsmelding om. Du fikk ikke noen flere bekymringsmeldinger i de tre månedene om beredskapssituasjonen?

Statsråd Grete Faremo: Det tar jeg ikke i farten, nei.

Anders Anundsen (FrP): Hadde du møte med politidirektøren og Politidirektoratet i de tre månedene?

Statsråd Grete Faremo: Det tror jeg ikke som etatsstyringsmøte.

Anders Anundsen (FrP): Hadde du møte med PST i de tre månedene?

Statsråd Grete Faremo: Det tror jeg kanskje ikke som etatsstyringsmøte, men det kan være knyttet til enkeltsaker.

Anders Anundsen (FrP): Stilte du noen spørsmål om Grubbegata eller andre deler av sikkerhetsprosjektet eller sikringsprosjektet i de tre månedene?

Statsråd Grete Faremo: Nei.

Anders Anundsen (FrP): Vurderte du eller snakket du om politihelikopter og nedetid i denne perioden?

Statsråd Grete Faremo: Det var diskusjon om politihelikopteret, og det var en bekymring for hvilken kapasitet dette egentlig innebar.

Anders Anundsen (FrP): Foretok du deg noe for å bedre den kapasiteten?

Statsråd Grete Faremo: I den perioden der gjorde jeg ikke det.

Anders Anundsen (FrP): Og du var kjent med nedetiden på politihelikopteret?

Statsråd Grete Faremo: Ikke i detalj.

Anders Anundsen (FrP): Men, omtrentlig?

Statsråd Grete Faremo: På ingen måte på det nivået jeg er nå.

Anders Anundsen (FrP): Men visste du at nedetiden var bortimot 50 pst.?

Statsråd Grete Faremo: Nei.

Anders Anundsen (FrP): Og du stilte ingen spørsmål som gjorde at du fikk noe svar på det heller?

Statsråd Grete Faremo: Jeg var klar over nedetid, men ikke opp imot den prosenten.

Anders Anundsen (FrP): Men du var klar over at nedetiden var langt høyere enn det Stortinget hadde forutsatt?

Statsråd Grete Faremo: I det som heter fungeringsperiode for meg, var jeg ikke så detaljert informert om dette som jeg er nå.

Anders Anundsen (FrP): Du hadde ansvaret i Justisdepartementet i tre av syv måneder i 2011, altså før angrepet. Har du noen refleksjoner om din egen ansvarsposisjon i dette?

Statsråd Grete Faremo: Det hadde jeg mye rundt, faktisk. Det ligger på at når man går inn i en fungering i en kort periode, så tar man på seg et stort ansvar.

Anders Anundsen (FrP): Klarte du å oppfylle det ansvaret?

Statsråd Grete Faremo: Jeg mener det. Jeg mener også at det er et av de punktene jeg adresserte 22. juli-kommisjonen, hvor jeg tar utgangspunkt i at de som går inn i statsrådsfunksjonen i nye departementer, må forventes å få en gjennomgang av ansvarsområdet og også om det brenner røde lys.

Anders Anundsen (FrP): Men det var ingen ting du mener du kunne gjort annerledes for å bidra til å bedre beredskapen i forkant av dette tragiske angrepet i de tre månedene du hadde ansvaret?

Statsråd Grete Faremo: Jeg vil svare på det spørsmålet at jeg gjorde meg ikke en slik refleksjon der og da.

Anders Anundsen (FrP): Var du oppdatert på kriseplanene i Justisdepartementet i din periode som konstituert justisminister?

Statsråd Grete Faremo: Jeg var jo klar over at det fantes beredskapsplaner. De hadde jeg snakket svært mye om fra forsvarssiden.

Anders Anundsen (FrP): Men hadde du gjort deg kjent med de planene? Du var departementssjef – hadde du gjort deg kjent med de planene du skulle styre hvis det ble en krise?

Statsråd Grete Faremo: Jeg kjente plangrunnlaget, og jeg hadde ikke gått inn i planene i detalj.

Anders Anundsen (FrP): Forventer du av dine politimestere i dag at de kjenner sine respektive planverk?

Statsråd Grete Faremo: Det gjør jeg.

Anders Anundsen (FrP): Hvorfor stiller du ikke de samme forventninger til deg selv når du blir konstituert som justisminister?

Statsråd Grete Faremo: Jeg stiller forventning om at de nivåene som har ansvar for at planer blir gjennomført, er innforstått med ...

Anders Anundsen (FrP): Mener du at du stilte det samme kravet til deg selv da du ble konstituert justisminister?

Statsråd Grete Faremo: Ja, jeg tror det.

Anders Anundsen (FrP): Så du var kjent med planene?

Statsråd Grete Faremo: Som jeg sa, jeg var kjent med planverket, hvordan det var ...

Anders Anundsen (FrP): Men innholdet i planverket – var du kjent med innholdet i planverket?

Statsråd Grete Faremo: Det har jeg allerede svart på. Det var jeg ikke i detalj.

Anders Anundsen (FrP): Og det er greit at dine politimestere ikke er kjent med innholdet i egne planverk?

Statsråd Grete Faremo: De bør vite hvordan planverket er å forstå, og iverksette det når det trengs.

Anders Anundsen (FrP): Hvor ofte har du møte med POD nå som justisminister?

Statsråd Grete Faremo: Vi har regelmessige etatsstyringsmøter og etablerer en ...

Anders Anundsen (FrP): Er det én gang i måneden, annenhver måned?

Statsråd Grete Faremo: Fire ganger i året, og det rapporteres to ganger.

Anders Anundsen (FrP): Enda færre møter enn Storbjerget med andre ord?

Statsråd Grete Faremo: Det er fire møter, jeg leder dem selv, og de er rettet inn mot at det skal rapporteres med tanke på de mål som er satt ...

Anders Anundsen (FrP): Det var bare antallet jeg var ute etter. Det sier egentlig nok.

Statsråd Grete Faremo: Jeg mener innholdet også er viktig.

Anders Anundsen (FrP): I svaret på spørsmål 36 til Stortinget svarer du at det er mulig å se politikjøretøy fra andre politidistrikt som befinner seg i deres eget politidistrikt. Gjerv-kommisjonen sier at hvert politidistrikt kun kan se sine egne kjøretøy i eget distrikt. Tar Gjerv feil eller har du feilinformert Stortinget?

Statsråd Grete Faremo: Jeg har tatt utgangspunkt i den informasjonen som ligger i kommisjonsrapporten.

Anders Anundsen (FrP): Kommisjonen sier at hvert politidistrikt kun kan se sine egne kjøretøy. Du sier i ditt svar til oss at andre politidistrikt kan se kjøretøy fra andre politidistrikt enn sitt eget. Så spør jeg: Tar Gjerv feil eller har du feilinformert Stortinget?

Statsråd Grete Faremo: Jeg er ikke kjent med at det er avvik i synet på det punktet mellom kommisjonen og departementet.

Anders Anundsen (FrP): Kommisjonen sier én ting, og du sier noe annet, og det er et avvik, et ganske stort avvik, faktisk.

Statsråd Grete Faremo: Jeg er ikke kjent med at det var et slikt avvik, så det må jeg sjekke hvis det er tilfellet.

Anders Anundsen (FrP): Da må jeg nesten oppfordre justisministeren til å gjøre det.

En kort runde innom bistandsinstruksen: Vi har hatt en test på hvordan det fungerte. Vi hadde Anders Snortheimsmoen, leder i beredskapstroppen, her inne, og han sa at bistandsinstruksen – og da snakker jeg om ved stortingsåpningen i år – ble brukt feil. Er du enig med Snortheimsmoen i at bistandsinstruksen i den saken ble brukt feil? Altså, at man burde ha lagt vekt på det politiet mente var nødvendig og viktig?

Statsråd Grete Faremo: Jeg mener ikke at bistandsinstruksen ble brukt feil. Den betinger en beslutning på politisk nivå, men jeg ...

Anders Anundsen (FrP): Men var konklusjonen riktig, eller var konklusjonen feil?

Statsråd Grete Faremo: Jeg har også stilt meg bak beslutningen, men jeg er ikke fornøyd med den tiden det tok ...

Anders Anundsen (FrP): Så du mener det var riktig ikke å gi politiet mulighet til å få helikopterbistand fra Forsvaret i den situasjonen?

Statsråd Grete Faremo: I den situasjonen, med bakgrunn i at det var en kjent trussel, at sikkerheten var ivarettatt, at betydelige politistyrker var ute i gatene, og at politi-

og forsvarshelikopteret sto der, så mener jeg den beslutningen var riktig. Men det tok for lang tid, og det ble også ...

Anders Anundsen (FrP): Så du er med andre ord fornøyd med situasjonen, bortsett fra tidsbruken. Er det ikke et problem at beredskapstroppen og politiet mener at den ble brukt feil, hvis du mener at resultatet ble riktig?

Statsråd Grete Faremo: Jo, det er et problem, og derfor ønsker jeg faktisk å dra i gang et nytt arbeid hvor vi åpner for automatikk ...

Anders Anundsen (FrP): Jeg er nødt til å rekke et spørsmål til, men jeg forstår hvor du vil.

Det gjelder Mæland. Du sier til oss at du ble overrasket over Lovavdelingens konklusjon. Men på pressekonferansen 17. august sa du at når det ikke kan utelukkes at personspørsmål også kunne føre til at politidirektøren i ytterste konsekvens måtte gå, så synes jeg ikke det er vanskelig å forstå at Lovavdelingen har hatt en slik tilnærming. Altså, ble du overrasket, eller ble du ikke overrasket?

Statsråd Grete Faremo: Jeg ble overrasket over resultatet av habilitetsvurderingen, men da Lovavdelingen ble bedt om å gjøre en vurdering, så var jeg ikke overrasket over at vurderingen ble gjort så bredt.

Anders Anundsen (FrP): Det skal jeg se nærmere på senere, men jeg må til slutt si dette: På det tidspunktet du erklærte deg inhabil, så tok du – så vidt jeg har forstått fra forklaringene – kontakt med Tor Saglie og ba han om å be Mæland om å avklare sin situasjon, altså en inhabil statsråd som instruerer departementsråden i å ta en kontakt, for å få en direkte avklaring fra vedkommende du er inhabil overfor. Kan du gi meg en refleksjon over hvordan du klarte å resonnerer deg frem til at det var en riktig embetshandling?

Statsråd Grete Faremo: Jeg tør ikke tenke på de spørsmål jeg hadde fått, på de spekulasjoner som hadde blitt gjort, om jeg hadde tatt den telefonen direkte til Mæland.

Anders Anundsen (FrP): Men skulle ikke fungerende statsminister på det området tatt den kontakten, og ikke du?

Statsråd Grete Faremo: Jeg ba departementsråden på det tidspunktet om å ta den kontakten.

Anders Anundsen (FrP): Men han gjorde det på beordring fra deg. Skulle ikke det vært en beordring fra fungerende statsminister på dette området?

Statsråd Grete Faremo: Jeg forteller deg hvordan det ble gjort.

Anders Anundsen (FrP): Men jeg spør deg om hvordan det burde vært gjort. Er du enig i min beskrivelse?

Statsråd Grete Faremo: Jeg mener det var en hensiktsmessig måte å gjøre dette på, og jeg orienterte også fungerende statsminister i disse sakene samtidig.

Anders Anundsen (FrP): Selv om du var inhabil.

Møtelederen: Da er tida ute, og vi takker for svar og spørsmål, og klubba går tilbake til komitélederen.

Anders Anundsen overtok her igjen som møteleder.

Møtelederen: Takk for det.

Da er det Per-Kristian Foss fra Høyre som har inntil 10 minutter til disposisjon, vær så god.

Per-Kristian Foss (H): Takk. Jeg skjønner at selv en jurist kan bli litt overrasket over habilitetsvurderinger, som du nettopp nå har redegjort for, og hvordan man håndterer dem.

Men jeg vil begynne med et annet spørsmål. Du sa at vi nå gir færre og klarere råd til POD. Det var litt for mange før?

Statsråd Grete Faremo: Ikke råd, men mål. Jeg ønsker meg færre, tydeligere mål.

Per-Kristian Foss (H): Ja, men det betyr at det kanskje var for mange mål før?

Statsråd Grete Faremo: Jeg har dannet meg et inntrykk av hvordan man sikrer en tydeligere etatsstyring og har kommet til at det godt kan skje gjennom færre mål.

Per-Kristian Foss (H): Takk.

Så til et tema som også var berørt i den forrige utspørringen, i spørsmålene fra komitélederen om bistandsanmodningene. Det var litt uklart for meg. Du sier at du nå har gitt beskjed om at de skal inneholde noe mer etter det som hendte ved Stortingets åpning. Kan jeg spørre hva det «noe mer» er? Hva var uklart sånn det var før?

Statsråd Grete Faremo: Nå betinger en bistandsanmodning en beslutning på politisk nivå for å bli framsendt til Forsvarsdepartementet eller Forsvarets overkommando. Slik som svenskene gjør det, vil en anmodning automatisk bli fremmet dersom politisk ledelse ikke stopper denne. Skal vi ta det samme i bruk i Norge, må vi gjøre en lovendring, men det åpner jeg for.

Per-Kristian Foss (H): Det betyr altså at du mener at politisk ledelse skal kunne overprøve en politifaglig vurdering?

Statsråd Grete Faremo: Det er riktig, at hvis vi snur dette så ...

Per-Kristian Foss (H): Var det også din oppfatning da du var forsvarsminister?

Statsråd Grete Faremo: Jeg hadde ingen annen oppfatning da enn hva jeg har nå.

Per-Kristian Foss (H): Nei, men innholdet i en slik bistandsanmodning ble ikke forandret den gangen, men nå? Jeg spør om du ...

Statsråd Grete Faremo: Nå skjønner jeg ikke spørsmålet.

Per-Kristian Foss (H): Du har vært forsvarsminister. Hadde du da den samme oppfatning av dette spørsmålet som nå? Og hvorfor gjorde du ikke noe med det den gangen?

Statsråd Grete Faremo: Jeg hadde den samme oppfatningen da, og jeg var derfor også initiativtaker til gjennomgang av bistandsinstruksen. Vi har nå ny bistandsinstruks, og jeg stiller likevel spørsmålet om vi må gå et steg videre og faktisk effektivisere ordningen enda ...

Per-Kristian Foss (H): Men betyr det at den gjennomgangen har pågått fra oktober 2009 – eller i din forsvarsministerperiode i hvert fall, som startet i oktober 2009 – og frem til nå?

Statsråd Grete Faremo: Nei. Initiativet til å gå igjen om bistandsinstruksen kom rett etter 22. juli. Vi fikk ny instruks på plass i sommer, men basert på erfaringene vi har gjort både gjennom øvelsen Tyr og hendelsene 2. oktober, så tror jeg at vi gjør klokt i å gå et steg videre og vurdere om vi skal ta i bruk en ordning som ligner den Sverige har.

Per-Kristian Foss (H): Betyr det at det er tempoet til politisk ledelse som skal opp? Er det statsråden eller statssekretæren? Du sa at det tok for lang tid å behandle den bistandsanmodningen i fjor.

Statsråd Grete Faremo: Det tok for lang tid på ledelsesnivåer i justissektoren, ikke bare på politisk nivå.

Per-Kristian Foss (H): Altså, på departementets håndtering av den, før politisk ledelse kom inn?

Statsråd Grete Faremo: På flere nivåer i justissektoren. Jeg vil ikke utelukke at det også tok for lang tid før det kom til departementet.

Per-Kristian Foss (H): Da går vi videre til spørsmålet om habilitetsvurderinger. Hvorfor var det uventet for deg at pressen spurte om du sto for nær, altså i et inhabiliserende forhold til daværende politidirektør Mæland, som hadde vært din meget nære rådgiver, og som du selv har opplyst at du hadde privat omgang med?

Statsråd Grete Faremo: Øystein Mæland var statssekretær for meg i en lengre periode på 1990-tallet, og han gjorde en meget god jobb. Jeg har alltid ansett meg selv

habil i forholdet til Øystein Mæland. Men med det antallet medier som spurte om min habilitet den torsdagen, i lys av den alvorlige rapporten som var kommet fra Gjerv-kommisjonen, så valgte jeg å be om en formell vurdering fra Lovavdelingen.

Per-Kristian Foss (H): Og det gjorde du bare fordi pressen spurte?

Statsråd Grete Faremo: Ja, det var det trykket som kom fra media den formiddagen, som utløste det.

Per-Kristian Foss (H): Da hopper jeg videre til et annet spørsmål.

Vi spurte den tidligere justisministeren hva han gjerne skulle ha gjort som han ikke fikk gjort – det er naturlig å spørre om det, i hvert fall når noen har gått av, og da svarte han som første prioritet resultatreformen, altså om hva politiet egentlig skal stille med, og om de kan avlastes andre oppgaver. Det har du omdøpt til – så vidt jeg forstår på forklaringen – en politianalyse. Er det det samme?

Statsråd Grete Faremo: Jeg tror ikke helt. Litt i lys av kommisjonens rapport har jeg stilt spørsmålet om vi egentlig hadde gått grundig nok inn i utfordringene knyttet til både IKT og andre sider ved politiets virke. For å få et skikkelig grunnlag har jeg tatt initiativ til denne politianalysen. Da får vi et godt faglig grunnlag for å kunne gjøre våre politiske vurderinger av både struktur, kompetanse og organisering.

Per-Kristian Foss (H): Er det da det samme som en politistudie, som har vært foreslått i Stortinget tidligere?

Statsråd Grete Faremo: Det kan det godt være. Jeg kjenner ikke riktig til hva innholdet i den politistudien skulle være fra de forslagsstillere som har stått bak det, men jeg kan forsikre spørteren om at jeg har vært opptatt av å gjøre en slik faglig analyse av politiet gjennom mange år etter at jeg var justisminister på 1990-tallet.

Per-Kristian Foss (H): Forstår jeg det da riktig at en slik politianalyse på mange måter er å starte på et litt tidligere tidspunkt enn med en resultatreform – at reform kan bli et resultat av studien? Eller har jeg misoppfattet?

Statsråd Grete Faremo: Resultatreformen, slik den var presentert, kunne også være navnet på meldingen som skulle gå fram til Stortinget.

Per-Kristian Foss (H): Ok.

Statsråd Grete Faremo: Som grunnlag for den vil det jo ligge mye analysearbeid i direktorat og departement. Slik dette nå er organisert, er det en egen gruppe som går inn i det.

Per-Kristian Foss (H): Betyr det da at det eventuelt vil ta lenger tid å få frem en reform?

Statsråd Grete Faremo: Den politianalysen skal foreligge i juni og legge grunnlaget for en langsiktig plan for politiet, men blir allerede framlagt i budsjettproposisjonen for neste år, slik at også Stortinget vil kunne se rammene for det videre arbeidet.

Per-Kristian Foss (H): Men konklusjonen ved det arbeidet, er den klar neste år – før sommeren?

Statsråd Grete Faremo: Den skal peke en klar retning ved framleggelse i juni, ja.

Per-Kristian Foss (H): Til slutt bare ett spørsmål: Traavik-utvalget, som skulle gjennomgå PSTs situasjon – har du selv annonsert tidligere – er den kommet?

Statsråd Grete Faremo: Den kommer 1. desember, og jeg ser fram til det.

Per-Kristian Foss (H): Er den offentlig tilgjengelig 1. desember?

Statsråd Grete Faremo: Det er den.

Per-Kristian Foss (H): Takk.

Møtelederen: Da er det Sosialistisk Venstreparti og Hallgeir H. Langeland som har inntil 10 minutter, vær så god.

Hallgeir H. Langeland (SV): Takk for det, leiar.

Jon A. Lea i DSB svarer på spørsmålet i komiteen:

«Jeg synes at det snart går over alle grenser når det gjelder måling og telling – ja.»

Korleis kommenterer du det i forhold til ditt eige departement?

Statsråd Grete Faremo: Ja, jeg tror det er mye som må faktisk både telles og måles, men det er svært viktig at vi teller de riktige tingene. Det er derfor jeg har vært ute etter å utvikle gode mål og også være tydelig på at det er krav til resultatene. Så når politianalysen også skal gå grundigere inn i disse spørsmålene fra politiet, er jeg opptatt av å få opp gode måleparametre for forebygging, for beredskap og med andre ord bredde bildet i forhold til de mål som er satt nå, og som er tydeligere på straffesaksbehandlingen enn disse andre områdene.

Hallgeir H. Langeland (SV): På sett og vis tolkar eg det sånn som at det blir mindre detaljmålingar, altså færre byråkratar som skal følgja med på detaljar, men meir på dei store spørsmåla?

Statsråd Grete Faremo: Igjen tror jeg vi må se dette som en prosess. Vi begynner med tildelingsbrevet for 2013. Så får vi en diskusjon med Stortinget om meldingen vi legger fram på Gjerv-kommisjonens rapport. Vi får

en politianalyse, og så budsjettet for 2014 igjen, og jeg håper at vi vil se at disse ulike dokumentene bringer oss i retning av et bedre måle- og resultatsystem for politiet og lensmannsetaten.

Hallgeir H. Langeland (SV): – som har som hensikt å få meir operative politifolk?

Statsråd Grete Faremo: Ja, som har som hensikt å få fram best mulige resultater av de investeringene som gøres på beredskapsområdet, og også i politiet og lensmannsetaten.

Hallgeir H. Langeland (SV): PST får bl.a. kritikk – eller det er sju punkt som går på sikkerhets- og etterretningstenestene. Gjørv-rapporten dreier seg om kritiske ting knytte opp mot bl.a. PST, der ein bl.a. seier:

«Særlig viktig er det å utvise større pågåenhet, kreativitet og vilje til å identifisere nye trusler.»
Kva tenkjer du om det?

Statsråd Grete Faremo: Ja, her skjer det mye interessant. For det første har PST-sjefen satt i gang også et større endringsprogram i etaten. Det kommer en ekstern evaluering som selvsagt også skal fanges opp i det arbeidet. Vi skal forsterke arbeidet med trusselvurderinger. Vi får én felles trusselvurdering hvor analysemiljøene i PST, E-tjenesten og NSM jobber tettere sammen. Med det ønsker jeg å si at får vi en bedre trusselvurdering og dette brede tilfanget av råd og veiledning fra den eksterne analysegruppen, i tillegg til det endringsarbeidet som pågår internt, mener jeg vi grunnleggende sett også får et godt grunnlag for å sikre et vel så målrettet arbeid i PST framover.

Hallgeir H. Langeland (SV): Når det gjeld det som skjedde den 22. juli og dei tragiske hendingane der, og – eg heldt på å seia – det groteske på Utøya, og at det faktisk etterpå viste seg å vera ein «Marxist Hunter», som dei òg kalla seg, som var ute etter å bevare den norske kulturen, altså ein som klart og tydeleg definerer seg på høgresida, er det noko som ein òg må trekke lærdom av i forhold til det som skal skje framover?

Statsråd Grete Faremo: Det er sagt fra mange at hendelsene 22. juli og gjerningspersonen der ikke rokker ved den hovedprioriteringen som PST gjorde og fortsatt gjør, knyttet til ekstrem, voldelig islamisme. Men at man også må ha bredde i perspektivet og fange opp ekstreme på høyresiden, er sentralt. Industrispionasje har også vært et tredje område. Det å vite at PST har kompetanse til også å fange opp det uventede, er viktig.

Hallgeir H. Langeland (SV): Nå har jo du vore både forsvarsminister og justisminister og på ein måte hatt ansvaret for E-tenesta og PST. Korleis ser du for deg at det samarbeidet skal betrast, for det er jo òg ein del av kritikken frå Gjørv-kommisjonen?

Statsråd Grete Faremo: Ja, denne felles analyseenheten gis nå ny struktur ved at det utarbeides én felles trusselvurdering, ved at analysemiljøene jobber tettere sammen. Det tror jeg er en vesentlig forutsetning også for å kunne være sammen om å løse oppgavene som de ulike tjenestene har – selvsagt innenfor rammen av den lovgivningen som er gitt for de tre tjenestene.

Hallgeir H. Langeland (SV): Ja, nettopp det med lov-gjeving. Var det noko i lovgevinga som gjorde at ein ikkje kunne samarbeida betre enn det ein gjorde før den 22. juli og etterpå?

Statsråd Grete Faremo: Gjørv-kommisjonen peker på behovet for å forenkle informasjonsutvekslingen, og dette vil vi gå inn i og komme tilbake til i meldingen som vi skal legge fram 1. kvartal neste år.

Det er også et spørsmål om vi har tilstrekkelig lovgivning både knyttet til soloterrorisme og annet. Det har vært ute på høring. Høringsfristen er nettopp over. Fra departementets side har vi så langt ikke tatt stilling til det spørsmålet, og vi kommer tilbake med sak til Stortinget om dette i løpet av neste år.

Hallgeir H. Langeland (SV): Tidlegare i dag var det ein del fokusering på forsiktighetskulturen i PST, men det viser seg at dei ikkje var særleg forsiktige når det galdt pengekrav til budsjettet.

Men spørsmålet er meir: Er ikkje det noko ein på ein måte hevda, at det var ein forsiktighetskultur? Er ikkje det på ein måte berre å peika tilbake på Stortinget og myndigheter og seia at me får ikkje nok pengar, eller de skremmer oss, de må ikkje gjera noko imot oss liksom. Kva tenkjer du om det?

Statsråd Grete Faremo: Ja, det er et lederansvar å sikre at man fyller rollen sin på best mulig måte. Når PST-sjefen har iverksatt et eget endringsprogram, vil også det inneholde, slik jeg har fått opplyst, kompetansebygging for å sikre at man er best mulig i stand til å løse oppgavene sine.

Hallgeir H. Langeland (SV): Siste spørsmål er knytt opp mot eitt som du har fått før òg, altså leiing, ansvar og mangel på ressursar. Det er eit leiaransvar sjøl om det eventuelt manglar pengar?

Statsråd Grete Faremo: Det å sikre at man løser oppgavene sine best mulig innenfor eksisterende økonomisk ramme, må være en grunnleggende forutsetning – og at man også er tydelig på å beskrive overfor overordnet myndighet dersom det er spesielle oppgaver som enten ikke er løst som forutsatt, eller som betinger nye løsninger eller ressurser. Da påligger det en etatsleder å gjøre overordnet myndighet klar over det.

Hallgeir H. Langeland (SV): Så her kommer dine tre klare inn?

Statsråd Grete Faremo: For eksempel, ja.

Møtelederen: Da er det Senterpartiet og Per Olaf Lundteigen som har inntil 10 minutter til disposisjon, vær så god.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Hjertelig takk.

Gjerv-kommisjonen ble veldig godt mottatt ute blant folk, folk kjente seg igjen. Du sier:

«Jeg legger kommisjonens rapport til grunn for det videre arbeidet med beredskapen.»

Det betyr at du aksepterer kommisjonens framstilling og premissene for dens anbefalinger. Det er jo noe som er veldig sterkt av en statsråd som har vært med lenge, og som har sett hvordan dette har utviklet seg over tid på en måte som mange ikke kjente seg igjen i som godt beredskapsarbeid. Men når en nå fikk Gjerv-kommisjonen, er en på samme lag igjen – for å si det sånn.

Hvilke egne erfaringer er det som har gjort at du har kommet til en så klar ny erkjennelse i forhold til det som har vært den politiske forståelsen av situasjonen tidligere – for å si det på den måten?

Statsråd Grete Faremo: Jeg skal ikke uttale meg om den tidligere politiske forståelsen, men for å gjøre godt arbeid under en krise, er det viktig å være godt beredt – og da på hvilke oppgaver man har. Det er derfor jeg har vært så tydelig på ansvarsavklaring, rolleforståelse og oppgaveløsning, og det å vite at man har gode formelle rammer. Men også at disse er øvd, er sentralt – tror jeg – for å kunne håndtere krise.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Det du nå har sagt, har du fulgt opp med å si at kommisjonen slår fast at det ikke var knapphet på ressurser som var utslagsgivende den 22. juli. Det er også veldig mange som er begeistret for en sånn erkjennelse fordi det offentlige har enorme ressurser, og til enhver tid må en bruke de ressursene på en mer effektiv måte.

På hvilken måte skal da det bli operasjonalisert? Du har jo sjøl vært en varm tilhenger av New Public Management. Vil det du nå sier, føre til at du skal revurdere holdningen din til New Public Management og hvilke mål som en styrer etter? Du har her også vært inne på at det er lett å styre etter små mål, men det er vanskelig å styre etter store mål.

Statsråd Grete Faremo: Jeg skal ikke uttale meg om New Public Management, men jeg mener denne rapporten er tydelig på to ting. Det ene er at man må få mest mulig kraft ut av de pengene man har, og sikre at roller, ansvar og oppgaver er forstått. Ett av poengene som er trukket fram, er dette at ressursene ikke fant hverandre, slik at det å jobbe med lederskap, det å jobbe med holdninger og kultur som sikrer gjennomføringskraft når det gjelder, er sentralt. Det mener jeg er viktig å gjøre innenfor eksisterende økonomiske rammer.

Så er det likevel flere tiltak, også i de 31 anbefalingene, som vi vet koster penger, slik at det vil være begge deler.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Så det du nå sier, er at hvis du har en politimester som greier å få gode resultater på beredskap – folk flest er opptatt av at han gjør en god jobb – men så får han ikke tid til å ha de nødvendige medarbeidersamtaler, eksempelvis, slik som en politimester som er involvert i denne saken, sa det, ser du at det ikke er vesentlig kritikk annet enn at vedkommende er en skikkelig politimester, for han har de store tingene i orden? Er det det som ligger i det du nå har sagt?

Statsråd Grete Faremo: De oppgavene som politiet skal ivareta, både sentralt og lokalt, ligger på flere områder: god forebygging, god beredskap, god straffesaksbehandling. Det å sikre at oppgavene er løst på en god måte, vil ligge som et ansvar på den enkelte politimester.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Men det har vel vært intensjonen hele tida, så jeg ser ikke noen vesentlig endring på det.

Et litt annet spørsmål: Det er noen som mener at en god leder kan også faget, eller fagene, som en skal lede i. En blir dyktigere til å være en god leder dersom en også har oversikt over faget eller fagene en skal lede i. Innebærer det du nå har sagt, at det faglige kunnskapsnivået skal økes som premiss for ansettelse av ledere på alle nivåer innenfor politiet?

Statsråd Grete Faremo: Jeg mener 22. juli demonstrerte at på tross av stor fagkunnskap, på tross av sterke enkeltmannsprestasjoner, var det sider ved systemet som ikke fungerte. Jeg opplever det ikke som motsetningsfylt å kreve at en leder tar ansvaret for å sikre god gjennomføringskraft, sikre resultater og at det faktisk krever ledelse, systemer og øving for å sikre.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Det er naturlig.

Tidligere var det en praktisk regel som sa at dersom du ansatte eller valgte ledere som hadde naturlig autoritet innenfor det feltet som en skulle være leder for, hadde du gjort et godt valg. Er det en gammeldags holdning for å velge ut ledere framover?

Statsråd Grete Faremo: Når nå politidirektøren setter i gang også et stort endringsprogram i politiet for å sikre god ledelse og fokus på holdninger, kultur og samhandling, er det nettopp i erkjennelsen av at det som sviktet 22. juli, gikk på gjennomføringskraft, resultatorientering, samhandlingsevne, IKT og risikoerkjennelse. Da er dette med den enkelte persons fagkunnskap underordnet det faktum at man trenger å sette det i system.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Over til politianalysen. Du sa at hvordan man styrer og organiserer politiet, ble sentralt i politianalysen. Du hadde da to sentrale ord, det var robuste enheter og operasjonssentraler som kan håndtere hverdagssaker og store hendelser. Det som har kommet fram i beredskapsdiskusjonen vi har hatt, er at kommunikasjon, faglig dyktighet og lokal kunnskap er svært avgjørende for dem som faktisk gjør det. Det er jo da en avvei-

ning mellom operasjonssentralenes størrelse og kapasitet og de lokale enhetenes evne til å være raskt på.

Kunne du utdype litt dilemmaet mellom størrelse på enheter og de avgjørende premissene for at du skal ha en høy beredskap innenfor korte tidsperioder?

Statsråd Grete Faremo: Ja, jeg mener et sterkt nærpoliti er god beredskap, det er også god kriminalitetsbekjempelse og -forebygging.

Hovedutfordringene 22. juli lå på ledelse og kommunikasjon. Politianalysen vil gjøre en gjennomgang av sentrale funksjoner – hvilken kapasitet og kompetanse de bør ha. Jeg mener de er en viktig forutsetning også for å kunne danne seg et inntrykk av hvordan politiet bør organiseres. Jeg tror de mange som sier at vi går i retning av færre politidistrikter, har rett, og vi må sikre at det er gode kommunikasjonssystemer som tar vare på utfordringene både administrativt og operativt for politiet i framtiden.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Så det blir færre politidistrikter, er innholdet i det du sier, samtidig som det blir flere medarbeidere ute som skal ivareta den nødvendige beredskapen. Er det rett forstått?

Statsråd Grete Faremo: Det må være målsettingen, å sikre at vi får mer operativ kraft ute, og at vi får dekket de ulike funksjonene på en god måte og sannsynligvis med færre distrikter – ja.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Det som du har sagt, og som ekspedisjonssjef Aass har sagt her, er at det blir klarere og tydeligere mål. Hvilke konsekvenser får det for måten dere skal målstyre politiet på? Hvordan skal dere operasjonalisere det i forhold til den målstyring dere har hatt hittil?

Statsråd Grete Faremo: Det blir gjennom etatsstyringen. Dokumenthierarkiet er at på bakgrunn av de årlige budsjettene blir det formet ut et tildelingsbrev, og det blir satt mål i disse som følges opp i regelmessige etatsstyringsmøter og gjennom resultatrapportering, hvor det rapporteres også på avvik og avbøtende tiltak.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Ok, jeg får ikke tid til å følge opp det, jeg tenkte det ville bli nye målstyringssystemer.

Men du sa til slutt, statsråd, at beredskapen er bedre. Beredskap henger hos veldig mange av oss sammen med at da er det folk til stede når det gjelder. Når du sier at beredskapen er bedre, har det da skjedd store endringer på dette området, at det nå faktisk er flere polititjenestemenn og -kvinner til stede når det gjelder? Er det sånn at vi har patruljer, at det er flere patruljer enn tidligere? Hva ligger i begrepet «beredskapen er bedre» i forhold til det som folk ser av polititjenestemenn?

Møtelederen: Da er tiden ute for lenge siden, så vi får komme tilbake til det på et senere tidspunkt.

Da er det Venstre og Trine Skei Grande, som har inntil 10 minutter.

Trine Skei Grande (V): Da passer det veldig godt det jeg skal spørre om. Du sa også at datasystemene var blitt bedre. Hvor mye bedre har de blitt, og hadde vi kunnet unngå det som skjedde med datasystemene våre 22. juli?

Statsråd Grete Faremo: Nei, det tør jeg på ingen måte spekulere i, men det gjøres ...

Trine Skei Grande (V): Hvordan har de blitt bedre da?

Statsråd Grete Faremo: Det gjøres løpende investeringer i IKT, så gjennom 2012 og 2013 investeres det betydelige beløp i IKT-infrastruktur, som er viktig for politiet – i tillegg til nødnettet, som jo rulles ut.

Trine Skei Grande (V): Men klarer du å beskrive for oss konkret hva som er bedre, annet enn at man har brukt mer penger?

Statsråd Grete Faremo: Det er viktig, rett og slett, at infrastrukturen kommer på plass, for da kan systemene snakke sammen. Men en statusrapport akkurat i dag kan jeg ikke gi deg på dette.

Trine Skei Grande (V): Jeg tipper at hvis det var én dag statsråden fulgte med her, var det vel den dagen da alle de blå skjortene, som jeg har sagt, var på besøk hos oss, for det er jo dem du er sjef for. Vil du si at konklusjonen etter den dagen er at vi da fikk beskrevet en organisasjon som er god til å innrømme feil, og er endringsvillig?

Statsråd Grete Faremo: Jeg opplever endringsvilje i politiet.

Trine Skei Grande (V): Kan du gi oss eksempler på det?

Statsråd Grete Faremo: I det endringsprogrammet som Odd Reidar Humlegård nå også presenterte for komiteen, ligger det inne endringsopplegg og endringsledelse på mange områder, og han har også etablert en ny ledergruppe. Men endringsledelse og endringer tar tid, så vi vil nok også måtte se at en del av de endringene som man nå har tatt initiativ til, vil det ta en del tid å gjennomføre.

Trine Skei Grande (V): Men du er veldig konkret når du snakker om dette. Du snakker om avdelinger, du snakker om ledelsesstruktur, og du snakker om en eller annen plan, rutiner, nye skjema. Men dette er jo snakk om kultur. Hva er det du kan gjøre som justisminister for å endre kultur og sette kultur? For kultur er jo ledelse.

Statsråd Grete Faremo: Absolutt, og at ledere setter tydelige krav til resultat, til gjennomføringsevne – at manglende resultater også faktisk blir fulgt opp og får konsekvenser.

Trine Skei Grande (V): Leder i staten blir man oftest ved å klatre i byråkratiet. Man rekrutterer veldig mye in-

ternt i staten. Er det en observasjon som bare jeg har, eller er du enig i det?

Statsråd Grete Faremo: Det er jo svært mange som rekrutteres til en jobb fordi de har relevant bakgrunn og erfaring, og at det derfor også i vår sektor gjør seg gjeldende en del intern rekruttering, er riktig.

Trine Skei Grande (V): Det er jo en praksis som fryser kultur veldig. Det hadde jo gått an å tenke seg, når man skulle gjennomføre en stor kulturendring, at man også rekrutterte ledere utenfra. Er det noe du noen gang har vurdert?

Statsråd Grete Faremo: Ja, jeg sitter vel egentlig med to ved min side som er rekruttert fra noe som man må kunne beskrive som utenfra. Tor Saglie kom utenfra justissektoren, og Thor ...

Trine Skei Grande (V): De har en god CV i det offentlige begge to.

Statsråd Grete Faremo: Det er riktig. Selv har jeg også bakgrunn fra næringslivet, og jeg ser jo foreløpig at det er ikke så mange i departementet som deler bakgrunn med meg.

Trine Skei Grande (V): Men har du noen gang vurdert det, å se at den erfaringa du sitter med fra det private, også hadde vært sunt for det offentlige av og til?

Statsråd Grete Faremo: Absolutt, og jeg mer enn mange andre skulle virkelig ønske at vi fikk søkere med utradisjonell bakgrunn også inn i vår sektor.

Trine Skei Grande (V): Mener du at det offentlige har en god kultur for varslere?

Statsråd Grete Faremo: Ja, jeg ser at det har kommet sterke forbedringer i ordningene for varsling også i det offentlige.

Trine Skei Grande (V): Men har man en god kultur for det?

Statsråd Grete Faremo: Det er viktig å bidra til at de ordningene brukes, og når vi nå også legger opp til endringsprogrammer både i departement, i direktorat og i PST, er dette også noe som er viktig å sikre ytterligere – åpenhet, romslighet, rom for diskusjon om utfordringer og veien videre.

Trine Skei Grande (V): Kjenner du til ett eksempel fra det offentlige om en varslere som har vunnet fram?

Statsråd Grete Faremo: I vår sektor kan jeg ikke ta det i farten.

Trine Skei Grande (V): Jeg tror ikke det fins, nemlig. Et lite spørsmål når det gjelder Mæland og habilitet: Den habilitetsvurderingen er offentlig?

Statsråd Grete Faremo: Ja.

Trine Skei Grande (V): Er oppdraget offentlig?

Statsråd Grete Faremo: Det mener jeg.

Trine Skei Grande (V): Står det noe i det oppdraget om avvikling av tjenesteforhold?

Statsråd Grete Faremo: Det oppdraget som ble formidlet, var, slik jeg nå husker det, formidlet på en slik måte at det ble oppfattet å måtte dekke alle sider ved hans ansettelsesforhold.

Trine Skei Grande (V): Vi har hatt mange runder om Grubbegata. Det er mye lærdom av Grubbegata. Vi ser i ettertid at vi nå har andre prosedyrer når det gjelder stenging av gata. Hva har du lært av prosessen med Grubbegata som justisminister?

Statsråd Grete Faremo: Umiddelbart er det i planleggingen av beredskapssenteret for politiet i Oslo lagt opp til bruk av statlig regulering. Det er iallfall et spørsmål om vi hadde tatt det utgangspunktet om vi ikke hadde hatt den erfaringen fra 22. juli som vi dessverre fikk.

Trine Skei Grande (V): Takk.

Møtelederen: Takk for det.

Da har alle partiene fått stilt sine spørsmål innenfor egen tid, og vi går over til det som er felles tid for oppklarende spørsmål. Jeg presiserer da for både spørre og svarer at en bør være så kort og konkret som mulig. Da er det først saksordføreren, Geir Jørgen Bekkevold, deretter Jette F. Christensen.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Takk for det.

I din redegjørelse til Stortinget 28. august sa du at arbeidet med lovregulering av Forsvarets bistand til politiet er i gang, og det er blitt gitt høy prioritet og vil bli oversendt Stortinget så raskt som mulig. Det er bra. Tidligere i dag hadde vi tidligere departementsråd Morten Ruud inne til høring, og han sa at det var politiet som tok avgjørelsene på det operative når det gjaldt de operative tiltakene 22. juli, altså regjeringens kriseråd overprøvde ikke de vurderingene som politiet gjorde. Men hvordan kan det ha seg at politiets bistandsanmodning da ble nektet av en statssekretær den dagen Stortinget skulle åpnes, og hva er begrunnelsen for å overprøve politifaglige vurderinger i en sånn setting? Hva slags kompetanse har en statssekretær for å gjøre slike vurderinger?

Statsråd Grete Faremo: Bistandsinstruksen legger opp til at det skal være en politisk vurdering, og det er det spørsmålet som jeg nå vurderer om jeg skal komme med

nytt forslag på, hvor vi altså ønsker å vurdere den svenske ordningen.

Så har jeg også lyst til å si at vi går igjennom planverket. Dere kjenner jo til det sentrale sivile beredskapssystemet. Der ligger det også inne bruk av kgl. resolusjon ved beslutninger på nivåer som i dag framstår som meget krevende i forhold til det å handle raskt.

Hvorfor det ble sånn i sin tid, kan man jo stille spørsmål ved. Men det jeg føler et ansvar for, er å sikre at vi har så gode og raske beslutningsprosesser som mulig. Vi vil også på dette sivile beredskapssystemet gå igjennom og se om vi kan endre og gjøre forenklinger i beslutningshierarkiet.

Jette F. Christensen (A): Det er sånn, justisminister, at når ei krise oppstår, er det dei som er nærmast, som kjem dit fortast. Det kan vere deg eller meg, men oftast er det det lokale politiet, oftare det enn spesialstyrkane. Det kunne òg Bjørn Otto Sverdrup fortelje då han var hos oss på høyring. Deler du den oppfatninga, og er det sånn at du føler at det har blitt lagt for stor vekt på styrking av spesialstyrkane?

Statsråd Grete Faremo: Ja, jeg deler oppfatningen om at nærpolitiet er en viktig beredskapsressurs, og jeg ser svært ofte eksempler på at det lokale politiet har vært raskt ute når en krise skjer. Det er viktig å ta det utgangspunktet når vi skal jobbe for å styrke beredskapen.

Så ser jeg ikke det i motsetning til at vi også av og til trenger personell med spesiell kompetanse, så både UEH-kapasiteten og for så vidt også beredskapstroppen er det viktig å vurdere hvordan skal styrkes i tiden framover.

Møtelederen: Da har jeg tegnet meg selv.

Jeg kan da konstatere at statsråden mener det er riktig at en statssekretær skal kunne overprøve operative beslutninger. Overprøvingen skal gjøres raskere, men det er fortsatt riktig – det er fortsatt en riktig beslutning.

Men spørsmålet mitt går på helikopterberedskapen for øvrig, altså politihelikopterberedskapen. Nedetiden i juli 2012 på politihelikoptre var på 55,4 pst., omtrent det samme som det var i juli 2011. Det at situasjonen er like ille – og alle var enige om at det var ille i juli 2011 – hvis ansvar er det? Er ikke det ditt ansvar?

Statsråd Grete Faremo: Jo, det er det, og jeg stiller meg spørsmålet om vi har en politihelikopterberedskap vi er tjent med. Vi eier ett helikopter, og vi leier ett fra England. De står på Gardermoen, og bare værtilstanden holder dem nede altfor lenge. Vi har en bemanning som også gjør oss ganske sårbare, og i tillegg kan det være tekniske årsaker som holder helikoptre på bakken.

Jeg ser derfor som mitt ansvar å vurdere om denne beredskapen er god nok som den er i dag, eller om vi må gjøre endringer.

Per-Kristian Foss (H): Du var opptatt av å kunne rekruttere til forvaltningen på et bredere grunnlag i et svar på et spørsmål tidligere. Utlyste du stillingen som departementsråd da Saglie ble ansatt?

Statsråd Grete Faremo: Absolutt.

Per-Kristian Foss (H): Hvor mange søkere kom fra privat sektor der?

Statsråd Grete Faremo: Jeg tror ikke det var mer enn to søkere totalt, og jeg husker ikke om noen av dem var fra privat sektor.

Per-Kristian Foss (H): Men da var Saglie konstituert, var han ikke det?

Møtelederen: Da er det Langeland som har oppfølgingsspørsmål.

Hallgeir H. Langeland (SV): Ressursane fann ikkje kvarandre, var noko av konklusjonen. Det betyr at det er behov for eit større tverretatleg samarbeid når ein har sånne situasjonar som dette. Det betyr òg at ein må trenna og øva meir på det.

Eg ser at Universitetet i Stavanger – dei har ei linje for risikostyring og samfunnssikkerheit – er ute med at ein treng eit kompetansesenter òg på dette området nettopp for å få ressursane til å snakka saman. Kva tenkjer du om det?

Statsråd Grete Faremo: Jeg tenker at det er viktig, og det er også noe av bakgrunnen for at Politihøgskolen arrangerer beredskapskurs for personell både fra Forsvaret og politiet. At vi ser på hvordan vi kan bidra til økt kompetanse om hverandre når beredskapen vår er bygd opp som den er og fordrer samarbeid mellom ulike aktører, er viktig.

Per Olaf Lundteigen (Sp): På mitt siste spørsmål, statsråd, svarte du at beredskapen er bedre. Etter manges vurdering krever det at det enten er flere på jobb, eller at det er flere som er disponible. Innebærer nå tjenestelistene fra POD og enkelte politimestere at det skjer, ikke minst at det er flere disponible? Det er vel en effektiv måte å bruke knappe økonomiske ressurser på.

Statsråd Grete Faremo: Det er klart at bemanning er et sentralt spørsmål for å sikre folk på jobb til de tidene hvor det er viktig. Politianalysen må hjelpe oss til et bedre grunnlag for å vurdere disse spørsmålene. Samtidig ligger det også et ansvar på de lokale politimestrene for å sikre tjenestelister og bemanning, slik at vi har et nærvær til tider hvor det er viktig.

Per-Kristian Foss (H): Bare en oppfølging av mitt siste spørsmål. På det tidspunktet du utlyste stillingen som departementsråd, var vel Saglie fungerende i jobben? Tror du det kan ha trigget mange utenforstående til ikke å søke?

Statsråd Grete Faremo: Ja, jeg mener han var konstituert i stillingen da stillingen ble lyst ut.

Trine Skei Grande (V): Jeg tenkte at jeg skulle spørre litt om forholdet mellom forsvar og politi – du har jo

litt fartstid i begge. Kommisjonen spør deg om tidsaspekt i forhold til anmodninga, og hvordan politiet har vurdert situasjonen, ville du ikke gå inn på ut fra din posisjon da. Jeg hørte heller ikke at du egentlig svarte på det i stad. Men er du enig i dag, etter at Gjörv-rapporten er på bordet, i at bistandsanmodninga kom for seint?

Statsråd Grete Faremo: Jeg har vært opptatt av å få fram de faktiske forhold slik jeg vurderte det som forsvarsminister. Nå, som justis- og beredskapsminister, er jeg opptatt av at vi får så gode rutiner som mulig, og at anmodningene behandles så raskt som mulig. Der er vi ikke i mål. Derfor er jeg også åpen for å ta i bruk andre formelle rammer rundt dette enn hva vi har i dag, men det betinger i så fall lovendringer, og jeg må komme tilbake til det.

Møtelederen: Oppfølging, Skei Grande.

Trine Skei Grande (V): Jeg ville bare ha et svar: Syns du den kom for seint?

Statsråd Grete Faremo: Som du da hører, avstår jeg fra å gi en ny vurdering på det.

Møtelederen: Ingen flere har da tegnet seg til oppklarende spørsmål, og vi er ferdig med komiteens utspørring. Vi er kommet til det punkt hvor det er satt av tid til statsrådens oppsummering, på inntil 5 minutter, hvis statsråden ønsker det. – Da gir jeg ordet til Grete Faremo, vær så god.

Statsråd Grete Faremo: Tusen takk for det, leder.

Det har vært intense minutter, men jeg føler jeg har fått gitt de svar på spørsmålene dere har stilt, som jeg ville. Så jeg sier tusen takk så langt, og lykke til i deres viktige arbeid.

Møtelederen: Takk for det. Da vil jeg på vegne av komiteen takke for de bidragene du har gitt oss i vårt arbeid med informasjonsinnhenting i forkant av at vi skal utforme innstilling i denne saken.

Vi skal ha en pause i kontrollhøringen frem til kl. 15.15.

Høringen ble avbrutt kl. 14.39.

Høringen ble gjenopptatt kl. 15.15.

Høring med statsminister Jens Stoltenberg

Møtelederen: Vi er da klare til å gå i gang med den siste runden av denne kontrollhøringen, og jeg vil få ønske velkommen til statsminister Jens Stoltenberg.

Jeg skal kort gjenta noen få formaliteter. Det er viktig å svare kort og konsist. Lampen hjelper oss med å styre taletiden: Den begynner å lyse når det er 30 sekunder igjen, og den slutter å lyse når taletiden er ute. Så må vi passe på mikrofonene, slik at de slås på når vi skal snakke, og av deretter.

Vi har lagt det opp slik, som man er kjent med, at statsministeren har inntil 10 minutter til å gi en innledning. Jeg gir ordet til statsminister Jens Stoltenberg, vær så god.

Statsminister Jens Stoltenberg: Tusen takk, komitéleder.

I min redegjørelse til Stortinget den 28. august, den redegjørelsen som komiteen nå har til behandling, la jeg til grunn 22. juli-kommisjonens beskrivelse av hva som skjedde før, under og etter angrepet. Jeg la også til grunn kommisjonens vurderinger av hvorfor det skjedde. Høringene har bekreftet dette hovedbildet. Det gjør meg trygg på at vi kan anse kommisjonens rapport som vår felles fortelling om 22. juli 2011, om hva som fungerte i forhold til beredskap, og hva som sviktet, hva som ikke fungerte. Det er jeg glad for, for regjeringen har hele tiden vært opptatt av å skape en slik felles virkelighetsforståelse av hva som skjedde den 22. juli 2011.

Vi oppnevnte 22. juli-kommisjonen med beskjed om å gi usminkede og ærlige svar. Vi har fått det vi ba om. At svikten i norsk beredskapskultur var så omfattende, har vært tungt å ta inn over seg. Men også ubehaget er nødvendig for å unngå en ødeleggende strid om fakta. De viktigste erkjennelsene er at Grubbegata kunne og skulle ha vært stengt før den 22. juli, og at politiet kunne og burde ha vært raskere på Utøya den dagen.

Årsaken til at det gikk galt, blir av kommisjonen beskrevet som en grunnleggende svikt i risikoerkjennelse og gjennomføringsevne, manglende samhandling, dårlig IKT-utnyttelse og fravær av resultatorientert lederskap.

Regjeringen har lagt denne analysen til grunn for sitt arbeid med å rette opp feilene. Når vi har en felles forståelse av hva som skjedde, og hvorfor, gjenstår å svare på to andre spørsmål: Hvor ligger ansvaret, og hva skal vi lære?

Jeg er like opptatt av å finne ærlige svar på disse to spørsmålene som på hva som skjedde, og hvorfor det skjedde. Det er nødvendig for at Norge skal stå best mulig rustet til å avverge nye kriser og til å håndtere kriser som likevel kommer.

La meg begynne med ansvar. Utgangspunktet er at norsk beredskap og krisehåndtering skal styres basert på ansvars-, nærhets- og likhetsprinsippet. Dette er prinsipper for ansvar som Stortinget er godt kjent med, og som Stortinget har sluttet seg til. Dette innebærer at ulike aktører har ansvar for ulike deler av beredskapen. At flere har ansvar, er ikke ansvarspulverisering, slik jeg har sett noen mene, eller ansvarsfraskrivelse – tvert imot. Det er et sunt og viktig prinsipp som bygger på det beste i vår kultur og vår tradisjon. Oppgavene løses best av den som er nærmest problemet.

I sommer introduserte regjeringen et fjerde prinsipp, samvirkeprinsippet, for å sikre bedre samhandling på tvers av etater og sektorer. En negativ erfaring fra 22. juli er at ressursene ikke fant hverandre. Målet med samvirkeprinsippet er nettopp at ressursene skal finne hverandre.

I møtet med Stortinget er det regjeringen og den enkelte statsråds embetsførelse som er det sentrale når det gjelder ansvar. Derfor vil jeg først nok en gang slå fast at det øverste ansvaret er mitt. De siste syv årene har jeg vært

statsminister og ledet regjeringens arbeid. Det er mitt ansvar at regjeringen fungerer og tar de nødvendige beslutninger, at ansvaret for saksområder er klart og tydelig fordelt mellom statsrådene, og at statsrådene samarbeider.

Samtidig følger det av Grunnloven at hver enkelt statsråd har det konstitusjonelle ansvaret på sitt område. Statsrådenes ansvar omfatter også gjennomføring av de saker som er vedtatt, innenfor de lover og bevilgninger som er gitt av Stortinget. Dette ansvaret har de berørte statsrådene tatt tydelig i denne høringen.

Tidligere fornyings- og administrasjonsminister Heidi Grande Røys og nåværende statsråd Rigmor Aasrud har begge gjort det klart at de har hatt og har ansvaret for oppfølgingen av sikringsprosjektet i den perioden de satt som statsråd. Ansvaret omfatter også å gjennomføre stenging av Grubbegata.

Tidligere justisminister Knut Storberget har tidligere i dag tatt ansvar for at politiets håndtering av terrorangrepene i regjeringskvartalet og på Utøya sviktet på vesentlige punkter.

Justis- og beredskapsminister Grete Faremo har nettopp slått fast sitt ansvar for å samordne og være pådriver for samfunnssikkerhet og beredskap. Blant annet varslet hun at den politiske styringen av politiet i framtiden skal legges på et overordnet og mer strategisk nivå.

Så til læring. Hvordan skal vi forbedre det som sviktet den 22. juli, og gjøre norsk beredskap sterkere? En samlet regjering har tatt tak i de grunnleggende utfordringene som kommisjonen peker på. Mye ble besluttet og iverksatt før kommisjonen la fram sin rapport, f.eks. å styrke politiet, utvide helikopterberedskapen og å bedre samarbeidet mellom Forsvaret og politiet.

Kommisjonens viktigste anbefaling er at ledere på alle nivåer i forvaltningen systematisk arbeider med å styrke sin egen og organisasjonens grunnleggende holdninger og kultur knyttet til risikoerkjennelse, gjennomføringsevne, samhandling, IKT-utnyttelse og resultatorientert lederskap. Det viktigste handler med andre ord om ledelse. Det er jeg helt enig i. Regjeringens mål er en resultatorientert forvaltning, med et lederskap som skaper stolthet med hensyn til beredskap og sikkerhet.

Det kan lyde tilforlatelig, men jeg erkjenner fullt ut at dette kommer til å bli krevende. Å endre holdninger tar tid. Å bygge en ny kultur krever engasjement og aktiv tilstedeværelse over lang tid. Jeg er forberedt på skuffelser, men tilbakeslag skal ikke få skygge for dette viktige målet.

Vi har begynt arbeidet på toppen, med regjeringen. Vi har startet med oss selv, fordi vi tar på alvor at også vi trenger å lære. Samtidig tror jeg på eksemplets makt. Hver enkelt statsråd har allerede gjennomført prosesser i egne departementer og rapportert til justis- og beredskapsministeren om hvordan de vil følge opp anbefalingene fra 22. juli-kommisjonen innenfor eget ansvarsområde.

Vi har besluttet å avholde jevnlig møter med beredskap som hovedsak i regjeringen. Senest i forrige uke var det et slikt møte. Da orienterte justis- og beredskapsministeren om status for arbeidet med å følge opp kommisjonen i de enkelte departementene.

Dette er noen eksempler på tiltak vi har satt i verk, og

arbeid som er på gang. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med en egen stortingsmelding om hvordan vi følger opp de øvrige rådene i kommisjonens rapport. Det viktige nå er å formidle at jeg er fast bestemt på at ansvaret for beredskap i framtiden skal ligge i hendene på ledere som er utstyrt med tydelige mål, som dokumenterer vilje til resultater, og som har evne til å samarbeide på tvers. Målet er at Norge skal stå bedre rustet til å møte kriser, både de krisene vi kan forutse, og de vi ikke kan forutse. Det overordnede ansvaret for at vi når disse målene, ligger hos regjeringen og dermed hos meg. Takk.

Møtelederen: Takk for det.

Da går vi over til komiteens utspørring. Det er først saksordfører Geir Jørgen Bekkevold som skal spørre. Jeg gjør oppmerksom på at det er utspørrer selv som styrer sin taletid fullt ut, uten komitéleders innblanding. Bekkevold har inntil 15 minutter til disposisjon. Vær så god.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Takk for det, leder.

Takk for innlegget ditt. Jeg vil også benytte anledningen til å takke deg for den solide jobben du gjorde 22. juli og dagene etterpå – ikke minst de ordene du valgte å formidle til befolkningen. Jeg vil nesten også få lov til å takke deg for de ordene du ikke valgte å bruke.

Så til de spørsmålene jeg har lyst til å stille deg – først angående FAD. Gjørsv-kommisjonen skriver at statsråd Aasrud, på grunn av manglende informasjon, ikke ble satt i stand til å følge opp sikkerhetsprosjektet. Har Statsministerens kontor sikret seg at departementene har gode nok rutiner for å sikre at nye statsråder får nødvendig informasjon?

Statsminister Jens Stoltenberg: Først vil jeg bare takke for de gode ordene. Jeg vil understreke at jeg opplevde at hele Norge håndterte 22. juli og de verdivalg vi da ble stilt overfor, på en god måte. Det var ledere og mennesker over det ganske land, ikke minst alle de frivillige, som tok ansvar på en formidabel måte.

Når det så gjelder statsrådenes oppdatering når de tar over, er det noe jeg mener er en selvsagt ting at en ny statsråd skal settes inn i de sakene som et departement arbeider med. Det er også slik at mange av de sakene kommer ved at saker behandles i en regjering. Men jeg tror vi ser at én erfaring med 22. juli er nettopp at det som omtales som manglende bevissthet, manglende oppmerksomhet, risikoforståelse, er kanskje at beredskap ikke vært viet stor nok oppmerksomhet, og derfor kan altså nye statsråder ikke blitt godt nok orientert. Så når vi nå har egne beredskapsmøter i regjeringen og har innkalt alle statlige ledere til et eget møte om beredskap, og styrker Justisdepartementet som beredskapsdepartement, er det nettopp for å redusere muligheten for at statsråder ikke blir fullt ut satt inn i det beredskapsansvar de har på ulike områder.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): En liten oppfølging til akkurat det spørsmålet: En ting er at departementet har et ansvar for å informere en ny statsråd. Men hva slags ansvar mener du at statsråden selv, i dette tilfellet Aasrud, som

manglet veldig mye kunnskap om sikkerhetsprosjektet, har for å sette seg inn i dette?

Statsminister Jens Stoltenberg: En statsråd har jo ansvar for å sette seg inn i alle saker som statsråden skal legge fram for regjeringen, og har et ansvar for å håndtere. Men det avgjørende er at man må være kjent med at det er en sak. Det avgjørende er at beredskapssaker mener jeg vi kan lese ut av 22. juli-kommisjonen – men også gjennom alle erfaringene siden – har i mange deler av forvaltningen, i departementene, andre steder hatt for liten oppmerksomhet. Derfor kan det skje at en statsråd ikke blir godt nok orientert. Det er det som handler om kultur og ledelse – at vi ved å gjøre mange store og små ting ønsker å skjerpe bevisstheten og dermed gjøre det sikrere at en statsråd også blir satt inn i beredskapsspørsmål, selv om det ikke alltid er øverst på den politiske dagsordenen.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Hva mener du FAD burde gjort annerledes i prosessen, med tanke på stengingen av Grubbegata, når du ser det sånn i ettertid?

Statsminister Jens Stoltenberg: Nå har jo to tidligere fornyingsministre svart grundig på det, i alle enkeltheter og detaljer. Jeg tror det er spesielt to ting vi alle erkjenner i ettertid burde og skulle vært gjort annerledes. Det ene er at man ikke skulle valgt kommunal plan. Det tror jeg kan sies både om min regjering og den forrige regjering, som bestemte seg for å søke Oslo kommune om å få lov til å stenge gaten. Hadde man ant at det skulle være komplisert og ta så langt tid, tror jeg verken den forrige eller den nåværende regjeringen ville ha gjort det. Samtidig er jeg den første til å forstå at det ble gjort, fordi det var første gang man skulle stenge en gate ut fra sikkerhetshensyn. Det var omstridt at man skulle stenge en gate der statsministeren og regjeringen holdt til, og da tenkte både jeg og den forrige regjeringen at da var det klokt at man gikk den vanlige veien, ikke tok noen snarveier, men forankret det lokalpolitisk. Men det viste seg å ta veldig lang tid, og i ettertid er det klart at man skulle valgt en annen framgangsmåte. Det er den ene tingen.

Den andre tingen er at fordi man valgte kommunal plan, lå det i kortene at dette ville ta noen år – selv om det hadde gått normal tid, så hadde det tatt noen år – og da skulle man i og for seg helt fra starten av, i og for seg på ethvert tidspunkt senere også, ha gjennomført kompenserende tiltak.

Det er to ting som burde vært gjort, men igjen: Det er lettere å se det i ettertid enn å se det mens man sto i prosessen. Jeg forstår beslutningen om å velge kommunal plan, fordi man var opptatt av å få lokalpolitisk støtte for et omstridt tiltak.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Hvilken dialog har det vært mellom deg og dine statsråder om sikkerhetsprosjektet?

Statsminister Jens Stoltenberg: Det har vært dialog ved flere anledninger og i flere sammenhenger. Det star-

tet egentlig ganske tidlig. Det var et regjeringsnotat tidlig i min periode, det står i svarene komiteen har fått, men jeg tror det var høsten 2005 eller vinteren 2006. Da er den første behandlingen i regjeringen etter at jeg ble statsminister. Da ble man orientert om både sikkerhetsprosjektet og sikringsprosjektet. Det ble understreket at de ulike statsrådene har ansvar på sine områder.

Så får vi jo en runde i forbindelse med en del av de budsjettbehandlingene som krever bevilgninger til de ulike delene av prosjektet, og så får vi noen runder knyttet til de problemene som oppstår rundt Grubbegata. Det har skjedd ved ulike anledninger i de årene vi har sittet.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Oppfattet du selv viktigheten i sikkerhetsprosjektet da du overtok som statsminister?

Statsminister Jens Stoltenberg: Ja, jeg mener at det var veldig enkelt å forstå at dette var et viktig prosjekt. For når det etter 11. september 2001 ble satt i gang et prosjekt i regjeringen om sikring av regjeringen, regjeringsbyggene og statsrådene, og det kommer veldig mange forslag som er omforent fra Politidirektoratet, PST, fra vår fremste fagkompetanse på dette, og det er et stort sikkerhetsprosjekt som omfatter mange andre departementer og mange tiltak, og en del av dette store prosjektet er sikringsprosjektet, som altså nesten er 200 enkelttiltak, mener jeg at det er åpenbart at det er viktig. Jeg trengte egentlig ikke så mye tid på å gå inn i de enkelte tiltakene, simpelthen fordi at for meg er det mer enn nok tilstrekkelig at Politidirektoratet anbefaler dem. Da er det for meg nærmest utenkelig at politikerne skal si at vi er uenig i tiltakene, eller overprøve dem.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Har du blitt muntlig orientert om innholdet i sikkerhetsprosjektet, eller har du lest rapporten selv?

Statsminister Jens Stoltenberg: Først og fremst er jeg blitt muntlig orientert. Dette er jo en veldig omfattende rapport, og det er mange delrapporter med mange tekniske detaljer. Men jeg er blitt orientert – og ble tidlig orientert – om sikkerhetsprosjektet, om at det var satt i gang, og at de fleste tiltakene var gjennomført eller under gjennomføring. Alle tiltakene ble jo gjennomført, det er et stort tiltak som stoppet opp, og det var det tragiske: Det var stengingen av Grubbegata. Men det var også viktig at man f.eks. gjorde mer med adgangskontroll. Man var redd for attentat, man var redd for selvmordsbombere, og man var redd for mange andre typer angrep som ble avverget, eller i hvert ble faren redusert ved at andre tiltak ble gjennomført.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Tidligere statsråd Heidi Grande Røys svarte på spørsmål fra kommisjonen om det er statsministerens oppgave å påse at statsrådene leverer, og hun oppfatter at dette er oppgaver som er delegert til statssekretæren ved Statsministerens kontor og statsråd Schjøtt-Pedersen. Hvem sitt ansvar, mener du, var det til

syvende og sist at Grubbegata ikke ble fulgt opp og ikke ble stengt?

Statsminister Jens Stoltenberg: Det er fornyings- og administrasjonsministeren som har det ansvaret. Det har begge – både den tidligere og den nåværende – understreket veldig klart. Det er viktig at det er klart plassert der. Det ble plassert der allerede i 2004, da man satte i gang prosjektet. Det ble gjentatt flere ganger senere i brev og muntlig at det lå i Fornyings- og administrasjonsdepartementet. De to statsrådene har bekreftet det. Men det at de sitter med ansvaret, forhindrer jo ikke Statsministerens kontor i å bistå, støtte og hjelpe til. Det gjør Statsministerens kontor i store og små saker ved ulike anledninger – medarbeidere på mitt kontor.

Da Heidi Grande Røys kom til oss og sa at her hadde man problemer med å få vedtak i Oslo kommune, at det tok et par-tre år var naturlig, for det tar kommunale planer, men da man var kommet til 2007, og vi fikk beskjed om at her ville Oslo kommune si nei, støttet vi opp om hennes arbeid. Etter noen måneder, fra høsten 2007 til vinteren 2008, førte den dialogen til at Oslo kommune – på tross av at byrådet hadde innstilt på nei – sa ja til stenging. Det var veldig bra. Det som så var synd, var at man ikke bare sa ja til en reguleringsplan som åpnet for stengning, men man stilte tilleggskrav om at man i tillegg skulle ha en bebyggelsesplan, som er like krevende som en reguleringsplan – lyssetting og den type ting – og som har akkurat samme krav til høring, klageadgang og frister. Dermed gikk det nye år fra man hadde vedtatt reguleringsplanen, til man hadde fått den endelige bebyggelsesplanen. Summen av det ble altfor mange år. Derfor gjentar jeg at en klar lærdom er at man ikke bør velge kommunale reguleringsplaner i sånne saker – eller kanskje enda mer: Man bør kanskje lete etter helt nye virkemidler. Det har vi varslet, at vi vil se om det er enda mer effektive måter å gjøre det på enn en statlig plan for å få raske vedtak gjennomført med en gang.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Men ser du det ikke som en utfordring og et problem knyttet til denne saken at det ble en oppfatning av at det faktisk var Statsministerens kontor som eide dette prosjektet, og som har skapt dette inntrykket, og at andre departementer gikk litt mer bakoverlent inn i dette?

Statsminister Jens Stoltenberg: Men vi har ikke eiendomsrett, vi har ansvar. Her vil jeg berømme Statsministerens kontor – og det kan jeg gjøre uten å berømme meg selv, for dette har skjedd før min tid – og ikke minst har det vært embetsmenn på mitt kontor både før og under min tid, og politikere, som har vært veldig aktive i dette prosjektet, fordi det er et viktig prosjekt. Men det at man er aktiv i en sak, som en statsminister eller mitt kontor er med jevne mellomrom i ulike saker, forandrer ikke ansvaret for gjennomføringen av saken. Tvert imot – det understreker alvorret. Det opplever jeg at de to angjeldende statsrådene understreket her i komiteen.

Så ansvaret har hele tiden vært klart i FAD. Nett-

opp derfor har det også vært viktig at SMK har støttet.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Ut fra ditt intervju med kommisjonen kan man få inntrykk av at det er fri flyt av penger, så lenge det er snakk om beredskap. Men hvorfor fikk likevel FAD nei til sikring av det usikre nettet?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg tror ikke jeg har formulert meg dit hen at det er fri flyt av penger – det har i hvert fall ikke vært min intensjon. Det jeg har ønsket å si, og som jeg tror er det som står i referatet, er at når statsråder kunne argumentere med hensyn til beredskap, var det lettere å få penger – terskelen var lavere, og det ble tillagt stor vekt. Enten det er flomvern, det er oljevern, beredskapstiltak innenfor helsevesenet, eller det f.eks. er Forsvaret, er beredskap et argument som gjør at man får en forrang, får en prioritet, i vanskelige budsjettprosesser. Men ingen sektor, heller ikke beredskapssektoren, har ubegrenset adgang til penger.

Jeg merker meg også at 22. juli-kommisjonen understreker veldig tydelig flere ganger at hovedproblemet ikke var mangel på penger og ressurser, men hovedproblemet var mangel på evner til å nyttiggjøre seg de ressursene man hadde. Så ja, det hadde vært en fordel med enda større bevilgninger, men nei, større bevilgninger var ikke hovedproblemet.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Flere av intervjuene med personer fra embetsverket skaper det inntrykk at det var noe uklare ansvarslinjer mellom FAD, Justisdepartementet og Statsministerens kontor. Er dette ditt inntrykk også?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg har registrert at flere har sagt det. Det tar jeg på det største alvor. Samtidig mener jeg at det har vært veldig klart hele tiden hvor ansvaret har vært plassert. Det ble gjort klart allerede da prosjektet var ferdig som en rapport i 2004. Da gikk det et brev fra Statsministerens kontor, hvor det uttrykkelig vises til at de ulike departementene har ansvar for sine områder som normalt, f.eks. at FAD har ansvaret for sikringsprosjektet, UD har ansvar for sine deler, Forsvaret for sine deler, osv. Det innebærer at Justisdepartementet på vanlig måte har ansvar for samordning, som Justisdepartementet har hatt siden 1994 gjennom en egen kongelig resolusjon – og blitt forsterket gjennom en egen kongelig resolusjon i 2000, der de også fikk tilsynsansvaret. Ansvar tas ikke bort fra et departement gjennom noen samtaler. Ansvar er forankret i kongelige resolusjoner, og de står der fast og tydelig, uansett. At f.eks. Justis- og beredskapsdepartementet har ansvar for beredskap, har vært forankret i en egen kongelig resolusjon siden 1994, og det har ikke vært grunnlag for tvil om det på noe tidspunkt.

Møtelederen: Takk for det.

Da er det Arbeiderpartiet og Martin Kolberg, som har inntil 10 minutter til disposisjon, vær så god.

Martin Kolberg (A): Tusen takk.

Statsminister, i din redegjørelse til Stortinget la du veldig mye vekt på ansvar, og du sa at du tok ansvar. Det har du også gjort i den innledningen som du har presentert for komiteen i dag. Du har definert statsministerens ansvar. Men allikevel spør jeg: Hva mener du, mer konkret, var statsministerens ansvar i den aktuelle saken som vi behandler her?

Statsminister Jens Stoltenberg: Ansvar handler om mange ting. For meg har det etter 22. juli handlet om grunnleggende sett tre ting.

Det har handlet om å få fakta på bordet. Mange land som har opplevd kriser og attentater, lever med en dobbel tragedie. De lever med den tragedien som faktisk hendte, og de lever med den tragedien at de aldri blir enige om hva som faktisk skjedde, og hvorfor det skjedde. De får ikke en felles virkelighetsforståelse. Det er tilfellet etter mange kriser i mange land. Jeg mener det er viktig at Norge ser ut til å greie å få en felles virkelighetsforståelse, en felles opplevelse, av hva som skjedde 22. juli 2011. Det har vi fått til gjennom kommisjonens rapport, og jeg vil berømme kommisjonen for det. Det kan være ulike meninger om enkeltheter, men det er i alle fall en samlet framstilling.

Det andre er å lære. Jeg mener vi har lært mye gjennom kommisjonen, gjennom erfaringene før kommisjonen kom og gjennom de prosessene som har vært i Stortinget, i den offentlige debatten og i mediene. Mange har bidratt til læring. Det er bra.

Det tredje og viktigste jeg tar ansvar for, er tiltak – handling – og der er det en betydelig opptrapping på beredskapsområdet. Vi har, som jeg har sagt, startet på toppen med regjeringen, med alle de statlige etatslederne og ikke minst med Justis- og beredskapsdepartementet, som har fått tilført betydelig økte ressurser for å bli sterkere og klarere som et beredskapsdepartement.

Disse tingene har jeg tatt ansvar for, og det er det jeg mener er å ta ansvar.

Martin Kolberg (A): Forstår jeg da riktig: Det er dette vi nå har hørt – i sum – og det siste du sa, som er begrunnelsen for at du ikke har gått av?

Statsminister Jens Stoltenberg: Ja, jeg mener at den beste måten jeg kan ta ansvar på, er å gjøre det jeg nå sa. Det er å sørge for at vi får en felles forståelse – fakta på bordet – usminket og ærlig, og gjennom 22. juli-kommisjonens rapport har vi fått det. Det er gjennom å lære. Og det er først og fremst gjennom å handle og iverksette tiltak.

Det iverksettes betydelige tiltak – konkrete tiltak – som økte bevilgninger, nye lover, nye regler, mer mannskap, flere helikopter og mer politi. Men det viktigste er ikke at vi har økt bevilgningene eller at vi har styrket helikopterberedskapen. Det viktigste er at vi er i gang med den kulturendringen som kommisjonen så sterkt understreker er det viktigste – og avgjørende – for å styrke beredskapen i Norge. Og da har vi startet på toppen.

Martin Kolberg (A): Da går jeg over til akkurat det som du nå sluttet med, nemlig kultur og ledelse. Var det en overraskelse for deg at vi fikk en slik konklusjon fra kommisjonen om kultur og ledelse, og om kreftene som ikke fant hverandre?

Statsminister Jens Stoltenberg: Det var i hvert fall slik at det var sterkere og mer alvorlig enn jeg var forberedt på. Både før og særlig etter 22. juli ble jeg klar over at det var mangler i politiet, og at det kunne være problemer med å bruke de ressursene og de kapasitetene politiet hadde. Men omfanget og dybden i det var sterkere og større enn jeg var forberedt på. Derfor er det også desto viktigere at vi tar det veldig alvorlig og iverksetter endringer, og justis- og beredskapsministeren er i høyeste grad i gang med det.

Martin Kolberg (A): Vi hører antydninger, statsminister, i den offentlige debatt eller i den offentlige samtalen, som det heter – gjerne utenfor Stortinget, andre steder. Der snakkes det om at du personlig har vist liten interesse for beredskapstenkningen og beredskapsarbeidet i regjeringen. Hva er din kommentar til det?

Statsminister Jens Stoltenberg: Det er at jeg tror det er nesten umulig å være statsminister uten å være svært opptatt av beredskap – og i hvert fall har jeg vært det – fordi det er noe som er så tett og nært på en statsminister i så mange sammenhenger.

Vi har hatt store beredskapsprosjekter, som Nødnett, som redningshelikopter, som hele langtidspanen for Forsvaret – milliardinvesteringer og store beredskapsbeslutninger som tar mye tid i en regjering.

Vi har også hatt krevende beredskapsdiskusjoner knyttet til alle budsjetter, der det alltid er sterke ønsker fra mange departementer. Da må man tenke at dette handler ikke bare om politiet, men det handler om Forsvaret, det handler om helse, det handler om oljevern, det handler om flomvern – det handler om veldig mange beredskapstiltak som kommer opp i hver budsjetttrunde.

I tillegg er det den personlige erfaringen jeg har, som egentlig startet da jeg var statssekretær i Miljøverndepartementet. Det var en oljeulykke utenfor Runde på Møre-kysten, og jeg opplevde det veldig støkket det satte i meg – hvor sårbare vi er, og hvor viktig det er at beredskapen fungerer. Jeg opplevde det som energiminister, med den store flommen i 1995, som var dramatisk og som stilte store krav til beredskapssetater over store deler av Østlandet. Jeg var statsminister i 2001, den 11. september. Den 11. september og dagene etterpå følte vi en stor trussel i Norge og en redsel for nye angrep mot nye NATO-hovedsteder, med omfattende beredskapstiltak, sikring av bygninger og omdirigering av militære mannskaper, bl.a. fly til østlandsområdet, som skulle være forberedt på å skyte ned fly. Den type ting har sittet i meg.

Da jeg ble statsminister i 2005, var det første som skjedde Elektron-saken. Siden har vi hatt angrepet på

«Banken», altså norske soldater i Afghanistan, uvær, storm og flom, så beredskap er en del av hverdagen til en statsminister. Det er ikke mulig å være statsminister uten å forholde seg til det.

I tillegg, rent personlig: 11. september 2001 var angrepet i USA, på tvillingtårnene, og 11. september 2003 ble Anna Lindh drept i Sverige. Siden har norske statsministre levd med livvakter absolutt hele tiden, så jeg har ikke vært ute av mitt hus uten livvakt.

Summen av alt det gjør at beredskap er en del av hverdagen, nesten hver dag, til en statsminister. Derfor er det ikke mulig å være statsminister uten å være opptatt av beredskap.

Martin Kolberg (A): Tusen takk for det.

Denne regjeringen som du har ledet, har bevilget mye penger til politi og beredskap. Nærmest på alle budsjettposter er det betydelige økninger. Allikevel ser vi at politisjefer og andre møter opp og sier at de aksepterer kommisjonens konklusjoner, men samtidig mener de at det også er mangel på ressurser. Hva er din betraktning rundt det?

Statsminister Jens Stoltenberg: Min betraktning rundt det er to–tre ting. For det første har det blitt mye mer penger. Det er viktig, men jeg understreker at mer penger er ikke nok. Vi må hele tiden være opptatt av hvordan vi organiserer offentlig sektor, herunder alle beredskapsetatene. Det er mange av dem, og de er på nær sagt alle samfunnsområder. Derfor må vi hele tiden lete etter hvordan vi kan få mer igjen for de ressursene vi setter inn.

Jeg mener at en del av de omstillingene vi ser i helsevesenet, er omstridt, men de handler om å styrke helsevesenets evne til beredskap innenfor gitte budsjettrammer.

Forsvaret er et strålende eksempel på en omstilling – en veldig omstridt omstilling, med nedleggelse av baser og omstridte beslutninger, men nå tror jeg alle er enige om at de milliardene vi setter inn i Forsvaret i dag, gir oss vesentlig bedre forsvarsevne og vesentlig bedre beredskap enn det vi fikk tidligere for milliardene vi la inn i Forsvaret.

Så må vi tenke på politiet. Vi skal også reformere politiet. Derfor har vi satt i gang en egen analyse av det, og vi har også satt i gang en analyse av PST, for å se på om vi bruker pengene på en god nok måte.

Jeg skjønner at man trenger enda mer penger, men det å bruke pengene fornuftig og effektivt er i seg selv avgjørende.

Så mener jeg også, for å si det til slutt, at enhver etatssjef er ansvarlig for sitt område innenfor de budsjetttrammene man får. Og ingen etatssjef vil vel noen gang si at man har fått nok penger, eller ikke har behov for mer penger. Jeg tror alle etater vil kunne begrunne at de trenger enda mer, men alle må oppleve at det er rammer, enten det er helse, politi, forsvar eller andre etater.

Martin Kolberg (A): Takk. Jeg har ingen flere spørsmål.

Møtelederen: Da er det Fremskrittspartiet som skal stille spørsmål. Det er det jeg som skal gjøre, og da går møteledelsen til Lundteigen.

Per Olaf Lundteigen overtok her som møteleder.

Møtelederen: Takk, komitéleder.

Da får Fremskrittspartiet og Anders Anundsen ordet. Vær så god.

Anders Anundsen (FrP): Takk for det.

La meg først få lov til å si at jeg vil gi deg honnør for måten du håndterte 22. juli-hendelsene på, og dagene etterpå. Du fremsto som en sterk, god og samlende leder. I en slik krisesituasjon er det avgjørende for nasjonen.

Men det er ikke det som er i fokus her. Vi fokuserer mer på det som ikke fungerte like bra. Du sa selv i stad at du syntes det var enkelt å forstå alvoret da du fikk presentert sikkerhetsprosjektet og sikringsprosjektet da du tok over som statsminister.

Jeg er opptatt av at du svarer kort og greit. Du forsto omfanget og skadevirkningene med scenarioet bombe i Grubbegata, f.eks. – det forsto du med en gang?

Statsminister Jens Stoltenberg: Ja.

Anders Anundsen (FrP): Når du da etter hvert så at denne prosessen tok lang tid, falt det deg noen gang inn å informere Stortinget om hva slags konsekvenser et angrep i Grubbegata kunne ha?

Statsminister Jens Stoltenberg: Stortinget var informert om framdrift i sikkerhetsprosjektet, senest i revidert budsjett for 2010, der man redegjorde for alle prosjektene, ba om ekstra bevilgninger ...

Anders Anundsen (FrP): Men det sto vel ikke noe der om de alvorlige skadevirkningene en slik bombe ville ha? En kunne f.eks. velge å informere DUUFK om dette.

Statsminister Jens Stoltenberg: Nå var bombe bare én av veldig mange ulike typer trusler. Det var mange andre typer trusler man kunne tenke seg at regjeringsapparatet ble utsatt for.

Anders Anundsen (FrP): Men det var Grubbegata man slet med å få stengt.

Statsminister Jens Stoltenberg: Ja, men som jeg sier, det er et sikkerhetsprosjekt. En del av det er et sikringsprosjekt, og der er det 197 tiltak. Alle de ble gjennomført, med unntak av ett veldig viktig tiltak, nemlig Grubbegata. Sist gang Stortinget ble oppdatert om det, var i revidert budsjett, der man jo varslet at alle tiltakene ville bli gjennomført i løpet av året. Så viste det seg at det skjedde heller ikke.

Anders Anundsen (FrP): Du tok heller ingen uformell kontakt med dine partilederkolleger på Stortinget, f.eks., for å prøve å få dette litt raskere til i Oslo?

Statsminister Jens Stoltenberg: Nei, det var riktige-
re å gå rett til Oslo, for det var jo ikke i Stortinget dette
stoppet opp. Stortinget ...

Anders Anundsen (FrP): Men det er jo partier som
også bidrar i styringen av Oslo, så du kunne jo valgt et
litt uformelt trykk hvis du virkelig mente at dette var
avgjørende for regjeringens sikkerhet.

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg gjorde det jeg
mente førte raskest til en endring i Oslo kommunes hold-
ning, og det var å sende Karl Eirik Schjøtt-Pedersen til
Oslo. Det bidro ...

Anders Anundsen (FrP): Ville du gjort det samme i
dag, når du ser at det ikke skjedde noe særlig?

Statsminister Jens Stoltenberg: Ja, jeg har litt vans-
kelig for å se en annen måte. Det ga i hvert fall raskt resul-
tat. Byrådet hadde sagt nei til å stenge Grubbegata. Jeg ba
Karl Eirik Schjøtt-Pedersen om å ordne opp i det. Akku-
rat hva han skulle gjøre, brydde ikke jeg meg så mye om.
Han fikk bare beskjed om å ordne opp, og han ordnet opp.
Han fikk byrådet ...

Anders Anundsen (FrP): Men det tok jo lang tid for
det, da.

Statsminister Jens Stoltenberg: Nei, det tok ikke lang
tid. Vi var midt i valgkampen, og han greide å sørge for
at man i løpet av få måneder, etter at et nytt bystyre var
konstituert, snudde Oslo kommune til å si ja. Men det
var ...

Anders Anundsen (FrP): Vi kjenner resten av histo-
rien. Det er greit.

Statsminister Jens Stoltenberg: Det ulykksalige var
at man nå stilte et nytt krav, om en ny plan, som var akkurat
like tidkrevende som den forrige.

Anders Anundsen (FrP): Jeg vil gå litt over til ansvar.
Ansvar er definert som en forpliktelse til å stå til rette.
Det er mange måter å ta ansvar på. Det vi er opptatt av, er
det parlamentariske og det konstitusjonelle ansvaret. Det
er det vi skal bidra til å plassere. Jeg regner med at det
er det også statsministeren har som utgangspunkt når han
overfor Stortinget sier at han tar ansvar.

Før du sa det, hadde du gått igjennom det som Stor-
tinget tidligere har satt opp som skranker når det gjelder
hva som er å forvente når man tar ansvar? Under Stor-
tingets behandling av Kings Bay-ulykken, f.eks., var det
jo ikke Kings Bay-ulykken som bidro til at regjeringen
gikk, det var manglende forarbeid, manglende sikkerhets-
forskrifter og manglende oppfølging av sikkerhetsspørs-

mål. Da mente Stortinget at det var noen premisser som lå
til grunn. Gikk du igjennom det før du gikk på talerstolen
i Stortinget og sa at du tok ansvar?

Statsminister Jens Stoltenberg: Ja, jeg gikk igjennom
Kings Bay før min redegjørelse til Stortinget. Der er det én
hovedkonklusjon, nemlig at Einar Gerhardsen ikke ønsket
å gå av. Han mente at han ikke tok ansvar på best mulig
måte ved å gå av, men Stortinget mente noe annet.

Anders Anundsen (FrP): Er du enig i Stortingets
beslutning?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg er enig med Einar
Gerhardsen i den forstand at jeg ...

Anders Anundsen (FrP): Men Stortinget mente noe
annet. Og det er jo Stortinget som bestemmer dette. Det
er Stortinget som har lagt premissene for hva ansvar
innebærer.

Statsminister Jens Stoltenberg: Det er vel et uttrykk
for at det kan være ulike politiske, også partipolitiske, vur-
deringer av hvordan man best tar ansvar. I 1963 var det slik
at Arbeiderpartiet og Einar Gerhardsen mente at den beste
måten han kunne ta ansvaret for den ulykken på, var å ikke
gå av. Den ulykken var noe helt annet enn 22. juli 2011,
men det er en parallell ved at man prøver å ha en disku-
sjon om statsministeren har ansvar, og hvilket ansvar han
har. Einar Gerhardsens vurdering var at den beste måten
han tok ansvar på, var å ikke gå av.

Anders Anundsen (FrP): Men det var ikke Stortinget
enig i.

Statsminister Jens Stoltenberg: Nei, men det er jo
også velgerne som i valg bestemmer sammensetningen av
Stortinget, og ...

Anders Anundsen (FrP): Men du er enig i Gjorv-
kommisjonens konklusjoner, det har du sagt. Vi er enige
om et virkelighetsbilde. Der sviktet FADs gjennomfø-
ringsevne, og det var svikt i Justisdepartementets evne til
å føre tilsyn. Det er ditt ansvar som statsminister å sikre at
du har kompetente statsråder. Mener du at du har ivarettet
det ansvaret?

Statsminister Jens Stoltenberg: Ja, jeg mener at jeg
har hatt kompetente statsråder som har utrettet mye, og på
tross av at Knut Storberget i dag jo erkjenner klart at det har
sviktet på viktige områder på justissektoren mens han var
justisminister, er han likevel en justisminister som har fått
til en betydelig styrking også innenfor beredskapsområdet,
noe han selv viste til i sitt innlegg.

Anders Anundsen (FrP): Du sier du er enig i Gjorv-
kommisjonens hovedkonklusjoner. Hovedkonklusjonen der
er jo egentlig at statsrådene sviktet på vesentlige punkter,
både når det gjaldt sikringsprosjektet, og når det gjaldt store

deler av politiets beredskapssystemer. Jeg har litt vanskelig for å forstå at du med det kan si at du har gjort jobben din og tatt ansvar som statsminister for å sikre kompetente statsråder. Forstår du at jeg har litt problemer med det?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg opplever at det som er hovedkonklusjonen til Gjærv-kommisjonen, er at det sviktet i mange ledd over mange år, og at det er et ledelsesansvar, som vi tar veldig alvorlig i dag, å endre den kulturen.

Anders Anundsen (FrP): Der er du ved kjernen.

Statsminister Jens Stoltenberg: Selv om det sviktet i mange ledd, så starter vi på toppen, og det er det vi gjærv gjennom de tiltakene som jeg har redegjort for.

Anders Anundsen (FrP): Der er du egentlig ved kjernen av det ansvar handler om. Det du sier, er at du tar ansvar for alt du ikke har gjort riktig før, og at du skal gjærv det bedre fremover. Er det virkelig å ta ansvar?

Statsminister Jens Stoltenberg: Det er en vurdering som man kan ha ulike meninger om, som man hadde f.eks. i Stortinget i 1963, hvordan man best tar ansvar. Min entydige vurdering er at den beste måten jeg tar ansvar på, for det første er å få alle fakta på bordet – det har vi gjort gjennom Gjærv-kommisjonen, usminket og ærlig – for det andre ved at vi lærer, og for det tredje ved at vi iverksetter omfattende tiltak, slik vi er i gang med, ikke minst når det gjelder å endre holdninger, risikoerkjennelse og kultur. Og vi har startet på toppen ved at alle ledere i staten nå har en mye klarere ledelsesbeskjed fra oss om å ta beredskap mer alvorlig.

Anders Anundsen (FrP): Det har du sagt. Men jeg opplever at det du kaller å ta ansvar, egentlig er å si at du tar ansvar, men at alle andre også har et ansvar, og det betyr jo i realiteten at ingen har ansvar. Det synes jeg lukter litt av den ledelsesutfordringen som Gjærv-kommisjonen har pekt på.

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg er uenig i den vurderingen som komitélederen nå har gitt uttrykk for. Jeg mener at det at man plasserer ansvar mange steder, ikke er ansvarspulverisering. Det er ikke å fraskrive seg ansvar, det er å praktisere de prinsipper for ansvar som Stortinget har slått fast: nærhetsprinsippet og ansvarsprinsippet, som nettopp bygger på at det er en kjede i beredskapen der mange må ta ansvar, der ikke minst de som er nærmest et problem, må ta ansvar, og der det er ...

Anders Anundsen (FrP): Men regjeringen som kollegium har jo også ansvar for den samlede beredskapen og sikkerheten i landet vårt, har de ikke det?

Statsminister Jens Stoltenberg: Absolutt. Det jeg prøvde å understreke, er at det at regjeringen har et ansvar, at jeg har det øverste ansvaret, at jeg har ansvaret

for at regjeringen fatter beslutninger, at regjeringen har en klar arbeidsfordeling mellom de ulike statsrådene, og at vi får et samarbeid på tvers av de ulike departementene, endrer jo ikke det konstitusjonelle ansvaret de ulike statsrådene har. Det er i tråd med de prinsippene Stortinget har vedtatt, og opphever verken ansvarsprinsipper eller likhetsprinsipper ...

Anders Anundsen (FrP): Men det er ikke sikkert vi alltid vil ha en flertallsregjering. Vil du stå inne for den ansvarsdefinisjonen i en parlamentarisk setting som du nå egentlig er nyskaperen av, nemlig at det å ta ansvar betyr at man skal fortsette? En trenger jo ikke nødvendigvis å endre regjeringskonstellasjon av den grunn.

Et litt provoserende spørsmål, kanskje, men setter du dine egne interesser foran nasjonens når du sier at du tar ansvar ved å sitte?

Statsminister Jens Stoltenberg: Min vurdering er at den beste måten jeg ivaretar nasjonens interesser på, er å sørge for at vi får fakta på bordet, slik vi har fått gjennom Gjærv-kommisjonen, ved at vi lærer gjennom de ubehagelige sannheter som har kommet fram bl.a. gjennom kommisjonens rapport, men først og fremst ved å iverksette omfattende tiltak for å styrke beredskapen og endre kultur og holdninger til beredskap, slik vi er i gang med.

Så kan man ha ulike partipolitiske meninger om det, slik man har hatt i Norge opp gjennom historien, knyttet til Kings Bay i 1963 og knyttet til mange andre diskusjoner om tillit/mistillit til statsråder. Det er en ærlig politisk uenighet, der man har politisk ulike meninger om statsråder eller statsministre bør fortsette. Min vurdering er at den beste måten jeg tar ansvar på, er å gjærv det jeg nå gjærv.

Anders Anundsen (FrP): Helt til slutt: I internasjonale kvalitetssikringsstandarder er det et uttrykk som sier: «Failure to take action makes you a part of the problem.»

Har du en kommentar til det i denne settingen?

Statsminister Jens Stoltenberg: Ja, jeg mener det er derfor vi skal starte på toppen, og derfor har vi tatt det som handler om ledelse, veldig alvorlig. Det er ikke først og fremst et problem at det er for små bevilgninger eller for lite ressurser, men at man ikke greide å bruke de ressursene, ikke greide å mobilisere den kapasiteten man hadde. Det er først og fremst et ledelsesansvar, og det tar vi veldig alvorlig i regjeringen og i de andre statlige etatene.

Møtelederen: Da er tida ute. Vi takker for spørsmål og svar, og klubba går tilbake til komiteleder.

A n d e r s A n u n d s e n overtok her igjen som møteleder.

Møtelederen: Takk for det.

Da er det Høyre og Per-Kristian Foss, som har inntil 10 minutter. Vær så god.

Per-Kristian Foss (H): Ja takk.

Jeg vil følge opp der hvor komitelederen slapp. Du sier at de fakta som Gjørv-kommisjonen la på bordet, og konklusjonene som fulgte av dem, fikk deg til å bestemme deg for ikke å gå av. Hva slags fakta kunne ført deg til en annen konklusjon?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg tror ikke jeg formulerte meg akkurat slik, men det som er mitt budskap, er at det – også før Gjørv-kommisjonen la fram sin rapport – ble mer og mer klart, og ble bekreftet og dokumentert i rapporten, at det var alvorlige svikt i politiet. Min vurdering er at det beste bidraget jeg gir til å gjøre noe med det, er for det første å få fakta på bordet og lære av de faktaene, og så da iverksette omfattende tiltak.

Per-Kristian Foss (H): Så med andre ord: Gjørv-kommisjonen var ikke avgjørende for din konklusjon om å bli sittende?

Statsminister Jens Stoltenberg: Nei, jeg har aldri – tror jeg – formulert meg slik, det jeg har vært opptatt av, er ...

Per-Kristian Foss (H): Nei, jeg bare spør, jeg.

Statsminister Jens Stoltenberg: Nei, det var en vurdering som var knyttet til at jeg jo så – alle så ... Det var jo en viktig jobb bl.a. norske medier har gjort og mange som var nær krisen har gjort, også før kommisjonen: å få fram en del av de alvorlige sviktene som etter hvert kom fram rundt politiet. Det var viktig at vi fikk den kommisjonen, fordi de sammenfattet, sammenstilte og dokumenterte alle disse feilene, og min vurdering er den jeg ga uttrykk for.

Per-Kristian Foss (H): Ja, det har jeg skjønt.

Du sier at du ivaretar ledelsesansvaret best ved å bli sittende. Skjønner du de mange reaksjonene vi har fått, gjennom nå fem dagers høringer, hvor pårørende og andre berørte sitter og ser på at alle innkalte egentlig setter ansvaret på andre? Du sier selv at Gjørv-kommisjonen dokumenterer at det har vært en svikt på alle nivåer, ikke bare på toppen. Det bruker du som en begrunnelse for å bli sittende. Skjønner du at det kan utløse en viss frustrasjon for dem som ser på dette fra utsiden?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg skjønner veldig godt at pårørende, etterlatte og mange andre er oppgitte og frustrerte, fordi det jo hadde vært så mye enklere hvis kommisjonens rapport endte med en konklusjon om at ansvaret – svikten – var ett sted. Hadde det vært én ting som hadde sviktet, én person og på ett sted, hadde det vært mye enklere å forholde seg til det som skjedde. Problemet er at kommisjonen ikke dokumenterer svikt ett sted med én ansvarlig. Kommisjonen dokumenterer svikt i mange ledd, mange steder og der mange har ansvar.

Per-Kristian Foss (H): Men du har selv i din innledning nå understreket at det øverste ansvaret er ditt.

Statsminister Jens Stoltenberg: Ja.

Per-Kristian Foss (H): Er du enig i at ansvar ikke kan delegeres, bare myndighet?

Statsminister Jens Stoltenberg: Det er helt sikkert en del krevende diskusjoner om grensegangen mellom ansvar og myndighet, men det er i hvert fall slik at de prinsipper som Stortinget og regjeringen har slått fast for beredskap i Norge, bygger på ansvarsprinsippet, der ansvaret for å håndtere en krise skal ligge i de samme organer som har det i en ikke-krisetid – en normaltid – og at de skal ligge så nær krisen eller problemet som mulig. Det er ut fra en vurdering av at hvis man har ansvaret plassert ute – nær krisen – vil man også kunne få raskere og bedre beslutninger enn om alt sentraliseres. Det at flere har ansvar må ikke forveksles med ansvarsapulverisering. Det at ansvar plasseres hos flere er ikke det samme som at det pulveriseres, men det er at mange må ta ansvar i en kjede av beredskap. Det hindrer ikke at jeg har det øverste ansvaret for beredskap i Norge.

Per-Kristian Foss (H): Hvis mange tar ansvar, er det ingen som tar ansvar, altså?

Statsminister Jens Stoltenberg: Nei, jeg er uenig i den framstillingen, jeg mener at ...

Per-Kristian Foss (H): Du kan jo lett få det inntrykket når du sier at det er svikt i alle ledd, derfor går ingen av.

Nå har akkurat den tidligere justisministeren vært her og forsikret at han ikke gikk av på grunn av kommisjonens rapport eller ulykken spesielt, men kunne blitt sittende – mente han selv.

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg gjør den vurderingen at det at flere har ansvar, ikke er ansvarsapulverisering. Det at storting og regjering har plassert ansvar for beredskap mange steder på mange nivåer i landet vårt, er ikke å pulverisere ansvar, det er å plassere ansvar i en kjede der mange må ta ansvar. Det endrer ikke at jeg har det øverste ansvaret, og det ga jeg uttrykk for lenge før kommisjonen la fram sin rapport. Jeg ga uttrykk for det i Stortinget høsten 2011, og har gjentatt det ved ulike anledninger. Det ansvaret tar jeg veldig tungt og veldig alvorlig, og har brukt mye tid med meg selv på hva det innebærer å ta det øverste ansvaret. Som jeg sier: Det innebærer bl.a. å få fram alle de ubehagelige faktaene og gjøre noe med dem.

Per-Kristian Foss (H): Når du som reaksjon på kommisjonens rapport sa at svikten var «mer omfattende og dypere enn jeg var forberedt på», sier ikke det noe om din egen oppfølging av ansvaret?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg føler at det blir en litt for enkel slutning. Beredskap er noe som håndteres i veldig, veldig mange ulike områder av det norske samfunnet, f.eks. i hele helsevesenet, med over 100 000 ansatte i spesialisthelsetjenesten. Selv har jeg erfaring

som energiminister, og vet at beredskap i energiforsyning, damsikkerhet, flomvern er enorme områder. Telesikkerhet ...

Per-Kristian Foss (H): Nå har vi litt begrenset med tid.

Statsminister Jens Stoltenberg: Jo, men det viser bare at jeg tror at man er nødt til å basere seg på at statsrådene har ansvar på de ulike områdene.

Per-Kristian Foss (H): Du sa i din innledning at det viktige for deg var at ansvaret var klart og tydelig fordelt mellom statsrådene. Jeg kan forsikre deg om at i formiddagens høring var det ikke det inntrykket vi fikk ved å tale med departementets embetspersoner. Hvordan kan du da tro at den samordnende statsråd for sikkerhet – nemlig justisministeren, som har det som heter et særskilt samordningsansvar – kunne vite nøyaktig hvilket ansvar han hadde når hans to nærmeste embetsmenn ga klart uttrykk for at eierskapet til sikkerhetsprosjektet, hvorunder inkludert sikringsprosjektet, lå i SMK? Det ble sagt ganske tydelig.

Din departementsråd Frisak uttalte under høringen her at det å stenge Grubbegata – en viktig del av sikringsprosjektet – var veldig viktig for henne, og Storberget, som da var ansvarlig for samordning av sikkerhet, uttalte i høringen i formiddag at han ikke så det som noe akutt å stenge Grubbegata. Skjønner du at inntrykket kan bli litt forvirrende, og at dine ord om en klar og tydelig fordeling ikke helt stemmer?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg mener at det har vært veldig klart hele tiden hvordan ansvaret for sikkerhetsprosjektet og sikringsprosjektet har vært fordelt. For det første ligger det i de kongelige resolusjonene, og de oppheves ikke av samtaler eller møter, de står der som de kongelige resolusjonene de er. At Justisdepartementet f.eks. har ansvaret for å samordne beredskapstiltak i landet vårt, ble nedfelt i 1994 og forsterket i 2000.

Det andre er at det har gått skriftlig også flere ganger, bl.a. fra Statsministerens kontor 6. september i 2004, i et brev der man går igjennom prosjektet. Der står det under ansvar og organisering at ansvaret for oppfølging av nye sikkerhetstiltak i henhold til rapportens anbefalinger følger den vanlige ansvarsfordelingen mellom departementene. Det er ingen tvil i det brevet, og akkurat de samme formuleringene er gjentatt i et brev i 2009. Der også understrekes Justisdepartementets ansvar som samordningsdepartement. Men disse brevene er grunnleggende sett egentlig – hva skal jeg si – ikke unødvendige, men de slår i hvert fall bare fast det som er gjeldende ansvarsfordeling, som man ikke kan oppheve uten videre. Det er nedfelt i kongelige resolusjoner.

Per-Kristian Foss (H): Jeg skjønner at du har mange formelle bidrag til dette, men det vi er ute etter, er egentlig hvordan de personene har opplevd og levd med dette ansvaret. Det fortøner seg for meg som litt underlig, når justisministeren uttaler at stenging av Grubbegata ikke

var noe akutt, mens det for regjeringsråden – altså din nærmeste medarbeider ved SMK – var et veldig viktig prosjekt.

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg tror noe ...

Per-Kristian Foss (H): Synes du at det er en viss avstand mellom de to uttalelsene?

Statsminister Jens Stoltenberg: Nei, for jeg opplever at de snakker om det samme, nemlig at hvis det foreligger en konkret, akutt trussel, så har politiet adgang til å stenge en gate, men da må det foreligge en konkret, akutt trussel, og det forelå ikke. Noe annet er at det generelt, basert på Regjeringens sikkerhetsprosjekt fra 2004, er argumentert godt for at man bør ha en permanent stenging av Grubbegata. Men fordi man valgte en kommunal plan, så innså man allerede da, i 2004, at dette nødvendigvis ville ta noen år – for kommunale planer tar alltid noen år, selv om det ikke nødvendigvis skal ta så mange år som det gjorde her.

Per-Kristian Foss (H): Litt om ditt eget personlige engasjement i sikkerhetsprosjektet, altså ikke bare i sikringen, men i det helt overordnede prosjektet: Hvilket personlig engasjement la du i dette prosjektet fra første stund?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg la stort engasjement i det. For jeg ble orientert om det veldig tidlig, jeg ble orientert om en del av de følsomme detaljene, og jeg opplevde at det var veldig viktig. Derfor var det også godt å vite at store deler av prosjektet ble gjennomført akkurat som forutsatt, at alle elementene i prosjektet etter hvert kom på plass. Det var ett viktig unntak, og det var dessverre så stort og viktig, nemlig at av de 197 delene av sikringsprosjektet, så tok ett prosjekt altfor lang tid, nemlig stenging av Grubbegata. Og da vi hørte om det, så aktiviserte vi oss på den mest effektive måten vi kunne gjøre – å droppe flere møter og gå rett til kontakten med Oslo kommune.

Møtelederen: Takk for det.

Da er tiden ute, og det er Sosialistisk Venstreparti og Hallgeir H. Langeland som har inntil 10 minutter, vær så god.

Hallgeir H. Langeland (SV): Takk for det, leiar.

Eg vil starta med eit litt ope spørsmål knytt til 22. juli og dei groteske handlingane som skjedde då i regjeringskvartalet og på Utøya. Eg vil forresten òg gratulera deg med ein flott innsats for det norske folk då. Men når du sit her i dag og tenkjer tilbake på det: Det som skjedde, var jo på sett og vis eigentleg eit angrep på «arbeidarpartistaten», altså på sosialdemokratiet, på AUF, på fellesskapsverdiene, sjølv om vedkommande høgreradikalar påsto noko anna. Kva tenkjer du om det i dag?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg tenker at jeg må være meg bevisst at jeg har mange roller når det gjelder 22. juli. Jeg har en rolle som medmenneske: Medarbeidere i regjeringsapparatet mistet livet, en som jobbet på Stats-

ministerens kontor ble drept, venner av meg ble drept på Utøya, jeg kjenner foreldre som har mistet barn, og jeg er nær en del av dem som ble rammet. Og så har jeg rollen som leder i Arbeiderpartiet, der vår ungdomsorganisasjon ble angrepet, og det er et politisk ansvar. Og så har jeg rollen som statsminister, både som sjef for de menneskene som jobber i det kvartalet som ble angrepet, og der mange mistet livet, men også statsminister med ansvar for beredskapen i landet. Disse rollene henger jo sammen, men jeg opplever at dette gjør 22. juli til noe usedvanlig tungt. Det ville det vært uansett, men det blir ekstra tungt fordi det har de mange dimensjonene som det har.

Så mener jeg at hele Norge – på tvers av partiskillelinjer, på tvers av standpunkt i mange saker – viste en verdighet 22. juli og dagene etterpå som er en verdi i seg selv, som det står stor respekt av i utlandet, og som viste at vi slo ring om våre demokratiske idealer. Det samme gjelder for rettsprosessen. Hele den holdningen som Norge har vist, har gjort meg veldig trygg på at vi har en veldig sterkt forankret demokratisk tradisjon i vårt land, og det er veldig bra.

Hallgeir H. Langeland (SV): Litt meir om dette med leiing: Du tek jo tydeleg ditt ansvar der, men Gjørsv-kommisjonen seier på sett og vis at alle må ta eit ansvar – også det norske folk. Kva tenkjer du om det?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg tenker at det hadde vært så mye enklere hvis det var mulig å plassere ansvaret ett sted, på én person, og på én svikt. Det hadde kanskje vært en lettelse for mange, for da kunne man sagt at *der* sviktet det, og hadde det vært gjort annerledes, så hadde vi unngått 22. juli. Men dessverre dokumenterer Gjørsv-kommisjonen et mye mer sammensatt bilde, mange kompliserte sammenhenger. Det er ikke slik at vi kan vise til én bevilgning, ett tiltak, én ressurs – og hadde den vært på plass, så hadde vi unngått det. De sier f.eks. at det er klart at hadde du stengt Grubbegata, så hadde man unngått at bombebilene ble plassert der. Men Gjørsv-kommisjonen understreker jo at en bombe kunne vært plassert et annet sted, og vi ser også at land som har mer sikring rundt offentlige bygg, opplever angrep mot T-baner, jernbaner, knutepunkter. Så det er nettopp det kompliserte bildet, at det er så mange ledd, som gjør at det er vondere, vanskeligere og mer frustrerende for mange at det sviktet så mange steder. Det øverste ansvaret for det, er mitt.

Hallgeir H. Langeland (SV): Ein runde til på det same temaet: For å sitera Gjørsv-kommisjonen, så handlar lærdommane etter 22. juli i større grad «om ledelse, samhandling, kultur og holdninger enn mangel på ressurser».

Statsminister Jens Stoltenberg: Ja, og det er jo en viktig ting som vel mange har merket seg, at det er ikke først og fremst mangel på ressurser. Bevilgninger til beredskap, bevilgninger til IKT, bevilgninger til politi har økt kraftig de senere årene, og likevel er det så alvorlig svikt. Derfor handler det om kultur, samarbeid, at man bruker de ressursene man har. Og det er jo fortvilet å lese i rapporten at det var ting som kunne vært gjort, politi som kunne vært mo-

bilisert, helikopter som kunne vært i lufta, varslinger som kunne vært sendt ut – og som ikke ble gjort. Det er fortvilet for oss, men man kan bare tenke seg hvordan det er for dem som mistet sine nærmeste, å vite at mer kunne vært gjort.

Jeg vil samtidig understreke at jeg har ingen illusjoner om at den opprustningen av beredskap som vi er i ferd med å gjennomføre i Norge, kommer til å bli billig. Redningshelikoptre kommer til å koste mange milliarder kroner. Nødnett koster allerede mange milliarder kroner. Mer politi koster penger, og mange andre beredskapstiltak koster penger. Så selv om kommisjonen understreker at det ikke først og fremst handler om mer penger, mer ressurser, må vi være forberedt på at vi må gjøre noen brutale valg – vi må la beredskap gå foran andre viktige formål fordi de må ha forrang og få mer penger.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg sneiar òg innom dei hemmelege tenestene, som jo får sju forslag til forbetringar frå Gjørsv-kommisjonen fordi dei ikkje har gjort jobben sin godt nok. Me er jo i Afghanistan, og sjølv sagt må me ha høg merksemd i den retninga, men kva tenkjer du i forhold til kven denne høgrefascisten eigentleg var?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg tenker at det er viktig at vi har sikkerhetstjenester som Etterretningstjenesten og som PST, og at det er viktig at de samarbeider, og noe av det vi har gjort, er jo nettopp å få til en felles analyseenhet. Jeg tenker at det er viktig at vi har møtene f.eks. i Regjeringens sikkerhetsutvalg, som vi har hatt i alle år siden 2005, og også før det. Men jeg vil alltid være veldig varsom med å ha noen meninger – spesielt på politiske grunnlag – om hvem sikkerhetstjenestene skal overvåke, etterforske og avlytte. Jeg er veldig glad jeg lever i et land der det ikke er politikere som bestemmer det, men der det er politifaglige vurderinger som legges til grunn for hvem som skal overvåkes, og at det er god kontroll med hvem som overvåkes. Så kan jeg gjerne stille spørsmål om PST alltid gjør de riktige politifaglige vurderingene, men da skal ikke jeg overprøve den politifaglige vurderingen, men vi skal sette inn systemer som kontroller PST. Det har vi jo dels gjennom Stortingets egne kontrollorganer og dels gjennom at vi nå har nedsatt en ekstern gjennomgang; Traavik-utvalget skal gjøre en ekstern vurdering av PST. Og da vil jo den type spørsmål – om vi leter etter de riktige menneskene – være en del av den vurderingen.

Hallgeir H. Langeland (SV): PST seier jo sjølv at det er ein «forsiktighetskultur» i dei hemmelege tenestene, som på sett og vis peiker tilbake på oss – at me kritiserer dei for mykje. Kva meiner du om det?

Statsminister Jens Stoltenberg: Det er litt uklart for meg akkurat hva som menes med «forsiktighetskultur». Hvis man med det mener at PST er opptatt av å følge de lovpålagte begrensninger som er på PSTs virksomhet, f.eks. når det gjelder krav til dokumentasjon, godkjenning

i forhold til overvåking av personer, mener jeg det er riktig – de må jo følge loven. Men hvis man mener at PST peker på at de gjerne vil endre loven på noen punkter for å få økt adgang, mener jeg det er en ærlig og redelig debatt. Vi har jo nå sendt på høring enkelte forslag som gir større adgang til bl.a. å gå etter soloterrorister. Det er omstridt. Noen mener at det handler om personvern, noen mener at vi da går for langt i overvåking, og andre mener at det er riktig. Jeg er nok blant dem som tror det er riktig, og det er derfor det høringsforslaget er sendt ut. Og det er en annen diskusjon – om vi skal gi økt lovmessig adgang til PST i den vanskelige avveiningen mellom personvern, demokratiske hensyn og sikkerhet.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eit siste spørsmål, knytt opp mot styringssystem – nokon kallar det for New Public Management. Eg såg at statsministeren òg har kommentert akkurat på det. Jon A. Lea i DSB var veldig tydeleg på dette. Eg kan gjerne sitera han ein gong til:

«Jeg synes at det snart går over alle grenser nå det gjelder måling og telling – ja.»

Dersom det går føre seg mykje som dette, og ein bruker mykje byråkrati osv. på det, er det jo kostbart. Kva tenkjer du om framtida for systemet vårt?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg tenker at en av de største utfordringene vi står overfor i Norge, er hvordan vi styrer offentlig sektor. Den er så stor, vi har så mange mål, og vi ønsker å oppnå så mye. Fordi vi ikke kan overlate det til markedet – for vi ønsker ikke at markedet skal styre fordeling av viktige offentlige goder, og vi kan ikke la f.eks. markedet styre politiet – må vi ha noen offentlige rasjonerer, offentlige styringssignaler. Der vil vi alltid slite i en avveining mellom det som kalles detaljstyring, målstyring og mer rammestyring. Jeg mener det er bra at vi nå har fått økt oppmerksomhet om hvor mye vi styrer i detalj, i forhold til å styre i det store. Jeg har også hørt eksempler – også under disse høringene, og jeg forstår det godt – der man ønsker mer meninger om enkeltting som politiet skal gjøre, så jeg tror vi må leve med den avveiningen i mange år framover. Vi finner aldri en endelig løsning på det.

Møtelederen: Takk for det.

Da er det Senterpartiet og Per Olaf Lundteigen, som har inntil 10 minutter. Vær så god.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Tusen takk.

Jeg har aldri hørt at du har brukt ordet «ukultur» i denne diskusjonen, aldri hørt at du har sagt at en må få vekk ukulturen. Du har tvert imot sagt at en må endre kulturen. Jeg oppfatter det som et veldig bevisst valg av begreper. Er det riktig?

Statsminister Jens Stoltenberg: Ja, i den forstand at jeg oppfatter ukultur som noe mye mer negativt enn at man ikke har en god nok kultur for f.eks. å forstå beredskap – usikkerhet. Derfor har jeg snakket om kultur og å endre kultur istedenfor ukultur – ja.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Men det er ikke noe mer, altså, enn at ukultur kan en lettere gjøre noe med? Men å endre en kultur er jo noen store greier, sånn som vi har forstått deg nå?

Statsminister Jens Stoltenberg: Ja, men jeg opplever noe av det som er en felles forståelse, basert på bl.a. 22. juli-kommisjonens rapport – at vi har store, viktige beredskapssetater – politiet, Politidirektoratet – der det er mange fantastiske mennesker, der mange påviselig gjorde en veldig sterk og god innsats 22. juli, og der veldig mange stilte opp og anstrengte seg alt de kunne for å redde liv. Likevel fungerte det ikke, fordi planer som var der, ikke ble tatt i bruk, fordi varsling som skulle vært sendt ut, ikke ble sendt ut, fordi man ikke visste om helikoptre, ikke visste om politibiler og ikke hadde den kommunikasjonen, den forståelsen for hvordan man bedre kunne ha hindret Utøya eller fått politiet raskere til Utøya, f.eks. Da kaller jeg det ikke ukultur, men jeg kaller det en kultur der vi ikke har hatt god nok forståelse av beredskap og risiko.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Så sier du videre, at etter hvert er alle prosjekter på plass i sikkerhetsprosjektet, samtidig som det er et fravær av en resultatbasert ledelse. For meg er det utrolig sterkt å høre en statsminister si at det er et fravær av en resultatbasert ledelse. Det er vel noe som har sneket seg inn over tid? Har du noen refleksjoner om hvorfor det har blitt sånn?

Statsminister Jens Stoltenberg: En utfordring er at vi trenger resultater, vi trenger å måle resultater, og vi bør stille krav til resultater. Der det er enkelt å formulere et resultatkrav, er det også enkelt å måle et resultat, f.eks. antall politifolk, oppklaringsprosenter, anmeldte saker. Den type ting er noe man kan telle. Problemet er at på en del områder er det ikke så lett å telle, det er ikke så lett å måle. Beredskap er et sånt område. Det vi må passe oss for, alle vi som er opptatt av en effektiv offentlig sektor, en offentlig sektor der vi stiller krav om målbare resultater, er at vi blir så opptatt av de resultatene som er målbare, at vi glemmer de resultatene som er ikke-målbare eller vanskelig målbare. Beredskap er blant de områdene der det er vanskeligere å måle resultater. Jeg sier ikke at det er umulig, men det er vanskeligere. Dermed kan for mye fokus på spesifikke, målbare resultater fortrenge et mer fundamentalt ansvar, som beredskap. Så dette er komplisert. Jeg har ikke hørt at noen har enkle svar på disse avveiningene. Det betyr ikke at vi ikke skal konfrontere oss selv med dem, men forstå at det er krevende.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Dette er jo utrolig viktig. Når en i tillegg sier at det er avgjørende viktig å ha større evne til å samarbeide på tvers, blir det jo enda vanskeligere å måle dette. Til sjuende og sist er det avhengig av et skjønn, en praktisk forståelse av om det en leverer, er bra i forhold til den forståelsen som de menneskene som en skal levere til, har. Du sa videre at det at det er et klart ansvar, og at det ansvaret løses best hos den som er nærmest problemet, er veldig vesentlig. I høringene nå har beho-

vet for kommunikasjon både innen og mellom de ulike beredskapssetater kommet fram, den faglige dyktigheten som politisk sett kalles for kompetanse, har kommet fram, lokalkunnskapen har kommet fram – det som er avgjørende for om en får løst dette nærmest det som er problemet. Er statsministeren enig i at det er en best nytte-kost-vurdering å sette hovedfokuset på nettopp kommunikasjon, kompetanse og lokalkunnskap i situasjonen framover?

Statsminister Jens Stoltenberg: Ja, jeg er enig i at det er veldig viktig med lokalkunnskap – nærhet. Nå er det veldig forskjell på kriser, men hele grunnlaget for at Stortinget har vedtatt nærhetsprinsippet og ansvarsprinsippet som styrende for norsk beredskap, er jo at man veldig ofte vil være i en situasjon der den lokale politimesteren, som er den nærmeste til å forstå hva som skal gjøres, har best kjennskap til ressursene. Enten det er flom, det er uvær, det er brudd i telenettet, er det veldig ofte at det er lokale politimestre, fylkesmenn eller ordførere som er de som har det lokale beredskapsansvaret. Så er noen kriser av mer nasjonal karakter, og da må ansvaret løftes oppover. Men nærhetsprinsippet er et sterkt prinsipp i norsk beredskap, gjentatt gang på gang, og jeg støtter det prinsippet. Men det innebærer jo at det da nødvendigvis er mange som har ansvar, og slik bør det være.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Jeg forstår det. Du nevnte knapphet på personell i nøkkelstillinger. Hva med den faglige dyktigheten, eksempelvis med økt behov for realkompetanse i nøkkelstillinger? Vi ser at både i Oslo politidistrikt og i Nordre Buskerud var operasjonslederne i politiet en kritisk faktor. Det var tydelig at deres realkompetanse ikke var tilstrekkelig i de utrolig krevende situasjonene de kom opp i. Hva er din vurdering av realkompetanse i forhold til formalkompetanse, som i større grad har utviklet seg i samfunnet i de siste 10–20 åra?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg vil være veldig forsiktig med å ha noen skråsikre oppfatninger av det, for jeg føler at jeg ikke har grunnlag for å vurdere om det var tilstrekkelig kompetanse, og hva slags kompetanse, i politiet, Politidirektoratet, Oslo politidistrikt. Men jeg mener generelt at enten det nå er formell kompetanse eller reell kompetanse, er det viktig at vi styrker den i politiet. Økt utdanningskapasitet er et bidrag til det, men bare flere øvelser og å lære mer av øvelser, ta større lederansvar for å øke kunnskap om beredskap, vil jo heve den reelle kompetansen i politiet. Det er en del av det vi er i gang med.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Du sa at omfanget av behovet for forbedring var sterkere enn det du var forberedt på, til tross for at du på en veldig levende måte har beskrevet din egen sikkerhetssituasjon og hvordan du lever med dette hver dag. Hva er det som gjør at vi har kommet i en sånn situasjon at omfanget av forbedring er sterkere enn du var forberedt på? Henger det sammen med politiske og administrative lederes livserfaring, arbeidserfaring – i det hele tatt tilknytning til det faktiske liv, eller hva er din be-

skrivelse av hvordan problemet har kunnet utvikle seg så sterkt som du nå har sagt?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg har gjennom et langt liv i politikken, og som statsråd i Nærings- og energidepartementet og i Finansdepartementet, som statssekretær i Miljøverndepartementet og som statsminister også tidligere, vært borti mange beredskapssituasjoner. Det er min hovederfaring at beredskapssituasjonene er håndtert godt av beredskapssetatene. Jeg nevnte flommen, jeg nevnte 11. september 2001, men også f.eks. all den beredskapen vi har hatt når det gjelder kritiske situasjoner i Afghanistan, hotell Serena, angrepet på «Banken» i Meymaneh, kidnapping og andre kritiske situasjoner vi har vært oppe i. Da har jeg opplevd at systemene har fungert.

Det var altså mer svikt i politiet enn jeg var forberedt på. Og det som har gjort meg mest urolig, er at man hadde planer for et terrorangrep, der det ble bedt om at man skulle trykke på den aller største knappen – og så blir ikke det gjort. Hele ideen vår beredskapsplanlegging bygger på, er at man skal mobilisere opp med en gang, og så heller ha mobilisert litt for mange, og så mobilisere ned. Så fikk jeg inntrykk av at her var det mer at man mobiliserte gradvis.

Det som gjør meg dypt urolig for det, er at det er noe man ville tro var en refleks – at de ikke trengte å ta ut permen for å se at man skulle mobilisere opp. Men her var det altså mangelfull mobilisering av ressurser, av mannskap, av materiell og helikopter. Om det hadde forandret noe, er en komplisert sammenheng. Men at det burde vært fullmobilisert, og så demobilisert, heller enn en gradvis mobilisering, det gjør meg dypt urolig for risikoforståelsen, og det gikk dypere enn jeg trodde ...

Per Olaf Lundteigen (Sp): Så det du sier, er ...

Møtelederen: Der er tiden omme, og det er Venstre og Trine Skei Grande som har inntil 10 minutter, vær så god.

Trine Skei Grande (V): Jeg tenkte jeg skulle begynne litt med ledelse. For ledelse er jo også en viktig del av kulturen, altså hvilken ledelseskultur man har i staten. Vil du si at vi nå har en utfordring når det gjelder ledelseskultur i staten? Jeg har en følelse av at man i dag er for opptatt av å bestemme og for lite opptatt av å lede.

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg er litt usikker på hva jeg nå blir spurt om. Hvis jeg blir spurt om jeg mener ledelsen i staten kan bli bedre generelt, og ...

Trine Skei Grande (V): Jeg kan konkretisere det. Syns du den måten vi leder f.eks. POD på, er et godt eksempel på god ledelse?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg mener i hvert fall at 22. juli-kommisjonens rapport og de erfaringene jeg nettopp nå viste til, viser at der er det potensial for bedre ledelse. Det er jo ledelsen som må ta ansvaret for de sviktene som ble dokumentert, at man ikke fikk mobilisert og brukt de politifolkene og ressursene som var der, på en best mulig måte den 22. juli.

Trine Skei Grande (V): Jeg hører du sier at ansvaret for sikkerhet og sikkerhetsprosjektet var helt klart, og det var det nok sikkert. Likevel ble det beskrevet for oss som ganske så rotete. Tror du det er sånn at når SMK har begynt å gripe inn i en sak, kan man lene seg tilbake fordi SMK på en måte er overordnet de andre?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg mener at det bør være omvendt, og min erfaring er at det er omvendt. Min erfaring er at ...

Trine Skei Grande (V): Det er jo ikke akkurat vår erfaring herfra. Her fikk vi beskjed om at FAD hadde ansvaret, SMK eide prosjektet – litt uklart hva det betyr – mens Justisdepartementet fikk beskjed om å følge opp FAD.

Statsminister Jens Stoltenberg: Nå mener jeg at det generelt er min erfaring at når SMK ringer og tar opp og aktiviserer seg i en sak, vil fagdepartementene gi økt oppmerksomhet til den saken. Jeg er helt sikker på – selv om jeg altså ikke var statsminister den gangen, men det framgår bl.a. av dokumenter som er offentliggjort – at når Statsministerens kontor tok initiativet, var det et uttrykk for at dette anså man som viktig. Og når man sendte brevet i 2004 og sa at det skal følge vanlig ansvarsfordeling mellom departementene, forsto departementene det, og vi har gjentatt det under min regjering.

Trine Skei Grande (V): Men de definisjonene som jeg snakket om, var det Grande Røys som beskrev for oss. Det var mens du var statsminister. Det er en tankegang som jeg har veldig lyst til å få innsikt i, som ingen andre har kunnet forklare meg, men som jeg er helt sikker på at statsministeren kan forklare meg. For Grande Røys var så bekymret for framdriften på dette at hun tok med seg alle sine papirer hjem til sin partileder og medlem av underutvalget, Kristin Halvorsen, for å overtale henne om at dette måtte bli en sak i underutvalget. Det klarte hun. Kristin Halvorsen var enig med statsråden i at dette burde bli en sak i underutvalget. Likevel fikk hun ingen sak i underutvalget, på et prosjekt som du syns er kjempeviktig.

Kan du forklare oss hvorfor du syns at et prosjekt som er kjempeviktig, ikke skal tas i underutvalget, når et viktig medlem faktisk syns at det er en viktig sak?

Statsminister Jens Stoltenberg: Fordi det hadde forsinket gjennomføringen, og her skortet det ikke på møter.

Trine Skei Grande (V): Har dere veldig sjelden møter i underutvalget?

Statsminister Jens Stoltenberg: Nei, men det var altså slik at det var ingen grunn til å vente på et nytt møte, simpelthen fordi vi her hadde fattet de nødvendige beslutninger. Her var det bare å iverksette, gjennomføre, og derfor mente vi at det var helt unødvendig å ha en sak i underutvalget. Vi hadde hatt en gjennomgang av sikkerhetsprosjektet i regjeringen tidligere. Vi hadde sluttet

oss til de tidligere vedtak fra den forrige regjeringen om gjennomføring ...

Trine Skei Grande (V): Men statsråden syntes det var viktig. Hun hadde villet ha den «backinga».

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg er helt sikker på at hvis statsråden hadde vært misfornøyd med min beslutning, hadde hun tatt kontakt med meg. Jeg hørte ikke noe mer fra henne. Det jeg derimot hørte, var at Karl Eirik Schjøtt-Pedersen hadde tatt tak i saken, og da tenkte jeg at nå skjer det noe. Da begynte det å skje ting, for han fikk beskjed om å ta kontakt med Heidi Grande Røys og sørge for kontakt med Oslo kommune for å støtte henne i hennes arbeid. Erfaringen er at det er da det begynner å skje noe. Det er da det blir møter i byutviklingskomiteen, da tar politiet kontakt, og det er denne dialogen som til slutt gjør at Oslo kommune snur. Men dessverre: Da de vedtar reguleringsplanen, vedtar de i tillegg at det skal være bebyggelsesplan. Da går det nye år, for å lage sånne planer tar tid. Jeg ser i ettertid at vi burde ha droppet å gå via Oslo kommune, men gått rett på en statlig beslutning, selv om det hadde vært omstridt.

Trine Skei Grande (V): Men du sa her tidligere noe som jeg syntes var litt motsetningsfylt. Du sa at du ønsket at dette skulle være et lokalt prosjekt fordi du syntes det var viktig å ivareta lokaldemokratiet. Men du angrer da, i ettertid, fordi det viste seg at lokaldemokratiet var litt skeptisk? Er det sånn at du bare er for å bruke lokaldemokratiet når lokaldemokratiet er enig med deg, eller hadde det noe med andre ting å gjøre?

Statsminister Jens Stoltenberg: Nei, men det handler om at min erfaring med Grubbegata og Oslo kommune er at når det er kritiske sikkerhetsbeslutninger som skal tas, tror jeg vi må gjøre en annen avveining ...

Trine Skei Grande (V): Så du er ikke enig med Martin Kolberg når han sier at det var Ola Elvestuens feil at denne gata ikke ble stengt når den skulle stenges?

Statsminister Jens Stoltenberg: Ansvaret har ligget i FAD hele tiden, og jeg mener at vi har lært. Det tror jeg også den forrige regjeringen ville ment i 2004 da man valgte kommunal plan, som vi sluttet oss til. Hadde man ant at dette skulle ta så lang tid, hadde man gått en annen vei, gjennom statlig plan. Men la meg også føye til at jeg mener at vi ikke bare skal vurdere å bruke statlig plan oftere, men jeg mener – som jeg har varslet i Stortinget i min redegjørelse – at vi må vurdere om vi skal lage egne beslutningssystemer for sikkerhetsprosjekter.

Trine Skei Grande (V): Men det skrev jo flertallet, det skrev Ola Elvestuen inn i en merknad, at hvis regjeringa mente at dette var viktig for sikkerhet, måtte de bare stenge og ikke vente på den bebyggelsesplanen. Men dere valgte likevel å vente på den.

Men jeg har lyst til å spørre om noe annet. Jeg spurte

statsråd Faremo om varsling – det er vi opptatt av i Venstre. Hun sa at varslere var viktig. Jeg regner med at du deler det synet hun hadde på det, og at kritikk er viktig for å komme seg videre. Mener du at vi har en god kultur for varslere i staten?

Statsminister Jens Stoltenberg: Vi ønsker i hvert fall at det skal være en slik kultur, at folk skal varsle når de ser at noe ikke fungerer, og at en del av de tingene vi snakker om også når det gjelder beredskap, er at alle har et ansvar for å si fra.

Trine Skei Grande (V): Syns du det er en god kultur for å kritisere uten å få stempel for å blande seg inn, også på regjeringsnivå?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg mener i hvert fall at vi oppfordrer folk til å si fra når de ser at ting ikke fungerer. Blant de områdene vi har pekt på som en del av opprusting av beredskap nå, er at alle på alle nivåer må bli flinkere til å si fra hvis de ser at noe ikke fungerer.

Trine Skei Grande (V): Din justisminister var inne rett før deg. Jeg spurte henne om hun var enig i at anmodninga om håndhevelsesbistand kom for sent. Det har alle andre innrømt, men hun ville ikke innrømme at den kom for sent. Tror du hun gjør det fordi hun ikke vil komme med kritikk?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg tør ikke si noe presist om det, for jeg har ikke foran meg klokkeslettet ...

Trine Skei Grande (V): Mener du bistandsanmodninga kom for sent?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg har ikke i hodet når den kom og ikke kom. Det avgjørende er at de i hvert fall i 22. juli-kommisjonen har dokumentert flere eksempler på at vi ikke fikk utnyttet de ressursene som faktisk var der, på en god nok måte. Jeg tør ikke være presis på alle klokkeslett og alle enkelteksempler, men det er mange eksempler i 22. juli-kommisjonen på ting som sviktet, bl.a. når det gjaldt å bruke både politi ...

Trine Skei Grande (V): Men jeg er litt ute etter kulturen – kulturen for å si fra, kulturen for å kunne kritisere internt, kulturen for at også en statsråd skal kunne si at han er uenig i noe som en annen statsråd har sagt.

Statsminister Jens Stoltenberg: Ja, men jeg mener at en viktig del av at vi nedsatte 22. juli-kommisjonen og ga den full tilgang til alle dokumenter – eller mulighet til å snakke med alle som var interessante for kommisjonen å snakke med, og ba dem være åpne, ærlige og usminket, som vi sa – var nettopp at det skulle legges en mal, en lest, for en kultur der man ikke nølte med å si fra om ting som sviktet. Så svaret på det er at jeg ønsker åpenhet om det.

Trine Skei Grande (V): Statsministeren har vært opptatt av åpenhet og demokrati og ikke naivitet. Alle lande-

ne som har blitt utsatt for terrorangrep, har gjort hastevedtak om nye lover om kriminalitet, om terrorforebygging, og alle har angret etterpå. De har alltid gått for langt i inn- gripen, både når det gjelder personvern, og når det gjelder jus.

Nå ligger det mange forslag på bordet som går mye lenger enn det Gjorv-kommisjonen gjør, fordi Gjorv-kommisjonen konkluderer med at vi har det lovverket som trengs på alle disse feltene.

Er ikke statsråden redd for å gå i den samme fella som Bush og andre?

Statsminister Jens Stoltenberg: Nei, jeg er grunnleggende sett ikke det. Jeg mener at vi nå har sendt ut noen forslag til å styrke lovgivningen, lovverket, når det gjelder ...

Trine Skei Grande (V): Men tror du ikke Gjorv-kommisjonen når den sier at vi egentlig har et lovverk som er godt nok, bortsett fra en enkel endring i våpenloven?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg tror at de forslagene vi har sendt ut med hensyn til å gi adgang til å etterforske og forfølge soloterrorisme, er vel begrunnet i hvert fall som høringsforslag. Så skal vi, når høringen er over, til slutt bestemme oss for om vi fremmer det som lovforslag for Stortinget. Men jeg mener at det er grunnlag for å se på lovverket med hensyn til om vi trenger bedre og sterkere lover. Og ikke minst det at vi har sett hva en soloterrorist kan påføre av skader, gjør at vi er nødt til å være helt trygge på at vi har sterke nok lover på dette området. Men vi har en veldig forsvarlig behandling av lover i Norge, så dette blir ikke vedtatt før vi har tenkt oss grundig om – ved høringer, vurderinger, drøftinger og behandling i Stortinget.

Møtelederen: Takk for det. Da er tiden ute, og alle partiene har fått stilt de spørsmål de skal innenfor sin egen tid.

Vi går nå over til en runde med oppklarende spørsmål. Det er da fellestid, så jeg ber både spørre og svare om å være så kort og konkret som mulig.

Først er det saksordfører Bekkevold, deretter er det Christensen. Bekkevold, vær så god.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF): Takk for det, leder.

Jeg har egentlig flere spørsmål på blokka, men det får jeg ikke tid til. Jeg har bare lyst til å be deg om å klargjøre litt hva du mente. Det ble stilt spørsmål ved ditt ansvar og hvordan du på en måte tar konsekvensene av det ansvaret du har hatt. Det ble sammenlignet med Kings Bay og Einar Gerhardsens avgang. Han ønsket ikke selv å gå, men Stortinget ville det annerledes.

Så snakker du om at andre partier har litt ulikt syn, et annet syn, på hva det vil si å ta ansvar – og konsekvensene ved det. Jeg vil bare få klargjort dette og litt hva du legger i det, for du sier ikke at det egentlig handler om et politisk spill når partier som ikke er en del av den rød-grønne konstallasjonen, stiller slike spørsmål.

Statsminister Jens Stoltenberg: Nei. Svaret på det spørsmålet er nei. Men når det gjelder den sammenligningen som komitélederen trakk til Kings Bay og 1963, er det for det første slik som jeg tror vi alle er helt enige om, at det er veldig vanskelig å sammenligne saker, det er veldig forskjellige saker. Men det dreide seg om likheten, at spørsmålet om en regjering eller en statsminister skulle gå av ble en del av debatten. Og med forbehold om alle forskjeller trakk jeg den parallellen at den gangen ønsket statsministeren å bli sittende, men den gangen mente flertallet i Stortinget at han ikke burde sitte. Det skillet gikk etter partipolitiske skillelinjer. Der var det slik at opposisjonen på Stortinget pluss Sosialistisk Folkeparti mente at han burde gå, mens mindretallet på Stortinget, Arbeiderpartiet, mente han burde sitte. Det mener jeg var et partipolitisk skille i en vurdering av hvordan man best tar ansvar. Så får jo partiene her på Stortinget drøfte og mene det de måtte mene på det tidspunktet de ønsker å mene det. Men hvis du spør meg om hva jeg mener om min posisjon, er min vurdering parallell med Einar Gerhardsens, nemlig at jeg mener at den beste måten jeg tar ansvar på, er å få fakta på bordet, lære og iverksette tiltak. Det er den måten jeg tar størst ansvar på for å vise hvor alvorlig denne saken har vært for Norge som nasjon og for dem som er rammet.

Møtelederen: Da er det Christensen, deretter har jeg tegnet meg selv.

Jette F. Christensen (A): Takk.

Kor langt har Noreg kome, statsminister Stoltenberg? Når eg spør om det, meiner eg at det er mange planar og tiltak som er vedtekne, men har dei vorte effektuerte? Er det slik å forstå at me er betre rusta i dag enn det me var den 22. juli? Er beredskapen styrkt no? Lever me i det nye, trygge Noreg no, eller er det framleis litt igjen?

Møtelederen: Stoltenberg, vær så god.

Statsminister Jens Stoltenberg: Norge er et trygt land sammenlignet med de aller fleste andre land i verden. Beredskapen er styrket, bl.a. ved at det er økt bemanning i politiet, ved at helikopterberedskapen er styrket, ved at det er gjennomført og bevilget mer penger til IKT, og ved at det på andre områder er konkrete ting som er gjort. Men jeg tror det viktigste er at vi er i gang med den kulturen, den holdningsendringen, som jeg har nevnt flere ganger, om ledelse i staten, i beredskapsetatene. Det vil ta tid, og det er ikke slik at man enten får det til eller ikke får det til. Det er en gradvis endring. Øvelser er viktig, kultur er viktig, men jeg vil nevne ett annet område hvor jeg tror vi må gjøre en endring. Det er i forbindelse med tidsfrister. Vi må simpelthen si at på et tidspunkt er et prosjekt nok kvalitetssikret, økonomisk og faglig, og så må man iverksette det. Det er en del av den holdningsendringen jeg mener vi er i gang med, og som jeg håper skal gi oss enda bedre beredskap. Men bedre beredskap betyr ikke at vi kan gardere oss mot framtidige kriser og angrep. Det vil komme nye kriser, vi må være forberedt på nye angrep, men beredskapen skal være bedre.

Møtelederen: Da har jeg tegnet meg selv, deretter er det Foss.

Litt av problemet i denne veldig alvorlige saken er at Gjørsv-kommisjonen peker på noe som er en fundamental svikt, det er ikke svikt på ett eller to områder. Det er en fundamental ledelsesutfordring, som har en kilde, og ofte kan den kilden i slike situasjoner komme fra toppen, hvilket er et av kjerneproblemerkene her. Du sier hele tiden at det øverste ansvaret er ditt. Jeg har lyst til å sitere Hanne Skartveit sist lørdag:

«Dersom ansvar skal bety noe, så må det innebære at den øverste ansvarlige bøyer hodet og trer tilbake.»

Det står videre:

«Svikten vi så 22. juli, skyldes mange års forsømmelser fra hans side.»

Har du forståelse for et slikt syn på ansvar?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg har forståelse for at det kan være ulike meninger om hva det innebærer å ta ansvar, men jeg er uenig i en vurdering av at den måten jeg best tar ansvar på, er å ikke fortsette som statsminister. Jeg mener at den beste måten jeg tar ansvar på, også for det som skjedde den 22. juli, er, som jeg har understreket flere ganger, ved å sørge for at fakta kommer usminnet og ærlig på bordet – det har vi gjort gjennom 22. juli-kommisjonens rapport – at vi lærer av dem, og at vi iverksetter omfattende tiltak for å styrke beredskapen, slik vi er i gang med. Det er min vurdering av hvordan jeg best tar ansvar. Så respekterer jeg at andre kan ha andre vurderinger. Men dette er en alvorlig sak som jeg tar veldig alvorlig og har tenkt mye på, og min vurdering er at den beste måten å ta ansvar på er å gjøre noe med det som sviktet den 22. juli.

Møtelederen: Foss, deretter Langeland. Foss, vær så god.

Per-Kristian Foss (H): Jeg vil bare gripe fatt i en detalj, men som fremstår som ganske viktig, nemlig stengning av Grubbegata og beslutningsprosessen der. Da byplansjefen i Oslo var til høring her, kom hun med en ganske interessant opplysning: Staten kan når som helst stenge en gate og søke om å få lov etterpå, hvis man mener at det av hensyn til landets sikkerhet er nødvendig å gjøre det. Mener du at det for regjeringens vurdering av hensyn til landets sikkerhet er helt avgjørende hva politiet mener, eller kan regjeringen ha en selvstendig oppfatning av landets sikkerhet og dermed også stenge en gate og så søke etterpå, som byplansjefen sa?

Statsminister Jens Stoltenberg: Det som det er anledning til, er at hvis det foreligger en konkret sikkerhetsvurdering, en konkret trussel, kan staten, dvs. politiet, stenge en gate. Men da må det foreligge en slik trussel, og det vurderte jo ...

Per-Kristian Foss (H): La meg bare spørre deg: Hvilken konkret trussel foreligger nå? Gaten er jo stengt nå – foran UD, f.eks.

Statsminister Jens Stoltenberg: Men det er to forskjellige ting. Det andre er at man så kan søke om en omregulering. Det gjorde vi i Grubbegata. Det er en mer omstendelig prosess. Da kan man enten velge statlig plan eller kommunal plan. Den forrige regjeringen valgte kommunal plan. Det var en vurdering jeg fullt ut forstår, og som min regjering støttet, fordi vi mente at når man skal gjøre noe man aldri har gjort før, nemlig å stenge gata av sikkerhetshensyn, var det klokt om man fikk lokalpolitisk forankring i det. Så ser vi i ettertid at den vurdering både den forrige regjeringen og vår regjering gjorde, førte til at dette tok veldig lang tid. Derfor ville man ikke velge den framgangsmåten ved senere tilsvarende tilfeller.

Møtelederen: Da er det Langeland, vær så god.

Hallgeir H. Langeland (SV): Takk for det.

Sidan Kings Bay har dukka opp her, får eg berre seia at eg er fornøgd med at statsministeren sit og tar det ansvaret som han heilt klart gjev uttrykk for her i dag.

Statsminister Jens Stoltenberg: Du har ikke stemt som Finn Gustavsen, altså?

Hallgeir H. Langeland (SV): Det er det eg nå seier. Så får me jo sjå om opposisjonen, statsminister, går vidare på det sporet dei køyrer på – sånn i hårfin balanse.

Spørsmålet – eg tenkte at du skulle få avslutta litt ideologisk – er i samband med det du var inne på tidlegare: Velferdsstaten – det er avgrensingar for marknaden. Det er me jo politisk ueinige om her på Stortinget. Nokon meiner mykje meir skal ut i marknaden. Betyr det at dersom ei slik retning vinn fram, blir det endå meir ansvarspulverisering i samband med det me har snakka om – om marknadsmakt og New Public Management?

Møtelederen: Stoltenberg, du får velge om du vil svare på det eller ikke. Det er litt i grenseland – for å si det forsiktig, men vær så god.

Statsminister Jens Stoltenberg: Ja. Jo, jeg kan berolige komitélederen med at jeg gjerne skal argumentere mot marked når det gjelder eldreomsorg og skole og sånt. Men det skal jeg gjøre i valgkampen og andre sammenhenger. Jeg opplever ikke at noen partier har ment at markedet skal styre beredskapen i landet vårt. Der er det andre typer uenigheter som ligger, og som vi har drøftet i denne høringen.

Møtelederen: Det synes jeg var godt svart. Det er Lundteigen.

Statsminister Jens Stoltenberg: Eneste gode svaret. (Munterhet i salen)

Per Olaf Lundteigen (Sp): Jeg håper det er komitéleder og ikke kommentator.

Statsminister, du sa – jeg forsto deg sånn i hvert fall – at

du ønsker mer at man handler på refleks når innsatsleder sier: Trykk på den største knappen! Det er en sånn melding – forsto jeg deg rett – til operasjonssentral om at man skal handle på refleks. Det er et eksempel på resultatbasert ledelse.

Det er ganske krevende å få det til, for du har nå beskrevet alle de fysiske tiltakene som skal på plass, og det blir naturlig nok veldig mye fokus på det, for det er mange interesser knyttet til hvert enkelt tiltak – mye fagforeningsinteresser, distriktsinteresser – i det hele tatt – knyttet til det. Men resultatbasert ledelse, eller mer resultatorientert ledelse, det er det mindre interesse for.

Hva vil du gjøre for å få dette opp og fram, så du får denne refleksen? Er et aktuelt tiltak å få fram noen forbilder som viser en slik innsats, slik at den innsatslederen i Grubbegata kanskje blir forbilde for mange, mange? Er det det du mener?

Møtelederen: Stoltenberg, vær så god.

Statsminister Jens Stoltenberg: Ja, jeg mener vel det jeg har snakket en god del om i denne høringen, nemlig – for å starte på toppen – ledelse, øve mer og øve bedre. For som jeg sier: For meg er det helt åpenbart at når det er en svær bombe i Oslo sentrum, da skal man mobilisere alt – uten å måtte se etter i planverket. For meg framstår det som helt åpenbart. Men det er jo åpenbart at her trengs det mer drilling, mer øvelse, mer bevisstgjøring på det. Og det er det justis- og beredskapsminister Grete Faremo er vel i gang med, den endringskulturen i politiet. Og hun har fått en del ekstra penger til det – fått ekstra stillinger – for å gjøre politiet mer bevisst på beredskap og reagere sterkere ved en tilsvarende krise i framtiden.

Møtelederen: Tiden for oppfølgingsspørsmål er egentlig ute, men vi har én igjen. Så jeg foreslår at vi tar den. Det er Skei Grande, vær så god.

Trine Skei Grande (V): Jeg føler meg ganske overordnet jeg, men.

Det å lede handler jo også om kultur – jeg begynner der jeg begynte sist – og av og til er det viktig å få utfordret ledelsen og få nye tanker inn. Faremo sa tidligere i høringa i dag at det er ikke lett å bli leder i staten uten at du har klatret gradene innenfor det offentlige. Mener du det er greit? Eller mener du at man burde ha endret praksis for også å kunne endre kultur – spesielt i sånne utfordringer som vi står oppe i nå – og kunne rekruttere folk fra ulike miljøer for å kunne utfordre kulturer som allerede i dag består?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg er helt åpen for at vi også skal hente folk utenfra inn til lederposisjoner i staten, og at folk også kan gå litt på tvers. Nå er det jo også sånn at når vi gjør det, så får vi kritikk. Det er alltid en drøfting av om de har den reelle kompetansen de bør ha, hvis de ikke kommer fra sektoren selv. Men jeg mener vi skal ha et åpent, fordomsfritt syn på hvor vi henter ledere. Det er bra at det er vekslings mellom f.eks. offentlig og privat sektor – begge veier.

Møtelederen: Takk for det.

Da er komiteens utspørring omme. Vi er kommet til det punkt hvor statsministeren kan gi en oppsummering på inntil 5 minutter hvis han ønsker det. Jeg gir ordet til statsminister Stoltenberg. Vær så god.

Statsminister Jens Stoltenberg: Takk, komitéleder.

Denne høringen har handlet om årsak og om ansvar. Det er veldig naturlig. Jeg har registrert en underliggende utålmodighet etter å plassere ansvaret ett sted – finne én ansvarlig. Jeg kan skjønne den utålmodigheten, og jeg respekterer det ønsket.

Samtidig er det viktig å erkjenne, slik jeg har vært inne på i mine svar, at vår modell for beredskap og krisehåndtering innebærer at ulike aktører har ansvaret for ulike deler av beredskapen. Det er et sunt, og det er et klokt, prinsipp i pakt med det beste i norsk tradisjon, som jeg forsvarer fullt ut. Den som er nærmest problemet til hverdags, løser problemet best i krise. Slik vil vi ha det i Norge. Slik er Norge. Derfor er det ikke mulig å tegne et ansvarskart med kun én ansvarlig.

Som regjeringssjef er jeg den som har det øverste ansvaret for alle regjeringens arbeidsområder – også for beredskapen. Det ansvaret tar jeg. De ulike statsrådene i min regjering har ansvaret for sine saksområder og for gjennomføring av sakene på sine områder. I høringen har de tatt dette ansvaret. Tilsvarende har andre aktører i beredskapskjeden tatt ansvaret sitt.

I sum er årsaken til at ulike deler av beredskapen sviktet 22. juli sammensatt; det er flere grunner. Ansvaret for at det skjedde er også sammensatt. Det er ikke ansvarspulverisering. Det er ansvarsplassering, i tråd med de prinsipper storting og regjering har vedtatt.

Regjeringen har ved ulike anledninger etter 22. juli invitert Stortinget til samarbeid. Jeg er glad for at det er bred enighet om det viktigste, og jeg ser fram til å samarbeide

med Stortinget, samarbeide om å lære av det som fungerte, og det som gikk galt, og iverksette tiltak som gjør Norge tryggere. 22. juli-komiteen på Stortinget ga konstruktive og viktige, konkrete bidrag. Jeg er trygg på at kontroll- og konstitusjonskomiteen vil gjøre det samme. Regjeringen vil foreslå ytterligere tiltak i stortingsmeldingen om 22. juli-kommisjonen.

Til slutt: Vi må aldri glemme hvem 22. juli egentlig handler om. 77 mennesker mistet livet, mange ble fysisk skadd, tusenvis bærer sår vi ikke ser – pårørende, venner, kolleger, frivillige. Deres livslange sorg, deres ensomhet og frykt skal være vår motivasjon til å handle. Vi skal tenke på dem som sliter, når vi ruster Norge for en ny krise eller en ny katastrofe. Vi vet ikke når krisen inntreffer, men vi vet at det vil komme nye kriser. Vi vet ikke hva som kommer til å ramme oss, men vi må være forberedt på nye kriser, nye angrep. Og vi skal gjøre alt vi kan for å forebygge. Det er vårt ansvar. Det ansvaret tar vi. Takk.

Møtelederen: Takk for det.

Den siste av i alt fem høringsdager om denne alvorlige saken nærmer seg slutten. Jeg tror det er viktig å huske det statsministeren nå sa i sin avslutning, nemlig hva dette egentlig handler om. I en kontrollhøring fokuserer vi ofte på det som gikk galt, men det var også mye som fungerte.

Og vi skal ikke glemme det alvorlige bakteppet som har rammet de enkelte som har vært involvert i dette, verken nå eller i vår videre behandling.

Jeg vet at statsministeren senere i dag har et oppdrag sammen med Kongen for å dele ut medaljer til de frivillige, som gjorde en uvurderlig innsats. De – og de tjenestemenn og -kvinner – som bidro i det aktive arbeidet 22. juli, gjorde en utrolig god innsats. Det var ikke dem som sviktet. Det var systemet. Og det er det som er grunnlaget for vår jobb videre.

– Denne siste høringsdagen er med det omme.

Høringen slutt kl. 16.59.
